

GİRİŞ VE MEVCUT DURUM ANALİZİ

1. GİRİŞ

1.1 Turizm Ana Planının Kapsamı ve Temel Kurgusu

Bozcaada'da turizm endüstrisi oldukça gelişmiştir. Bu haliyle turizm adanın en temel ekonomik sektörünü oluşturmaktadır. Bununla birlikte; turizmin hızlı ve plansız gelişmesi günümüzde önemli bir sorun haline gelmiş olup aşırı turizme bağlı olarak taşıma kapasitesinin aşılması adada çevre kirliliğine, kalabalığa ve buna bağlı olarak altyapı sorunlarına yol açmaktadır. Söz konusu sorunlara ortak akılla çözüm üretilmesi, turizmin çevresel, kültürel ve sosyal çevreyi dikkate alarak planlı gelişmesi ile mümkündür. Bu bağlamda turizmin planlı gelişimine odaklanan bu turizm ana planı adadaki turizmin gelişme sınırlarının çizilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bozcaada sahip olduğu doğal ve kültürel değerleriyle öne çıkan önemli bir turizm merkezidir. Özellikle 2000'li yıllarda başlayan turistik talep artışı, günümüzde Bozcaada'yı gerek konaklayan gerekse gününbirlikçi ziyaretçiler açısından oldukça cazip bir konuma getirmiştir. Bu cazibe zaman içerisinde adaya gelen kişi sayısının gereğinden fazla artmasına neden olmuş, bu durum ise ada halkının yaşam kalitesinin düşmesine yol açmıştır. Bozcaada için hazırlanan bu turizm ana planı ile bir yandan ekonomik gelirlerin azami düzeye çıkarılmasını diğer yandan ise olumsuz ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerin en aza indirilmesini ve turizm endüstrisinin taşıma kapasitesi sınırlarını dikkate alacak şekilde gelişmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda planda ayrıca; turizmin olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla turizmin çeşitlendirilmesi, turizm sezonunun uzatılması ve 12 aya yayılması, yerli halkın yaşam kalitesi ile ziyaretçilerin memnuniyetinin artırılması ve ziyaretçi beklentilerinin karşılanması gibi konulara ağırlık verilmiştir.

Bozcaada'da turizm endüstrisi tüm dünyada olduğu gibi otel işletmeleri, restoranlar, eğlence mekanları, perakende işletmeler gibi çok sayıda hizmet işletmesinden oluşmaktadır. Turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi, varlığını devam ettirebilmesi, güçlü bir destinasyon oluşturulabilmesi ve yerel halkın yaşam kalitesinin artırılabilmesi için bütün bu işletmeleri, yerel turizm örgütlerini, yerel yönetimleri, yerel halkı tek bir vizyon etrafında birleştirmek büyük önem taşımaktadır.

Bozcaada Turizm Ana Planı yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda on yıllık süreyi (2022-2032) kapsayacaktır. Katılımcı bir anlayışla geliştirilecek olan stratejiler ve öngörülen eylemler kısa, orta ve uzun vadeli olarak kurgulanmıştır.

Plan içeriği ana hatları ile aşağıda belirtilen bileşenlerden oluşmaktadır:

- Mevcut durum analizi,
- Üst ölçekli belirleyiciler, üst ölçekli planlar,

- Turizm Ana Planı'nın yaklaşım biçimi dayanakları ve felsefesi,
- GZFT analizi,
- Turizm stratejisinin oluşturulması,
- Eylem planı, eylem planında önerilerin faaliyetlere dair zaman planlaması ve proje önerileri
- Turizm Ana Planının Başarı Ölçümü, İzleme - Değerlendirme.

Plan kapsamında ilk çalışmalar; turizm paydaşlarının (Kaymakamlık, Belediye Başkanlığı, Muhtarlar, İlçe Tarım Müdürlüğü, Belediye Meclisi üyeleri, siyasi parti temsilcileri, GESTAŞ, Kooperatifler, Meslek Kuruluşlarının ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Temsilcileri, Bozcaada sakinleri) katıldığı halk toplantısı ile başlamıştır. Tüm toplantılar paydaş grupları baz alınarak farklı zaman dilimlerinde organize edilmiştir. Paydaşlardan elde edilen bilgiler, beklenti, talep ve öneriler doğrultusunda planın ana çerçevesi oluşturulmuştur. Paydaş toplantıları, pandemi nedeniyle online ortamlarda odak grup toplantıları şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın önemli ayağı olan yerel halk ve ziyaretçi anketleri, dijital platformlar aracılığı ve yerel medya desteği ile yüksek katılımı gerçekleştirilmiştir. Plan kapsamında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi akademisyenlerinden oluşturulan Akademik Danışma Kurulu, anketlerin değerlendirilmesi ve planın hazırlanması aşamasında görüş ve önerileri ile plana önemli katkı sağlamıştır. Benzer şekilde turizm sektörünün önde gelen uzmanlarından (Türkiye Turizm Geliştirme Ajansı Koordinatörü, Gastronomi Turizmi Derneği Başkanı, Türkiye Otelciler Federasyonu Koordinatörü, TURSAB Havayolu ve IATA İhtisas Başkanı, Olcar Tur Yönetim Kurulu Başkanı, dünyaca ünlü Trilye restoranları sahibi ve televizyoncu, şehir planlamacısı, profesyonel turist rehberi ve gezi yazarı) oluşturulan Sektör Danışma Kurulu'nun bilgi ve deneyimlerinden faydalanılarak eylem planı aşamasında destek ve görüşleri alınmıştır.

Çalışmanın envanter ve eylem öneri toplama aşamasının tamamlanması neticesinde Bozcaada Turizm Ana Planı vizyonu oluşturulmuş ve Çanakkale Valisi Sayın İlhami AKTAŞ önderliğinde, Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çanakkale Çevre ve Şehircilik Müdürlüklerinin katılımı ile Çanakkale'de ve Bozcaada'da olmak üzere iki ayrı toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda, eylem önerilenin var olan koşullar ve yasal çerçevede uygulanabilirlikleri değerlendirilmiştir. Tüm bu çalışmalar sonucunda, paydaşların (Bozcaada halkı, ziyaretçiler, turizm işletmeleri, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri v.b.) talepleri ortak bir zeminde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, ülke ve bölge menfaatlerine hizmet eden, çevreye, kültüre saygılı, ekonomik getirisi yüksek, kaliteli, planlı ve sürdürülebilir bir turizm anlayışı ile Bozcaada turizmüne yön vermeyi amaçlayan Bozcaada Turizm Ana Planı hazırlanmıştır.

Bu planın hazırlanması ve hayata geçirilmesinde iki temel husus önemle vurgulanmalıdır; bunlardan ilki çevresel sürdürülebilirliktir. Bu plandaki tüm eylemlerde doğal ve kültürel çevrenin korunması (yerel halkın yaşam kalitesi de

dikkate alınarak) esas alınmıştır. İkinci husus ise paydaş katılımıdır. Bu bağlamda turizmin sürdürülebilir gelişmesinde turizmin tüm taraflarının (Kamu, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, yerel halk) her düzeyde sinerji oluşturması teşvik edilmektedir.

2. MEVCUT DURUM ANALİZİ

2.1. Planlama Alanının Tanımı ve Genel Özellikleri

Planlamaya konu olan Bozcaada, Çanakkale'nin Ege Denizi'ne açılan ağzında yer alır. Türkiye'nin yüzölçümü itibarıyla üçüncü büyük adasıdır. Bozcaada'nın yakınında, Tavşan, Yılan, Orak ve Pırasa, Fener, Taş, Kaşık, Gökçe ve Sıçancık adaları bulunmaktadır. 35 Özgün mimarisi, eşsiz doğası, yerel lezzetleri, tarihi ve yüzyıllardır kardeşçe ve uyum içinde yaşayan Rum ve Türk kültürü ile ön plana çıkan Bozcaada, hem bölgenin hem de ülkemizin önemli turizm merkezlerinden birisidir.

2.1.1. İdari Yapı ve Demografik Yapı

Çanakkale İline bağlı bir ilçe olan Bozcaada, sadece ilçe merkezinden ibaret olup, bucak ve köyü yoktur. İlçe merkezi Ada'nın kuzey-doğusunda yer almaktadır. İlçe merkezi Cumhuriyet (Rum) ve Alaybey (Türk) Mahallesi olmak üzere iki mahalleden oluşmaktadır.

İlçede Genel İdare Kuruluşlarının yanı sıra, Belediye Başkanlığı ve 25.06.1927 tarih ve 1151 Sayılı Bozcaada ve Gökçeada Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanun gereğince kurulmuş ikinci bir yerel yönetim birimi olan Mahalli İdare Başkanlığı bulunmaktadır.

Bozcaada'nın ilk nüfus sayımı Osmanlı döneminde 1831 yılında yapılmıştır. Bu sayımda Ada nüfusunun 1232 kişi olduğu tespit edilmiştir. Adanın nüfusu 2000 yılında yapılan son nüfus sayımında 2427 kişi, Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) veri Tabanı'na göre 2007 yılında 2276 kişi, 2017 yılında 2730 kişi, 2018 yılında 3023 kişi ve 2019 yılı istatistik raporlarına göre toplam nüfus 2988 kişi olarak belirlenmiş olup, nüfusun 1610'u erkeklerden, 1378'si ise kadınlardan oluşmaktadır. İlçede 29 Rum asıllı Türk vatandaşı yaşamaktadır.1 2021 verilerine göre; Bozcaada'da 1693'ü erkek, 1405'i kadın olmak üzere toplam 3098 kişi yaşamaktadır. 2

Adada yaşayan nüfus, genel olarak "Yerliler", "Bayramiçliler" ve "İstanbullular" olarak kategorize edilmektedir. Adanın yerlisi olarak tanımlanan nüfus Ada'nın Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katıldığı dönemden itibaren adada yaşayan Türk ve Rumlardan oluşmaktadır. Bayramiçliler, adaya 1960'lı yıllarda çalışmak amacıyla Çanakkale'nin Bayramiç ilçesinden göç eden ve sonrasında adaya yerleşenler için kullanılmaktadır. İstanbul'lular ise adanın turistik bir bölge olarak keşfedilmesiyle birlikte adaya ağırlıklı olarak İstanbul'dan göç edip yerleşen sürekli ya da sadece yaz döneminde adada yaşayan nüfustur. 11111

İlçe nüfusunun mesleklere göre dağılımını gösterir istatistikler bulunmamakla birlikte nüfusun yaklaşık %25'i işçi, memur ve emekli, %5'i öğrenci, %6'sı ticaret

erbabıdır. Nüfusun %10'u tarımsal faaliyetlerle, %45'i turizmle, %1 balıkçılıkla geçimini sağlamaktadır. Geriye kalan kısmı ise çocuk, ev kadını, işsiz ve yaşlılardan oluşmaktadır.

İlçe nüfusunun yaklaşık %30'u ilköğretim, %31'i ortaöğretim, %29'u yüksek öğretim mezunu olup %10'u diplomasızdır ya ya okul çağında değildir. İlçede okuryazarlık oranı %100'dür.

2.1.2. Coğrafi Konum

Bozcaada İlçesi 39 50' - 39 47' kuzey enlemleri ile 025 57' -026 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Ege Denizi'nin kuzey-doğusunda Çanakkale Boğazı'nın 12 denizmili güneyindedir. Çanakkale İl Merkezine 25 mil, Gökçeada'ya 17 mil, anakara ile ulaşımın sağlandığı Ezine İlçesi Geyikli Beldesi Yükveri Feribot İskelesine 4 mil uzaklıktadır. Çevresi 38 km olan Bozcaada'nın alanı 36.67 km² olup, etrafındaki irili ufaklı 17 adacık (0.93 km²) da dahil edildiğinde Bozcaada 37.6 km²'lik yüzölçüme sahiptir.1

2.1.3. Tarihçe

Çanakkale Boğazı girişinde stratejik açıdan çok önemli bir noktada bulunan Bozcaada (antik Tenedos) kurak bir yapıya sahip olduğundan tarih öncesi çağlardan günümüze kadar ada halkının yaşamlarını nasıl sürdürdükleri tam olarak anlaşılamamıştır. Adanın Türk hâkimiyetine girmesi ile Bozcaada ekonomisi ve sosyo-kültürel yaşamı hakkında önemli bilgilere sahip olunmasına rağmen Osmanlı öncesi dönemlere ait bilgiler sınırlıdır. 1950'li yıllardan itibaren Bozcaada'da gerçekleştirilen arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları adanın tarihi ile ilgili önemli bilgiler ortaya koymaktadır.3

Arkeolojik çalışmalar Bozcaada'da ilk insan izlerinin Erken Tunç Çağına (M.Ö. 3000-2000) tarihlendiğini göstermektedir.4 Bu tarihten itibaren adanın özellikle denizcilikte çok önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Ayrıca; nekrapol sahasında yapılan kazılarda Bozcaada'ya ait özel paraların bulunması adada bir darphanenin bulunduğunu düşündürmektedir.

Bozcaada'nın özellikle Geç Tunç Çağında tekrar büyük bir önem kazandığı görülmektedir. Ünlü ozan Homeros'un M.Ö. 1200'lerde gerçekleştiği düşünülen Troya Savaşları ve sonrasını anlattığı iki önemli destanda Bozcaada'nın antik Tenedos olarak birkaç kez adı geçmektedir (Ilyada I.38, I.452, XI.625, XIII.33; Odyseia III.159). Homeros'un yazdıklarından adanın özellikle stratejik açıdan büyük bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır.

M.Ö. 3. yüzyılda yaşamış Rodos'lu Apollonios ve M.Ö. 1. yüzyılda yaşamış Latin şair Virgilius yazdığı Aeneas destanında Troyaa atının şehre girişi sürecinde Akha donanmasının Bozcaada'nın batı kısmında saklandığı ile ilgili olarak ilgi çekici ve destekleyici bilgiler sunmaktadır. M.Ö. 8. yüzyıl sonuna doğru yaşamış olan ozan Homeros'un Tenedos'ta da tanrı Apollon Smintheus'a ait bir tapınağın varlığından bahsetmesi, adanın Apollon tapınımının başlıca merkezleri arasında olduğunu göstermektedir.3

Bozcaada'da gerçekleştirilen kazı ve yüzey araştırmaları, adanın özellikle Arkaik (M.Ö. 620-480) ve Klasik (M.Ö. 480-330) dönemlerde en refah zamanlarını yaşadığını göstermektedir (Ataçeri ve Argavan 1961; Özkan 1993; Sevinç 1994; Tavukçu ve diğ 2003; Takaoğlu ve Bamyacı 2005; Bamyacı 2006). M.Ö. 6. yüzyıl boyunca Tenedos'un görkemli bir dönem yaşamasının altında yatan nedenlerden biri adanın İonya'nın en önemli kentlerinden Milet liderliğinde sürdürülen deniz ticareti içinde önemli bir rol oynaması olabilir. Tenedos mezarlık alanı kazılarında İonya kökenli çok sayıda seramiğin ortaya çıkarılması bu durumu doğrular niteliktedir. Deniz ticareti, Tenedos'da ayrıca bilim ve felsefenin de gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Örneğin; ünlü doğa bilimcisi Thales'in ömrünün son yıllarını adada geçirdiği ve Tenedos'lu gök bilimci Kleostratos'u etkilediği bilinmektedir.³

Arkaik ve Klasik dönemlerde Tenedos'un şarap üretiminde önemli bir konuma ulaştığı ileri sürülebilir. Mezarlık alanında bulunan yaklaşık 80 cm yüksekliğindeki şarap saklamada kullanılan tipik pişmiş toprak kaplar ayrıca mezar olarak ikincil amaçla da kullanılmaktadır. Bu durum, bu dönemde adada şarap veya zeytinyağı üretiminin yapıldığına işaret etmektedir. Gerçekten de M.Ö. 400 ve 350 tarihleri arasında Tenedos'un bastığı sikkelerin üzerinde üzüm salkımı, şarap amforası ve şarap içmede kullanılan kylix ve kantaros gibi iki kulplu kapların betimlenmesi adanın günlük yaşamı ve ekonomisinde bağıcılığın ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Yüzey incelemeleri sırasında Klasik Dönemin sonuna ve Hellenistik Döneme tarihlenebilecek 10 civarında çiftlik veya bağ evi niteliğinde yapılara ait kalıntılar tespit edilmiştir. Bu kalıntılar arasında bu döneme ait şarap veya zeytinyağı depolama kapları, çatı kiremitleri, zeytin veya üzüm ışık parçaları ve amfora gibi yoğun seramik parçaları tespit edilmiştir. Bozcaada mezarlık alanı kazılarında ele geçen çok sayıda amfora parçaları M.Ö. 4. yüzyıl ve Helenistik Dönem boyunca şarabın ada halkı için önemini ortaya koymaktadır. Tenedos'da bu döneme ait bu kadar çok sayıda amfora ele geçirilmesi bir tür üretim fazlası olduğunu göstermektedir. ³

Ada stratejik konumundan dolayı çağlar boyunca birçok kez istilaya uğramış ve el değiştirmiştir. Antik çağda Leukophrys, Yunan Mitolojisinde ise Tenedos adıyla bilinen Bozcaada'nın ilk sakinlerinin Akaların bir kolu olan ve M.Ö. 2000 yıllarında yerleştikleri tahmin edilen Pelasğ'lar (Pelazziler)dır. Akalardan sonra Ada'ya sırasıyla Fenikeliler, Atinalılar ve Yunanlılar hâkim olmuştur. Ada M.Ö. 493'de Pers istilasına uğramış, M.Ö.334 yılında ise Pers istilasına son veren Büyük İskender devri başlamıştır.

Bergama Krallığından sonra M.Ö.168 yılında Bozcaada Roma hakimiyetine girmiştir. Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye bölünmesiyle Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğuna dahil olmuştur. 1203 yılından sonra Bozcaada üzerinde Bizans-Ceneviz-Venedikliler arasında egemenlik mücadelesi başlamıştır.

Bozcaada 1453 yılında İstanbul'un fethedilmesiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğu'na katılmıştır. Boğaz güvenliği ve Bozcaada'nın stratejik konumu nedeniyle kale yeniden yaptırılıp, korunaklı hale getirilmiştir. 1657 yılında Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa tarafından Venedikliler'den geri alınmıştır. 1657 yılında

Bozcaada'yı ziyaret eden Evliya Çelebi Bozcaada Kalesini şu şekilde anlatır: "*Adanın doğusunda, Anadolu tarafının görüldüğü bir kaya üzerinde yedi köşeli ve dirsek birbirini örten kaleler ve bedenlerle süslü olup.... Etrafında kesme derin hendekleri vardır. Kapısı iki kat ve demirdendir. Hisar içinde epeyce kiremit örtülü evleri vardır. Dizdar, kethüda, imam ve müezzın evleri mamurdur. Cephanesi ambarları su yolları ve Hünkar Camii var. Çevresi bin adımdır.*" 666, 777

7 Kasım 1912 Balkan Savaşları sırasında Bozcaada Yunan donanması tarafından işgal edilmiştir. Bozcaada, 1915 Çanakkale Savaşları esnasında İngiliz ve Fransızlar tarafından askeri üs olarak kullanılmıştır. Bu dönemde müttefik kuvvetler Ayazma Tepesi'nde, Habbele Ovası ve Tepesinde savaş uçakları için üç pist yapmış; savaş sırasında müttefik askerleri, Bozcaada'da tedavi olmuş ve dinlenmiştir. O tarihlerde yayınlanan Şark Ticaret Yıllıklarına göre Bozcaada'da 1500 Türk'ün ve 3500 Rum'un yaşadığı belirtilmektedir. 20 Eylül 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması sonucunda Bozcaada Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlanmıştır. 5

Mitolojide Bozcaada: Antik çağda Leukophrys, Yunan mitolojisinde ise Tenedos adıyla bilinen Bozcaada'nın mitolojide ilk geçtiği yer Tenedos ismini alması sırasındadır. Mitolojide yer alan hikaye şöyledir:

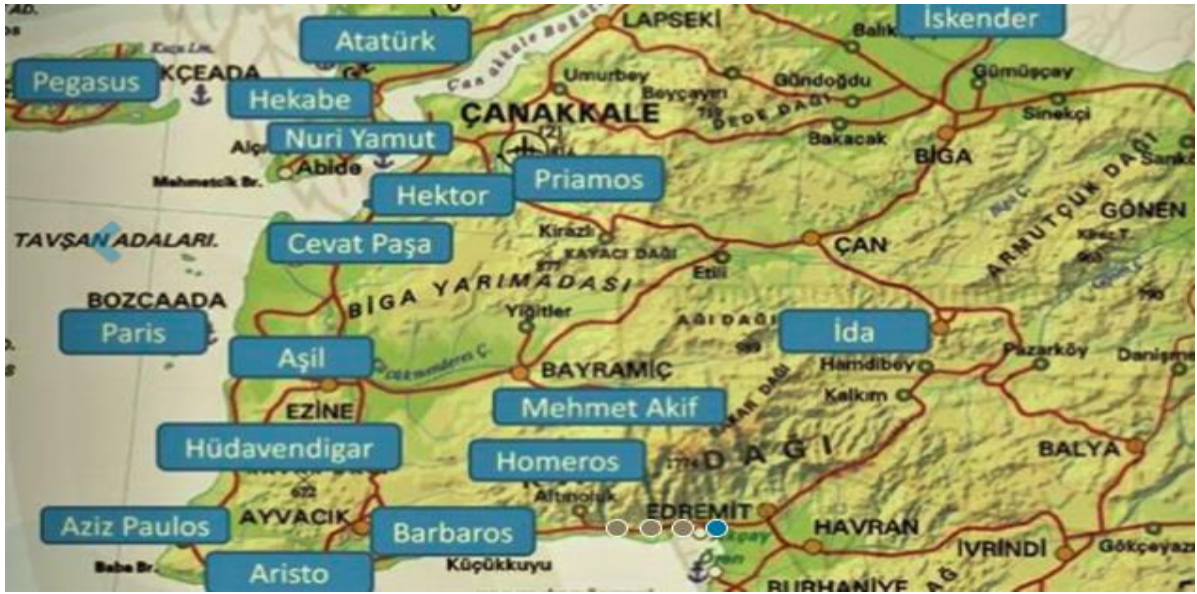
Derler ki: Denizlerin efendisi Poseidon'un kimbilir kaç çocuğundan biri, Kyknos adında bir kralmış. Lapseki bölgesindeki Miletos Kolonisi, Kolonai kentine hükmedermiş. Tenes adında bir oğlu varmış. Tenes'in annesi ölünce babası tekrar evlenmiş. Fakat üvey anne Philomene, Tenes'e iftira etmiş. Üstelik kendine yalancı tanık olarak bir kavalcı bulmuş. Kral Kyknos bu iftiraya kanmış ve oğlunu bir sandığa koyarak denize attirmiş. Sandık, Tenes'in büyükbabası Poseidon'un yardımı ile boğazdan geçerek Leukophrys kıyılarına ulaşmış. Ada halkı Tenes'i alıp kral yapmışlar ve adanın ismi Tenes'in adası anlamına gelen Tenedos olmuş. Kyknos kısa süre sonra oğluna atılan iftirayı anlamış ve oğlundan özür dilemek için Leukophrys'e hareket etmiş. Tenes babasının gemilerinin limana yanaştığını görünce elindeki balta ile gemilerin halatlarını kesmiş. Yunanistan'da kullanılan "Tenes'in baltası ile kesmek" deyimini buradan gelmektedir. Bir kişi biriyle görüşmek istemediği zaman Tenes'in baltası ile kesti denilmektedir.6

Homeros'un Truva savaşlarını anlatan ünlü destanı İlyada'da Tenedos'un adı geçmektedir.

Troya, anakarada, Bozcaada'nın hemen karşısındaki tepede kurulu zengin bir kenttir. Savaş Yunan yarımadasından gelen Akhalılar ile Anadolu'da yaşayan Troyalılar arasında geçer. Krallar kralı Agememnon'un yönetimindeki Akha donanması yiyecek ve içecek sağlamak için Tenedos'ta karaya çıkarlar. Troya'yı savaşla fethedemeyeceklerini anlayan Akhalılar bir hile hazırlarlar. Devasa bir tahta atı Troyalılara hediye olarak sunduktan sonra, savaşı artık bırakıp evlerine dönecekleri izlenimini yaratırlar. Ama gemileriyle uzaklaşıp Bozcaada'nın arkasında Ayazma denilen mevkide beklemeye koyulurlar. Troyalılar hediyenin tanrılara adandığını düşünerek kabul ederler. Savaşın yorgunluğu ve kutlamalarda içilen şarabın etkisiyle herkes uyuduğunda tahta ata gizlenen Akha askerleri atın içinden çıkarak, diğer askerlerin içeri girmesini sağlar, kaleyi ele geçirir ve kenti yağmalarlar. Troya savaşlarında önemli bir role sahip olan Bozcaada, mitolojik bağlantısını bugün de sürdürmektedir. 7

Geçmişteki bu bağlantının günümüzde de yaşatılması kaçınılmazdır. Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından "Troya Kültür Rotaları Projesi" desteklenmekte, projenin başlangıcında 19 etap ve 3 bölümden oluşacağı ifade edilen "Troya Kültür Rotaları Projesi"nin Çanakkale merkezden başlayıp Kazdağları etrafında geniş bir yay çizerek Lapseki, Gelibolu, Bolayır'dan geçip Bozcaada ve Gökçeada'yı kapsayacak şekilde çok geniş bir coğrafyayı kapsadığı ifade edilmektedir. Paris etabını oluşturan Bozcaada'nın tarihi değerlerin bölgeyle bütünleşik sunulması turizmi olumlu etkileyecektir. Projenin yayımlandığı <https://www.troycultureroute.com/tr/rota/> sitesinde Bozcaada'ya dair etap bilgisi paylaşılmamıştır.

Harita 1 : Troya Kültür Rotası Haritası 7777

Bilim ve Bozcaada: Bozcaada'nın sahip olduğu zengin tarihi üzerine yapılan araştırmalarda, M.S. 6. yüzyılda zamanın gökbilimcisi, güneş takviminin ve Koç ve Yay ile başlayan zodyak kuşağının yaratıcılarından Tenedos'lu Cleostratus'un yıldızların hareketlerine ilişkin gözlemlerini derlediği 'Astrologia' isimli bir eseri bulunduğu belirtilmiştir. 4546, 4547, 45488

Bozcaada'da Androetas isimli bir coğrafyacının yaşadığı ve denizde yaptığı seyrüseferlere dair notlarının bulunduğu belirtilmektedir. 4549

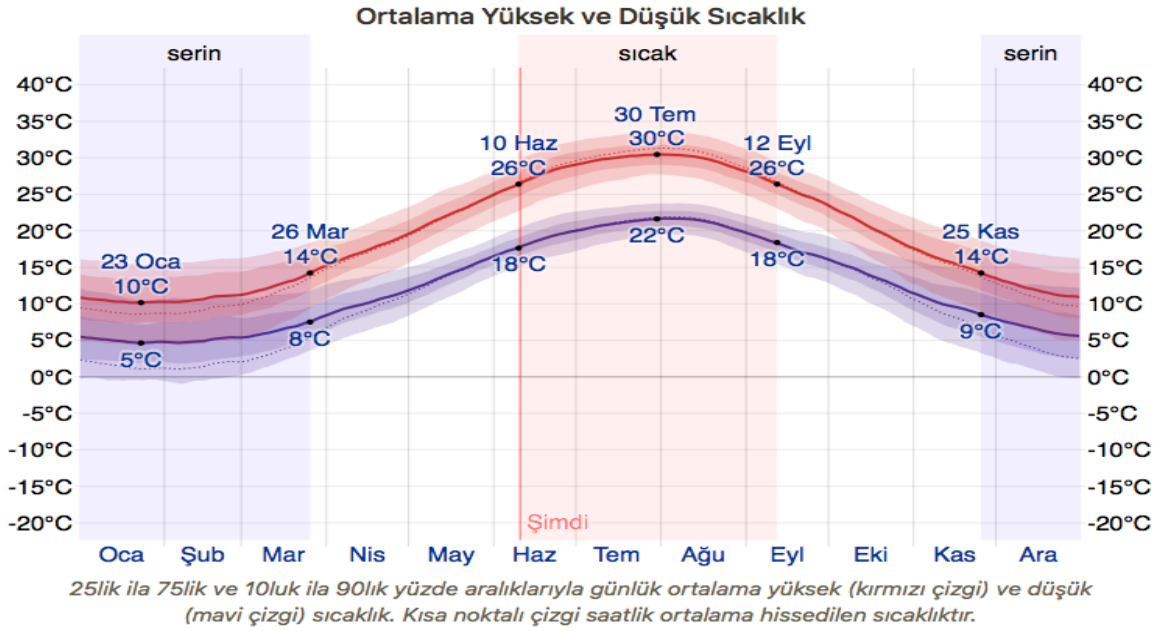
2.1.4. İklim

Bulunduğu coğrafi konum nedeniyle Bozcaada Akdeniz iklimine yakın özellikler gösterir. Bozcaada, kışları serin ve rüzgârlı, yazları sıcak ve ilkbahar-sonbaharları ise serin ve yağışlıdır.

Yılın tüm aylarında rüzgârlıdır. Ancak, rüzgar hızının en fazla olduğu aylar kış aylarıdır. Sonrasında ise sırasıyla sonbahar, ilkbahar ve yaz ayları gelmektedir. Boğazın tam çıkışında yer alması nedeniyle kuzey rüzgarları yanısıra güney rüzgarlarına da açıktır. Bozcaada'da egemen rüzgâr yönü kuzey, güney, poyraz ve keşişlemedir. Çanakkale Boğazı'nın Ege Denizi'ne doğru olan çıkışında yer almasına bağlı olarak boğazın kuzeydoğu güneybatı doğrultulu uzanışı rüzgârın boğazdan geçerek doğrudan Bozcaada'ya yönelmesine neden olmaktadır.

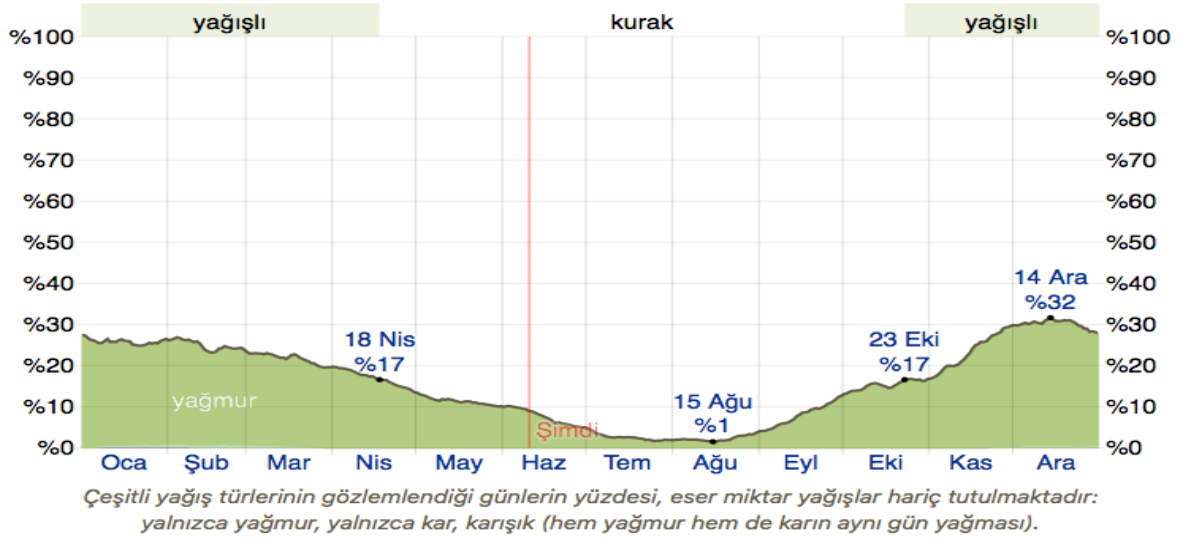
“Kuzeybatıda en kurak istasyon” olarak adlandırılan Bozcaada'da ortalama yağış miktarı, düşüktür. Bununla birlikte; aylık yağış miktarında önemli düzeyde mevsimsel varyasyonlar bulunmaktadır. Aylık ortalama sıcaklık ve yağış miktarları ile deniz suyu sıcaklıkları aşağıda verilmektedir.

Tablo 1: Bozcaada Sıcaklık Değerleri 8789

Adada en soğuk ay Şubat, en sıcak ay ise Temmuzdur. Şubat ayından Ağustos ayına kadar olan süreçte yükselen sıcaklıklar Eylül ayından itibaren düşmeye başlamaktadır. Sıcaklığın iki ay arasında en fazla arttığı dönem Mayıs-Haziran, sıcaklığın iki ay arasında en fazla düştüğü dönem Ekim-Kasım aylarıdır. Bozcaada'da yıllık güneşlenme süresi günde ortalama 7 saat 12 dakika, günlük ortalama güneşlenme şiddeti ise yıllık ortalama 364,23 cal/cm²dk. olarak ölçülmüştür.

Tablo 2: Günlük Yağış İhtimali 9898

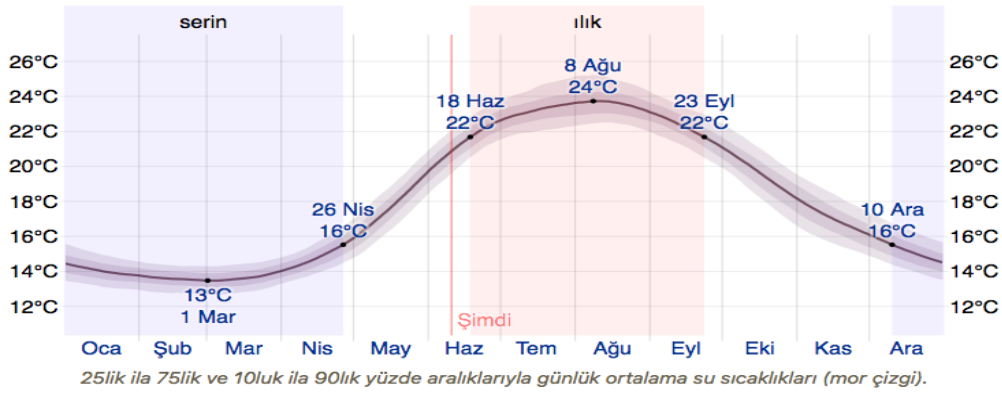
Karadeniz ile Akdeniz arasında geçiş iklimi özelliği gösteren Bozcaada yıllık 599,6 mm. yağış almaktadır. Bozcaada'da yılın yağmurlu dönemi en az 13 milimetre yağış miktarı ile 9,3 ay boyunca 9 Eylül'den 20 Haziran'a kadar sürmektedir. Yılın en yoğun yağmuru 91 milimetre ortalama toplam birikmesiyle 8 Aralık gününü merkez alan 31 günlük hareketli döneme denk gelmektedir. Kış mevsiminde görülen yağışın fazla olması bulunduğu coğrafi konumdan kaynaklanmaktadır.

Yılın yağmursuz dönemi ise 20 Haziran ile 9 Eylül arasında olup bu süre yaklaşık 2,7 aydır. Yılın en az yağmuru 4 milimetre ortalama toplam birikmesiyle 8 Ağustos gününü merkez alan 31 günlük hareketli döneme denk gelmektedir.

Bozcaada'da yıllık ortalama bulutlu gün sayısı 4,1'dir. En fazla bulutlu aylar sırasıyla Aralık, Ocak ve Şubat'tır. Bozcaada'da bulutlu gün sayısının en az olduğu dönem Temmuz ve Ağustos aylarıdır.

Bozcaada'da sisli gün sayısı 6,4 olup, en fazla sis Aralık ve Ocak aylarında görülmüştür. Yine bu dönemde ada Ocak, Şubat ve Mart aylarında olmak üzere toplam 19,8 gün kırağılı gün yaşamaktadır.

Tablo 3: Deniz Suyu Sıcaklığı 8787

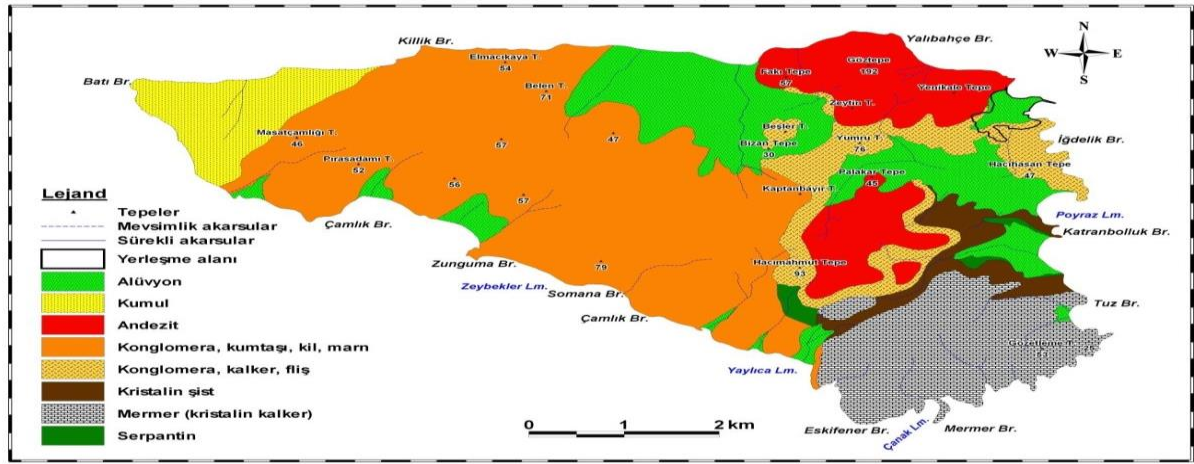
Ortalama su sıcaklığı yıl boyunca aşırı mevsimsel değişiklikler göstermektedir. Su sıcaklığının daha ılık olduğu dönem (ortalama sıcaklık 22°C'nin üzerindedir) 18 Hazirandan 23 Eylül'e kadar 3,2 ay boyunca sürer. 8 Ağustos yılın en yüksek su sıcaklığının olduğu gündür ve ortalama sıcaklık 24°C düzeyindedir. Su sıcaklığının daha serin (ortalama 16°C'nin altında) olduğu dönem ise 10 Aralıktan 26 Nisana kadar 4,5 ay boyunca sürer. 1 Mart yılın en düşük su sıcaklığının olduğu gündür ve ortalama sıcaklık 13°C düzeyindedir.

2.1.5. Jeolojik Yapı

Bozcaada Biga Yarımadası'nın doğal bir uzantısını oluşturmakta; deniz yüzeyinden 15–20 m derinlikte yer alan bir eşikle doğu tarafından anakaraya bağlanmaktadır. Bozcaada ve çevresinin uğradığı jeomorfolojik değişiklikler, günümüzden 15 bin yıl öncesine kadar Bozcaada, Gökçeada ve Limni Adası'nın Anadolu'ya bitişik olduğunu ve Çanakkale Boğazı'nın o zamanlar mevcut olmadığını göstermektedir.

Bozcaada'nın jeolojik yapısını; Paleozik yaşlı şist ve mermerler, denizaltı volkanizması ile ofiyolitler, Eosen'in kırmızı renkli taban konglomera, fliş fasiyesindeki kireçtaşı, kumtaşı, marn ve kilttaşları, Miosen'e ait konglomera, kumtaşı ve maktrali kireçtaşları ve kırmızı pembe renkte andezitler oluşturmaktadır (Bkz. Harita 1). Adanın batı kesiminde geniş bir alanda yayılış gösteren serbest ve yarı serbest kıyı kumulları ve vadi tabanları ve korunaklı koyların gerisindeki alüviyal dolgu düzlükleri Holosen birikim sahalarına karşılık gelmektedir.

Harita 2: Bozcaada Jeolojik Haritası 35

Ada'nın güney batısı geniş sahalar halinde kil, marn, kalker, kum ve grelerden oluşan muntazam tabakalar halindedir. Bu tabakalar güneyde 7–8 derece güneybatıya, batıda ise güneye doğru eğim göstermektedirler.

Ada'nın büyük bir kısmını kaplayan basık satırlar üzerinde bazı kısımlar yüksekte kalmış olup tepeler oluşturmuşlardır. Bu tepelerden en bilineni, kuzeydoğu tarafında bulunan 191 m yüksekliğindeki Göztepe'dir. Koniye benzeyen kubbe gibi şekliyle uzak noktalardan dahi görünen Göztepe, Bozcaada'nın silüetini etkileyen en önemli unsurdur.

Göztepe, yapısal olarak andezitlerden oluşmuştur. Bu nedenle sivri bir görünüme sahiptir. Bozcaada'daki diğer tepeler şöyle sıralanabilir; Yenikale Tepesi (115 m), Hacı Mahmut Tepesi (92 m), Tuzburnu Tepe (84 m), Kaplan Tepe (75 m), Yalama Tepe (65 m), Fakı Tepe (57 m). Ayrıca, Mermer Burnu Tepesi, Zeybek Damları Sırtı, Koca Ali Tepe, Ortakuşa

Tepe, Seremit Tepe, Ayazma Tepe, Damyazon Sırtı ve Mısırlıoğlu Bayırı önemli yükseltiler arasındadır.

Bozcaada'nın kuzey kıyıları genel olarak kil, marn, kalker, kum ve grelerden oluşan muntazam tabakalar ile volkanik hareketlere bağlı olarak oluşmuş kor kayaçlar ile oldukça muntazam bir uzantıya sahiptir. Bu yönde, kıyından 10–15 m yükseklikte falezler ve yer yer küçük ve dar plajlar yer almaktadır.

Bozcaada'da Eskikule Sırtı (Neojen), Kaptan Tepe (Eosen), Yenikale Tepesi ile adanın en yüksek yeri olan Göztepe'nin andezit isimlerinin denizcilikle ilgili olması; tepelik alanlarda gözetleme, işaretleme, haberleşme kuleleri ve kalelerin bulunması, adaya yaklaşan gemilerin çok uzaklardan görülebilmesi ve ada açıklarında seyreden teknelere gerektiğinde yardım edilebilmesi zarureti dolayısıyla sebepsiz değildir. Tarihin en eski zamanlarından itibaren Bozcaadalı denizcilerin savunma ve tekneleri tehlikelerden koruma amacıyla adanın çeşitli yerlerinde farklı yönleri

gözetleyebilmek için inşa ettikleri kale ve kulelerin günümüzde çeşitli tepelerde yer adı olarak kullanılması beşeri ve tabii özelliklerin önemini göstermektedir.

Bozcaada'nın doğu kısımları ise eski kütlelerden meydana gelmiş olup, burada kristalin şistler, kalkerler ve eosen kalkerlerinin bir karışımı görülmektedir. Bu kısımlar vadiler halinde gelişmiş ve alüvyal tabanlar oluşturmuşlardır.

Bozcaada'nın güneybatı kıyıları da oldukça muntazam devam eden yüksek kıyılar seklindedir. Arada kıyıya dik inen kısa boylu akarsuların açtıkları küçük vadiler, çeşitli falezler ve dar plajlar bulunmaktadır.

Bozcaada'nın önemli bir kısmını oluşturan düzlükler Habbeli Ovacığı, Tekir Bahçe, Sağır Bahçe, Papaz Bahçe, Sulu Bahçe, Çayır Mevkii ve Poyraz Limanı Ovacığı'dır.

2020 yılı Çanakkale İli Çevre Durum Raporları'nda Bozcaada'nın tek sulak alanı Çayır Mevkii (Azmak Deresi) olarak belirtilmektedir. Alan yaklaşık 1,5 ha büyüklüğünde olup tatlı su sazlıkları sucul fauna ve kuş türleri için önem arz etmektedir. 555

Göztepe'den Poyraz limanına kadar olan kısım eosen flişlerinden meydana gelmiş olup, konglomera, gre ve killerden oluşan bu tabaka daha az mukavemetli olduğundan alçak bir alan oluşturmuştur. Bu alçak oluk, kuzeydoğuda bir koy haline gelmiş, Bozcaada limanı ve çevresini meydana getirmiştir. Ada'nın güneydoğu ucu tamamen kalkerlerden meydana gelmiş ve Mermer Burnu adını almıştır. Bu bölgede küçük akarsular kıyıyı parçalayarak çeşitli girinti çıkıntılar yaratmıştır. 8

2.1.6. Toprak Yapısı ve Arazi Kullanımı

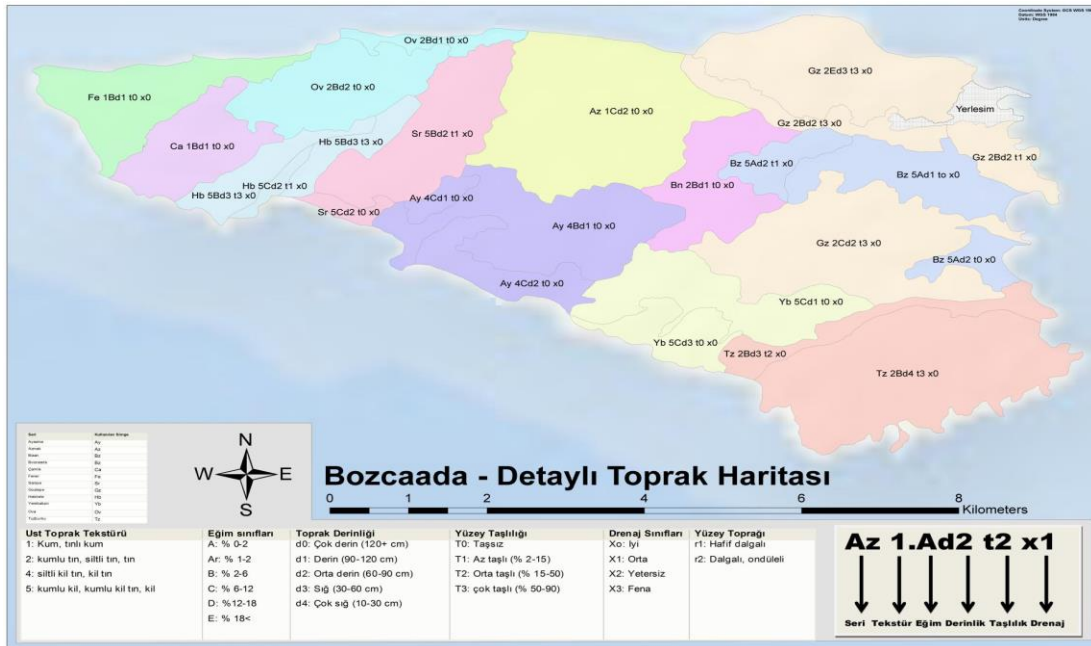
Aluviyal ana materyal üzerinde oluşmuş Bozcaada, Ova ve Azmak Serileri, Ada'nın batı ucunda hareketli kumulların bulunduğu bölgede çok zayıf derecede toprak oluşumu gözlemlenen Fener Serisi toprakları, Ada'nın kuzey kısmında koluviyal düzlüklerde oluşmuş toprakları içine alan Azmak, Saraya, Bizan Serileri, Batıda Ayazma Sırtı ve Arabacıboynu, kuzeyde Göztepe etekleriyle sınırlanan sahanın doğusu ve güneyinde inceptisoller görülmektedir. Bu kısımda arazinin önemli bir kısmı kristalin şist, mermer ve flişlerinden oluşmuştur. Bozcaada topraklarının yapısı ve bu toprakların dağılımı aşağıda haritada sunulmuştur.

Harita 3: Bozcaada Topraklarının Yapısına Göre Dağılımı 351

Göztepe ve Yenikale çevresinde eğim çok yüksek ve arazi genellikle çıplak olduğundan, toprak çok sığdır ve yer yer andezit bloklarıyla kaplıdır. Bu kısımda şiddetli bir erozyon görülmektedir. Bozcaada’da erozyon sorunu özellikle Göztepe ve çevresinde oldukça şiddetlidir. Ada’nın diğer bölgelerinde de eğimin yüksek olduğu arazilerde hafiften orta dereceye kadar erozyon riski bulunmaktadır.

Harita 4: Bozcaada Detaylı Toprak Haritası 35

Ayazma Serisi Toprakları (Ay)

Adanın güneyinde yer alan Ayazma Serisi toprakları yaklaşık 380 ha alana yayılmıştır. En yüksek eğimin %31.34, en düşük eğimin % 0.27 ve ortalama eğimin %7.72 olduğu bu serinin en yüksek noktası 79 metre iken arazilerin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 50m'dir. Profilinde bulunduğu ana haritalama birimi derin bir toprak profiline sahipken, bu bölgede eğim sahilde yayılım gösteren fazına göre düşüktür. Bu seri toprakları konglomera, kalker üzerinde oluşmuştur. Profil boyunca pH 7.44-7.71 arasında değişim göstermektedir. Organik karbon içeriği yüzeyde %2.80 ölçülürken bu değer adanın diğer bölgelerine göre oldukça yüksektir. Seri topraklarının tuzluluk, drenaj problemi bulunmamaktadır. Profilinde yüzeyden derine doğru kireç içeriği %4-7 arasında değişirken, bağcılıkta önemli bir parametre olan aktif kireç değeri en fazla %2.2'ye kadar yükselmektedir. Seri toprakları yüzeyde kil-tın bünyeli iken derin horizonlarda kil bünyeye sahiptir. Seri Bozcaada'nın güneydoğusu boyunca uzanan aktif olmayan fayında bir kısmını içine almaktadır.

Azmak Serisi Toprakları (Az)

Bu seri toprakları Tuzburnu Serisi'nin ardından 421.13 ha ile en geniş yayılım alanına sahiptir. Yayılım gösterdiği alanların hakim jeolojik formasyonu alüvyondur. Profilinde horizon dizimi C-A-R şeklindedir. Yüzeyde bulunan kaba bünyeli C horizonlarının altında 80 cm derinlikte bir A horizonu barındırmaktadır. A horizonunun profilde gömülü olması eski akarsu faaliyetinin kanıtıdır. Bu seri topraklarının ortalama eğimi %3.3 ile çalışma alanının en düz arazilerini barındırır. Bu serinin maksimum eğimi % 11.55 iken minimum eğimi %0 ile tamamen düz arazilere de sahiptir. Seri topraklarının deniz seviyesinden ortalama yükseklikleri 26.82 m olarak bulunmuştur. Serinin en yüksek noktası 70 m en alçak noktası ise 4m'dir.

Bu seri yüzey toprağı kumlu tın bünyeye sahipken derinde tekstür incelmekte ve kumlu killi tın olmaktadır. Ana kaya marn olmasına rağmen üzerinde oluşan ve taşınarak gelen toprağın toplam kireç içeriği beklenenden düşüktür. Beklenen şekilde aktif kireç içeriği de yüzeyde 0 iken gömülü A horizonunda %2'dir.

Bizan Serisi Toprakları (Bn)

Bu seri 12 no'lu profil ile temsil edilen Arazi kullanımının bağ ve zeytin olduğu yaklaşık 156 ha alana yayılan ortalama %5.49 eğime sahip arazilere sahiptir. Bu serinin maksimum eğimi %18.80, ve minimum eğimi % 0.27 olarak hesaplanmıştır. Bu seri topraklarının toprak reaksiyonu profilinde 7.89'a kadar yükselbilmekte iken profilinde kireç kapsamı %2'yi geçmemektedir. Tekstürü yüzeyde kumlu tın iken alt horizonlarda kumlu kil tın ve kil tın olarak değişmektedir.

Bozcaada Serisi Toprakları (Bz)

Bozcaada serisi toprakları derin profilli, yaklaşık 250 ha alana yayılan bağcılık yanında küçük ölçekli sebze tarımının da yapıldığı tamamen düz arazilerden maksimum % 24'e kadar eğimin görülebildiği ancak ortalama eğimin %5.81 olduğu ve ortalama deniz seviyesinden yüksekliğin 22 metre olduğu alanlarda yayılım göstermektedir. Bu seri topraklarının yayılım gösterdiği arazilerin üzerinde

bulunduğu hakim jeolojik formasyon alüvyondur. Profilinde Azmak serisi profilinde olduğu gibi gömülü A horizonu barındırmaktadır.

Çamlık Serisi Toprakları (Ça)

Bu seri toprakları yaklaşık 146 ha alana yayılan batısında Fener Serisi ve kuzeyinde Ova Serisi arazilerine komşu arazilerden oluşmaktadır. Profili yüzeyde kil tın alt horizonlarda kumlu kil tın bünyeye sahiptir. Bu serinin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 40 m, ortalama eğimi %3.73 ve hesaplanan maksimum eğimi %19.13 tür.

Fener Serisi Toprakları (Fe)

Ada'nın batı ucunda hareketli kumullardan oluşan Fener Serisi arazileri, profilinde horizonların C-2C-3C-R şeklinde dizildiği, toprak gelişiminin çok zayıf olduğu, zirai olarak verimsiz arazilerden oluşmaktadır. Bu seri üzerinde herhangi bir tarımsal faaliyet bulunmamakta ve bitki örtüsünün aralıklı doğal otlar ve çalılıklar oluşturmaktadır. Bozcaada'nın batısında kabaca üçgen şekilli kıyı kumulları adanın % 6'lık bir bölümünü kaplar. Kumul morfolojisi genel olarak fincan şekilli deflasyon çukurları kumul sırtları ve bunların arasındaki deflasyon olukları ile temsil edilir. Kıyı kumullarının taşınımı ve kumul morfolojisinin şekillenmesi tamamen iklim (özellikle rüzgar) koşulları etkilidir. Bu nedenle kumul sırtları ve depresyonlarının uzanım doğrultuları ile rüzgar frekansları arasında iyi bir uyum gözlenir. 1962- 2008 yılları arasında kıyı kumul alanının güney ve güneybatı kesimlerinin bitki örtüsü ile kaplandığı ve 2008 yılı itibariyle kumul alanının önemli bir bölümünün kumul vejetasyonu ile kaplı bir konuma geldiği görülmüştür. Thornthwaite su bilançosuna göre Bozcaada'da yaz aylarında şiddetlenmekle birlikte altı ay su açığının yaşanması yaz aylarında toprak içerisindeki nem miktarını minimum indirerek kumulların rüzgar ile kolay taşınabilir bir hale gelmesine yol açar. Egemen rüzgar yönü Haziran dışındaki tüm aylarda ve yıllık ortalama kuzey kuzeydoğuludur. Fener Serisi toprakları yaklaşık 180 ha alana yayılmaktadır. Bu serinin ortalama eğimi % 3.31 ve deniz seviyesinden ortalama yüksekliği ise yaklaşık 19 m'dir. Profili yüzeyden itibaren tüm horizonlarında kaba bünyelidir.

Göztepe Serisi Toprakları (Gz)

Göztepe serisi adanın en eğimli arazilerini kapsayan, zayıf ve sığ bir toprak profiline sahip, üzerinde oluştuğu jeolojik formasyonların andezit ve konglomera olduğu alanlarda yayılım gösteren toprak serisidir. Seri topraklarının ortalama eğimi %12.40 ve en yüksek eğim ise %61 olarak hesaplanmıştır. Bu seri adanın en yüksek noktası da olan Göztepe'yi (187m) içine alır. Hakim bitki örtüsü, Göztepe ve eteklerinde seyrek doğal vejetasyon iken güneyde düşük eğimli arazilerinde ise bağlar gözlemlenmektedir. Tekstür profil boyunca kumlu, kireç ise oldukça düşüktür.

Habbele Serisi Toprakları (Hb)

Habbele serisi adanın güney batısında yayılım gösteren, ortalama eğimin %7.72 ve maksimum eğimin % 31.34, deniz seviyesinden ortalama yüksekliğin yaklaşık 42 m olduğu arazilerde yayılım göstermektedir. Bu seri topraklarının üzerinde bulunduğu

hakim jeolojik formasyon konglomera, marn ve bazı bölgelerde alüvyondur. Hakim arazi kullanımı bağıdır. Adanın en yüksek kireç içeriğine sahip bölgesidir. Profilinde kireç yüzeyde %41.12, yüzey altı horizonta %34.45 ve Cr horizonunda %51.36 olarak bulunmuştur. Yüksek toplam kireç içeriğinin yanında aktif kireçte profil boyunca % 20.2 ye kadar yükselmektedir. Toprak bünyesi profil boyunca kumlu kil tındır.

Ova Serisi Toprakları (Ov)

Bu serinin toprakları Ada'da bağıcılığın en yoğun olduğu mevkiidir. Bu seri toprakları yaklaşık 222 ha alana yayılmaktadır. Serinin ortalama eğimi %5,32 iken, en yüksek eğim %29 ve en düşük eğim ise % 0,27 olarak hesaplanmıştır. Bu serinin arazilerinin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği yaklaşık 30m'dir. Seri temel toprak haritasında derinlik fazı ile ayrılmış iki haritalama ünitesinden oluşmaktadır.

Seri arazilerinin üzerinde yayılım gösterdiği jeolojik formasyonları; konglomera, kumtaşı, marndır. Toprak profili, derin, 50 cm'de gömülü A horizonu barındırmaktadır. Profili boyunca elektriksel iletkenliğin 561 $\mu\text{S.cm}^{-1}$ 'e kadar arttığı, bünyenin de yüzeyde kumlu tın iken yüzey altı horizontlarda kumlu kil tın ve Ck horizonunda kil olduğu gözlemlenmektedir. Yüzeyden yaklaşık 100 cm'e kadar kireç oldukça düşük iken bu noktadan sonra %25'e kadar yükselmektedir.

Saraya Serisi Toprakları (Sr)

Saraya serisi toprakları üzerinde bulunduğu hakim jeolojik formasyon olan konglomera, kumtaşı üzerinde oluşmuştur. Seri arazilerinin ortalama eğimleri %6.40 ve maksimum eğimli yerinin % 21.33 olduğu Saraya Serisi'nin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği yaklaşık 50m'dir. Bu seri komşu olduğu Habbele Serisine benzer şekilde oldukça kireçli bir profile sahiptir. Profilinde toplam kireç %52.15'e kadar yükselmektedir. Bu seri topraklar yaklaşık 240 ha alana yayılmıştır.

Tuzburnu Serisi Toprakları (Tz)

Tuzburnu serisi, çalışma alanında yaklaşık 490 ha alana yayılmaktadır. Kapladığı alan ile en çok yayılım gösteren toprak serisidir. Oldukça sığ, A-R horizon dizilimi profile sahip seri toprakları, mermer, kristalin kalker ana kayası üzerinde oluşmuştur. Ana kaya kireçtaşı olmasına rağmen üzerinde oluşan kırmızı renkli toprak çok az kireç içermektedir. Tuzburnu serisi arazilerinin ortalama eğimi %9 iken maksimum eğim % 34 olarak bulunmuştur. Arazilerinin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği ise 43m'dir. Kireçli ana kaya üzerinde oluşmuş 20-50 cm derinlikteki kireçsiz toprağın organik maddesi %5 civarındadır. Serinin hakim olduğu alanda hakim jeolojik yapı kristalin kalkerdir. Yüzey taşlılığı yüksek ve yüzeyde köklü kayalar gözlemlenmektedir.

Yerebakan Serisi Toprakları (Yb)

273 ha alan kaplayan Yerebakan Serisi toprakları adanın güney doğusunda yayılım gösteren Tuzburnu Serisi ile komsudur. Oldukça derin bir toprak profiline sahip serinin ortalama eğimi %8.72 ve deniz seviyesinden ortalama yüksekliği yaklaşık 48m'dir. Seri toprakları profili boyunca çok az kireçli, bünyesi yüzeyde

eksikliği gidermek ve gelecek nesillere daha yeşil ve daha sağlıklı bir ada bırakmak için çok kısa sürede el birliğiyle ağaçlandırma çalışmaları başlatılmalıdır.

Adanın turizm cazibesini kaybetmemesi için koruma kullanma dengesinin gözetilmesi gerekmektedir. Aşağıda jeoloji ve hidrojeoloji puanlarına göre koruma alanları sunulmuştur. Koruma alanlarının varlığı tarım turizmi, botanik turizmi, doğa turizmi için vazgeçilmezdir.

Harita 6: Bozcaada Derecelendirilmiş Koruma Alanları

2.1.7. Su Kaynakları

Ada küçük bir yüzölçümü sahip olduğundan ve karayla bağlantısı olmadığından, adada uzun ve yan kolları olan akarsu bulunmamaktadır. Ancak; Pleistosendeki duruma bağlı olarak, Ada'da eski ve nispeten derin yarılmış akarsu vadilerine rastlamak mümkündür. Özellikle Ayazma, Çamlık, Damyazan ve Eskikule vadileri bu durumu kanıtlar niteliktedir. Bu vadiler ile daha küçük vadiler ağzında meydana gelen sahalar adanın tarım merkezlerini oluşturmaktadır. Adada Zeybekler, Kocaçalı, Habbale, Sulubahçe, Ayazma, Somana, Ayanam, Sarıkılık, Acıkuyu, Paşadere, Palakar, Sağırbahçe, Hacımahmut dereleri kışın cılız olup yazın tamamıyla kurumaktadır.

Hidrografik açıdan devamlı akan bir su şebekesi bulunmayan Ada'da yeraltı suyuna bağlı olarak evvelce açılmış 5 veya 6 adet birbirine bağlı kuyularda biriken sular Papazbahçe adıyla bilinen çeşmeden adanın bir miktar içme ve kullanma suyunu karşılamaktadır. Yaz aylarında bu su yetmediğinden su ihtiyacı Çanakkale-Ezine arasında yer alan Tigem Çiftliğinde (Taştepe Mevki) Kaz Dağları'ndan gelen suların bir kısmının toplanarak deniz dibinden tesis edilmiş boru hattıyla adaya verilmesi ile karşılanmaktadır.

Bozcaada'da toplam sulanabilir tarım alanı 2061 ha, sulamaya elverişli arazi 465 ha olup, devlet eliyle sulanan tarım alanı bulunmamaktadır. Halk tarafından 25 ha

tarım alanı sulanmakta, 3 tane tarımsal sulama kooperatifi bulunmaktadır. Ada'nın yazlarının kurak geçmesi, kış yağışlarının toprakta saklanması ve adaya uygun tarımsal ürün nedeniyle adada toprağa bağlı bir üretim de söz konusudur.

Bozcaada'da yer altı su seviyesi farklılıklar göstermektedir. Tekirbahçe Canol dereleri mevkilerinde su 30-35 metrelerde çıkarken, diğer sahalarda 80-150 metrelerde çıkmaktadır. Bu sebeple adada kuraklığa dayanan ve su ihtiyacını kısmın toprakta biriktirdiği sulardan karşılayan bağcılık hakimdir. Bakımsız ve kaderine terk edilen bağlar nedeniyle bağcılıkta yaygın görülen hastalıklar artmakta ve yaygınlaşmakta bu durum tarım ilacı kullanımını artırmakta ve yeraltı sularının kirlenmesine yol açmaktadır.

2.1.8. Flora ve Fauna

Ada Akdeniz florası özelliği göstermektedir. Ada ikliminin Akdeniz özelliklerine yakın olması özellikle yaz kuraklığına bağlı olarak bitki örtüsünün de buna göre şekillenmesine neden olmuştur. Adada hakim bitki örtüsü yazın kuruyarak adanın boz bir görünüme sahip olmasına neden olan otsu bitkilerdir. Ada'da bitki örtüsünün yoğun olarak görüldüğü sahalarda daha çok kış mevsiminde akan suların geçtiği vadi ve yamaçlarıdır.

Egemen bitki örtüsü çalı ve otsu bitkilerdir. Adada kurakçıl bitkiler en fazla yayılış gösteren formasyondur. İklim koşulları nedeniyle görülen kurakçıl bitkiler adanın çok farklı mevkilerinde görülmektedir. Ada nemcil bitkiler bakımından zayıftır. Yeterli yağış miktarının olmaması ve akarsu şebekesinin kısıtlı ve devamlı akan akarsuların olmaması nedeniyle nemcil bitkiler sınırlı ve çok dar sahalarda görülmektedir. Yeraltı suyunun yeryüzüne yakın olduğu vadilerde ve yamaçlarında nemcil bitkilere az da olsa rastlanmaktadır.

Akdeniz iklimine benzer özellikleri yaşayan Bozcaada'da maki formasyonunu da görülmektedir. Yer aldıkları sahalarda maki formasyonu gerek kökleri gerekse de yaprak ve dallarıyla suyu çekebilen özelliğe sahip olduğundan toprak çok kurumamaktadır.

Bozcaada'da çok dar bir alanda, Akdeniz ikliminin bir klimaks türü olan kızılçamların (Pinus Brutia) meydana getirdiği ağaç formasyonuna da rastlanır. Bunların başında Latif Çamlığı gelir. Adanın batı ucunda nispeten iyi korunmuş bu çamlıktan başka, daha küçük parçalar halinde Ayazma sırtı üzerinde Habbale ve Sabahlık çamlığı gibi, çamlık alanlarla Sarıkılık dere vadisinin doğu yamaçlarında da kızılçam topluluklarına rastlanır. Adada hakim olan kızılçamlar genel olarak doğal ve yapay yolla oluşmuş, saf ve diğer türlerle de karışmışlardır. Şekil adadaki ağaçların yayılışını göstermektedir.

Harita 7: Ağaç Türlerinin Yayılışı 35

Ada'daki kumul alanlarda bitki örtüsü yoktur. Sadece kumsal alanlarda yetişebilen bazı bitkiler bulunmaktadır. Adanın en yüksek tepesi olan andezitli Göztepe gibi alanlarda bitki örtüsünden mahrum sahalar dikkati çekmektedir.

Bozcaada'da az miktarda da olsa görülen bitki türleri coğrafi bakımdan Marmara Bölgesi özelliklerini yansıtmaktadır. Yaşanan iklime bağlı olarak vejetasyon süresi 8-9 ay arasında değişmektedir. Özellikle yaz aylarında esen, sıcak ve kuru poyraz zaman zaman da olsa lodos rüzgarları kuraklığa yol açmaktadır.

Bozcaada'da nispeten geniş alan kaplayan üzüm bağları bulunmaktadır. Üzüm bağları adaya bitki formasyonu bakımından bir canlılık ve yeşillik katmaktadır. Ancak; yıllık ortalama yağış miktarının çok yüksek olmaması, yaz döneminin kurak geçmesi ve devamlı akan bir akarsu şebekesinin olmaması yeşil görünümü tehdit etmektedir.

Bozcaada'da yapılan etnobotanik araştırmalarda, 99 çeşit bitkiden çeşitli amaçlarla yararlanıldığı belirlenmiştir. 39

Fiziki koşulların yanı sıra beşeri koşullar da adadaki bitki örtüsünün sürdürülebilirliğini etkilemektedir. Geçen 33 yıllık sürede Ada'da yerleşim alanları genişlemiş, turizme açılan tarım alanları artmıştır. Tarım ve turizm olanaklarına bağlı olarak bitki örtüsünün tahrip edildiği görülmektedir. Bu tahribatta hayvanları otlatma da etkili olmuştur.

1978 yılında yayımlanan çalışmalara göre Bozcaada'da 65 familyaya ait 437 tür yayılış göstermektedir. Bu familyalar tüm floranın %63,27'sini oluşturmaktadır. Compositae familyası en fazla türe sahiptir ve tüm floranın % 15,17'sini kapsamaktadır. Bu familyayı % 14,02 ile Leguminosae, % 10,34 ile Gramineae, % 4,13

ile Caryophyllaceae, % 4,13 ile Cruciferae, % 3,76 ile Ranunculaceae, % 3,44 ile Labiatae, % 3,44 ile Boraginaceae, % 2,98 ile Umbelliferae ve 2,29 ile Scrophulariaceae familyaları izlemektedir. Kalan familyalar ise 10'dan az tür içermekte ve tüm floranın % 36,6'sını oluşturmaktadırlar. Benzer çalışmaların güncel dönemde yapılması halinde biyoçeşitlilikte oluşan önemli değişimler belirlenebilecektir.³⁵

2019 yılında yapılan araştırmaya göre, Bozcaada'da yapılan arazi çalışmaları ve literatür taramaları sonucunda 448 bitki türü, 2 amfibi, 14 sürüngen, 11 memeli, 103 kuş türü belirlenmiştir. 30 Bozcaada'nın bitki örtüsü ve ekosistem alanları olarak; maki-frigananın hakim olduğu bitki örtüsüyle birlikte, kumul ekosistemi, çoğunlukla 'Pinus brutia'ların (kızıl çam) hakim olduğu yer yer 'Pinus pinea'ların (fıstık çamı) görüldüğü orman ekosistemi, kayalık ve çakıl habitatlar, tuzcul bataklıklar, Bozcaada'yı çevreleyen denizel ekosistem, biyoçeşitliliğin devamlılığını sağlayan yaşam alanlarıdır. Bozcaada'da nesli tehdit altındaki türler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 5: IUCN Kategorisine Göre Alanda Tehdit Altındaki Türler 30

IUCN	Flora ve Fauna türü
LC	<i>Papaver virchowii</i> (Borcanka)
CR	<i>Dianthus ingoldbyi</i> (Şehit karanfili)
CR	<i>Anguilla anguilla</i> (Avrupa yılan balığı)
VU	<i>Testudo graeca</i> (adi toşbağa) <i>Caretta caretta</i> (iribaş deniz kaplumbağası)
EN	<i>Chelonia mydas</i> (yeşil deniz kaplumbağası)
NT	<i>Oryctolagus cuniculus</i> (ada tavşanı)
CR	<i>Monachus monachus</i> (akdeniz fokü)
NT	<i>Falco vespertinus</i> (Aladoğan)
NT	<i>Limosa limosa</i> (çamur çulluğu)
VU	<i>Puffinus yelkouan</i> (Yelkovan)

LC: En düşük derecede tehdit altında, CR: Kritik düzeyde tehlike altında, VU: Hassas, EN: Tehlike altında olan, NT: Tehdite yakın

2.2. Sosyo-Kültürel Yapı

Adada Türk ve Rum kökenli vatandaşların bir arada yaşaması Bozcaada'da zengin bir kültürel çeşitlilik yaratmıştır.

2.2.1. Geleneksel Mimari

Bozcaada mimarisi incelendiğinde Türk ve Rum kültürlerinin izlerine rastlanmaktadır. Günümüzde ada merkezi Cumhuriyet (Rum) ve Alaybey (Türk) Mahallesi olarak iki mahalleden oluşmaktadır. Cumhuriyet Mahallesi'nde Rum, Alaybey Mahallesi'nde Türk Mimarisine ait izler taşıyan yapılar mevcuttur. Ada merkezinde bulunan evler çoğunlukla kagir ve ahşap karkas yapılardır. Genelde alt kat kagir, üst kat ahşap ya da tamamı kagir olarak inşa edilmişlerdir.

Rum ve Türk mimarisinde genel olarak yapı özellikleri birbirine benzese de işlev olarak farklılıklar vardır. Bozcaada evlerinin konumlanmasında adada yaşayan Türk ve Rum kültürlerine ait örf ve adetler ile alanın topografik yapısı etkili olmuştur. Bu etkenler parsel ve yapı adası oluşumu ile yapı girişlerinin konumlandırılmasında önemli rol oynamıştır.

Bodrum katı olan 2 katlı yapıların büyük bir kısmı Cumhuriyet (Rum) mahallesinde yer alır. Bu yapıların mutfak, çamaşırılık ve tuvaletleri bodrum katta bulunur. Zemin katta giriş holü, günlük yaşam alanı ve misafir odaları bulunur. Üst katlarda yatak odaları yer almaktadır. Kat yükseklikleri fazladır ve geniş pencerelidir. Pencereleri ahşap kepenklerle örtülüdür.

Alaybey (Türk) Mahallesinde yapıların bodrum katları bulunmaz. Tuvalet, mutfak ve çamaşırılık yapının bahçesinde veya avlusunda yer alır. Zemin katlar yüksektir ve dar pencerelidir. Bu kat taşlık olarak kullanılır. Yaşam bölümü 1. katta yer alır. Genellikle sofa etrafında konumlandırılmış odalardan oluşur. Günün büyük bir bölümü sokağa tek ya da iki yönlü cephe veren sofalarda geçirilir. Odalarda bulunan ahşap dolapların içinde gusülhaneler yer alır.

Sosyal ve dini yapılar da mahallelerin sosyo-kültürel yapılarına göre dağılmıştır. Kilise ve küçük şapel gibi yapılar Cumhuriyet Mahallesi'nde, cami, hamam, çeşme, namazgâh gibi Türk kültürüne özgü yapılar Alaybey Mahallesinde yer almaktadır. Önceleri şehir merkezini Rum ve Türk Mahallesi olarak ikiye ayıran derenin yerinde bugün Çınar Çarşısı Caddesi bulunmaktadır. Cumhuriyet Mahallesi'nde sokaklar, genelde grid sistem denilen genişçe ve birbirini dik kesen yapıdayken; Alaybey Mahallesi'nde sokaklar dar ve giriftir.

G.E.E.A.Y.K'nun 08.04.1977 gün ve A-432 sayılı kararı, 14.10.1977 gün ve A-820 sayılı kararı, 14.10.1978 gün ve 10663 sayılı kararı ile tescil edilerek koruma altına alınmış, alanın geleneksel dokuyu yansıtması nedeni ile ada merkezi Kentsel sit alanı olarak ilan edilmiştir. Ayrıca ada merkezinin çok eski bir geçmişe sahip olması nedeniyle ada merkezinin büyük bir bölümü 3. derece Arkeolojik sit alanı olarak ilan edilerek koruma altına alınmıştır.⁸

Merkez dışında konumlanmış olan bağı evleri, eskiden yaz süresince bağlarda kalan insanların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde gelişmiş olan taş yapılardır. Bu yapılar, odalar, mutfak ve ahırdan oluşmaktadır. İki katlılarına “kule”, tek katlı olanlarına “dam” denilmektedir.

2.2.2. Bozcaada'nın Somut Kültürel Değerleri

Bozcaada'da bulunan somut kültürel miras değerleri aşağıda verilmektedir.

2.2.2.1. Anıtlar

Bozcaada Kalesi: Yapım yılı bilinmemekle birlikte kalenin Fenikeliler tarafından yapıldığı varsayılmaktadır. Kale, Venedik, Ceneviz ve Bizans dönemlerinde kullanılmıştır. Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmet tarafından tamir ettirilmiş, 1965-1970 ve son olarak da 1996 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından restore edilerek koruma altına alınmıştır.

Yeni Kale: Yapım yılı 1827'dir. Bozcaada Kalesi içerisinde sergilenen kitabesinden, 1827 yılında Bozcaada Muhafızı Hafız Ali Paşa tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Kale günümüzde harabe halindedir.

Alaybey Camii: Caminin yapım tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1700'lü yıllarda yapıldığı tahmin edilmektedir. 1657 yılında Venedikliler tarafından yıkılan cami, kale komutanı Miralay Ahmet Ağa tarafından yeniden yaptırılmıştır. Cami avlusunda ufak bir mezarlık bulunmaktadır.

Yalı (Köprülü Mehmet Paşa Camii): Eski adı Mihçı Camii olan Köprülü Mehmet Paşa Camii'nin yapım yılı ile ilgili bir bilgi yoktur. 1657 yılında Venediklilerin işgali sonrası yıkılmış, adanın işgalden kurtarılmasından sonra Miralay Ahmet Ağa tarafından yeniden yaptırılmıştır.

Kale Camii: Kalenin içerisinde bulunan camiinin Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa ettirildiği tahmin edilmektedir. Günümüzde yıkık durumda olup sadece bazı kalıntıları bulunmaktadır.

Köprülü ve Alaybey Hamamı: Köprülü Hamamı Sadrazam Köprülü Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. Alaybey Hamamının ise XVII-XVIII yüzyıla ait olduğu tahmin edilmektedir. 1960'lara kadar çalışan Alaybey Hamamı elli yılı aşkın süredir hizmet vermemektedir. Günümüzde ise her iki hamam da özel mülkiyette olup, depo olarak kullanılmaktadır.

Kimissis Teodoku Ortodoks Rum Kilisesi: Yapımı 1867-1869 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Kilise Ortodoks cemaatine aittir. İbadete açık olup, Pazar sabahları yapılan ayin tüm halka açıktır.

Aya Paraskevi Ayazması: Yapım yılı bilinmemektedir. Rum Ortodoks Cemaatine ait bir manastırdır. Küçük bir şapel, iki küçük yapı ve çift oluklu bir çeşmeden oluşmaktadır.

Alaybey Cami Haziresi: 1785-... Alaybey Camisi avlusunda 14 mezar bulunan hazirede, Osmanlı döneminde sadrazamlık yapmış ve 1785'te Bozcaada'da idam edilmiş Halil Hamit Paşa'ya ait mezar bulunmaktadır.

Aburga Ahmet Dede Türbesi: Yapım yılı XVIII yüzyıl olarak tahmin edilmektedir. Aburga Ahmet Dede türbesi içerisinde 10 adet mezar bulunmaktadır. İçerisinde bulunan mezar taşından anlaşıldığı üzere, mezar alanı Osmanlı döneminden kalan (1714) en eski mezarlıktır. Türbe halk arasında yatır olarak anılmaktadır.

Namazgâh Meydanı ve Çeşmesi: Yapılış tarihi bilinmeyen ve Türk Mahallesi'nde bulunan Namazgâhta bir zamanlar toplu namazlar kılınmıştır. Namazgâhın kible taşı kayıptır. Günümüzde çocuk parkı olarak kullanılmaktadır. Namazgâh Çeşmesi, Sadrazam Öküz Mehmet Paşa Tarafından yaptırılan birkaç çeşmeden en önemlisidir. Çeşme günümüze kadar gelmiştir fakat kullanılmamaktadır.

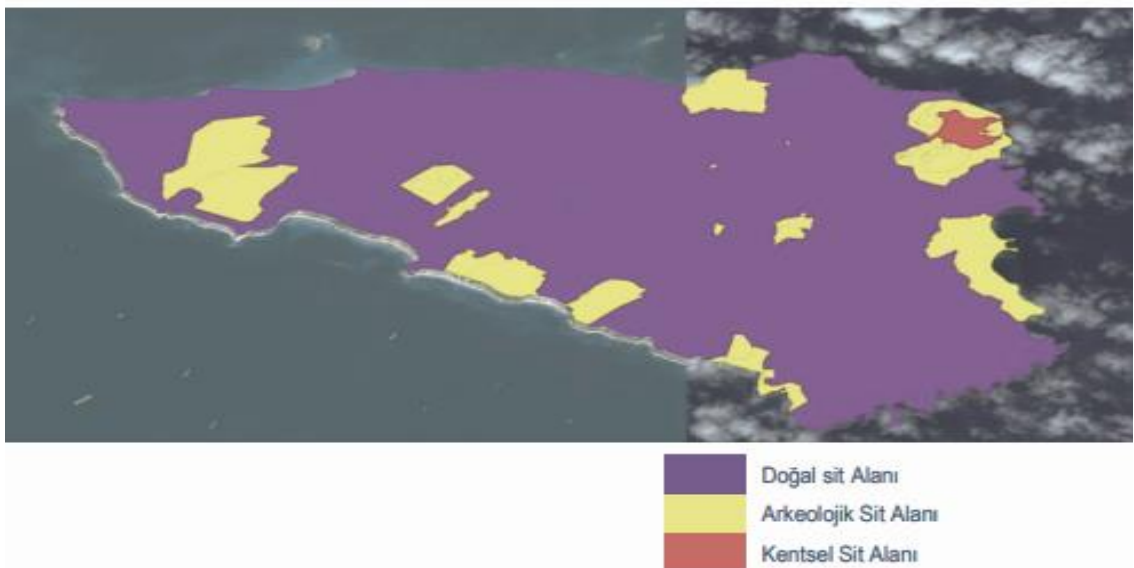
Yel Değirmenleri: Eski resim ve görsel kaynaklarda 11 adet yel değirmeni görünmesine karşın günümüze kadar sadece iki tanesinin kalıntıları ulaşabilmiştir.

Bozcaada Müzesi: Yapım yılı 1874'tür. Hristiyan Mahallesi denilen bölgede çıkan büyük yangından sonra yapılan binaların en yüksek ve görkemli olanıdır. 2006 yılından itibaren müze olarak kullanılan yapı, içerisinde Bozcaada hakkında 45 ayrı konu başlığı altında 6000'den fazla fotoğraf, belge ve objeden oluşan koleksiyon barındırmaktadır.

2.2.2.2. Sitler ve Arkeolojik Buluntular

Geleneksel dokuyu yansıtan ada merkezi, G.E.E.A.Y.K'nun 08.04.1977 gün ve A-432 sayılı kararı, 14.10.1977 gün ve A-820 sayılı kararı, 14.10.1978 gün ve 10663 sayılı kararı ile Kentsel sit alanı olarak ilan edilmiş ve tescil edilerek koruma altına alınmıştır.

Harita 8: Bozcaada Sit Alanları 56

Bozcaada merkezinin çok eski bir geçmişe sahip olması nedeniyle ada merkezinin büyük bir bölümü 3. derece Arkeolojik sit alanı olarak ilan edilerek koruma altına alınmıştır. Aşağıdaki tabloda Bozcaada'da bulunan sit alanlarının sayısını göstermektedir.

Tablo 6: Tescil Edilmiş Taşınmaz Kültür Varlıkları ve Sit Alanları

Sit Alanları Türü	Sayı
Arkeolojik Sit Alanı	33
Kentsel Sit Alanı	1
Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı	1
Arkeolojik ve Kentsel Sit Alanı	1
Toplam	36

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Çanakkale İl Müdürlüğü 2021

Tablo incelendiğinde adada 33 adet arkeolojik sit alanının ve birer adet kentsel, arkeolojik ve doğal sit, arkeolojik ve kentsel sit alanının olduğu görülmektedir. Bu sitlerin türlerine göre dağılımı aşağıda verilmektedir.

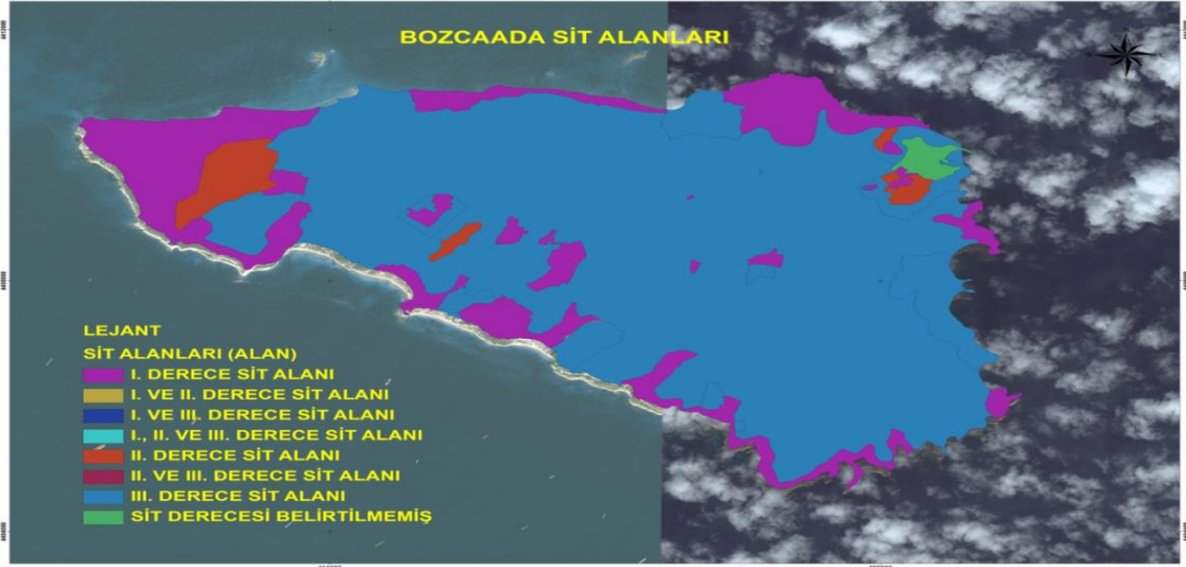
Tablo 7: Türlerine Göre Sit Alanları

Sit Alanları	Sayısı
Sivil Mimarlık Örneği	195
Kalıntı	5
Dinsel Yapı	7
Kültürel Yapı	11
İdari Yapı	1
Askeri Bina	1
Şehitlik	1
Toplam	221

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Çanakkale İl Müdürlüğü, 2021

Sit alanları arasında en önemli eserler bir sivil mimarlık örneği olan geleneksel konutlardır. Aşağıdaki haritada bu sit alanlarının dereceleri gösterilmektedir.

Harita 9: Bozcaada Derecelendirilmiş Sit Alanları Haritası

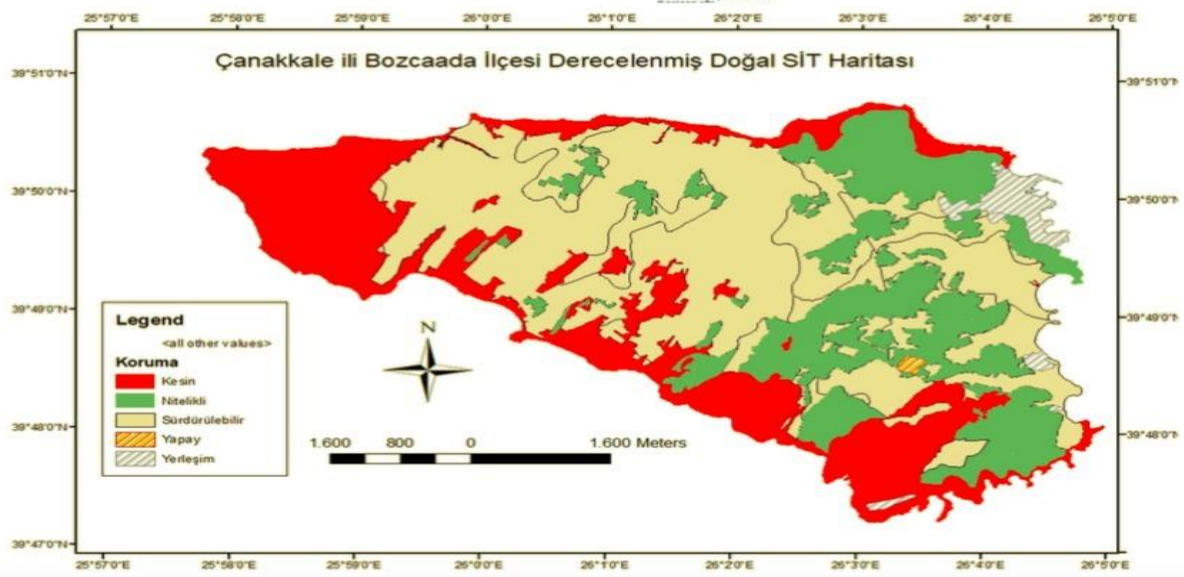
Kaynak: Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2021

Arkeolojik çalışmalar Bozcaada'da ilk insan izlerinin Erken Tunç Çağına (M.Ö. 3000-2000) kadar uzandığını göstermektedir (Sevinç ve Takaoğlu, 2004). 1990'lı yıllarda yapılan arkeolojik kazılar, Bozcaada'nın en batı kısmında bugünkü kasabanın bulunduğu alanda, iki doğal koyun çok yakınında yer alan Erken Tunç Çağına ait bir yerleşimin varlığını ortaya koymuştur. Bu kazılar sırasında özellikle bu döneme ait ilgi çekici mezar yapıları ve bir takım yapı kalıntıları ortaya çıkarılmıştır.

Çanakkale Müzesi tarafından 1959, 1968, 1990-92 yıllarında kazılan nekropolde M.Ö. 3000'e ait mezarlar bulunmuştur. Daha sonra Rumlar ve Osmanlılar tarafından da mezarlık olarak kullanılan nekropol son yıllara kadar çok fazla tahrip edilmeden gelebilmiştir. Günümüzde ise mevcut çalışmalarının sürdüğü iki adet nekropol kazı alanı bulunmaktadır¹⁸. Yapılan kazı çalışmaları neticesinde çıkarılan seramik ürünler Çanakkale Arkeoloji Müzesinde sergilenmektedir.

Adada bulunan doğal sit alanları haritası aşağıda sunulmuştur.

Harita 10: Bozcaada İlçesi Derecelendirilmiş Doğal Sit Alanları 35

2.2.2.3. Eski Para

Adaya özgü sosyal yapıyı yansıtan paraların bulunması, M.Ö 550'li yıllarda Bozcaada'da ilk sikke darbının başladığını göstermektedir. Hammaddesi gümüş olan Bozcaada paralarının, Perslerden önce basılmaya başlandığı tahmin edilmektedir.

Tenedos sikkelerinin en küçük gümüş para birimi yaklaşık 0.50 gr. en büyük değerdeki sikke birimi 17,5 gr.'dır. Paranın değişmez figürleri, bir yüzünde Zeus ve Hera'nın yarım yüzleri, diğer yüzünde ise çift balta, şarap kadehi ve üzüm salkımıdır. Zeus ve Hera Tenedos'un simgesi değildir. Ancak, çift balta Tenedos'un simgesidir.

Rivayete göre Bozcaada'da yaşayan bir kanun yapıcı zina yapanları balta ile idam ettirmekteydi. Bu kişi kendi oğlunu da zina yaptığı için balta ile idam etmiştir. Bu nedenle balta zaman içinde adanın simgesi olmuştur. Prof. Ridgeway'e göre Bozcaada'da para takas için kullanılmıştır, paraların üstünde balta şeklinin bulunması ilkel bir parayı temsil etmektedir. 19,5

2.2.2.4. Su Altı Varlıkları

Yörede sünger avcılığı yapan denizcilerden elde edilen bilgilere göre (Ocak, 2018); Bozcaada'nın Orta Fener bölgesi olarak adlandırılan alanın 500-600m doğusunda Çanakkale savaşından kaldığı tahmin edilen, İngilizlere ait, batık mayın arama gemileri bulunmaktadır. Ayrıca, civarda günümüze kadar gelen patlamamış mayınlar olduğu söylenmektedir. Poyraz Liman bölgesinin 1,5 mil doğusunda, yaklaşık 20m derinliğinde, Osmanlı döneminden kalma ahşap donanma gemisi kalıntısı bulunmaktadır. Tuzburnu bölgesinde ise Osmanlı dönemine ait olduğu tahmin edilen demir çapalar bulunmaktadır.20

Bozcaada'da batıklarla ilgili 2006 ve 2013 yıllarında muhtelif çalışmalar yapılmıştır. 2013 yılında yapılan çalışmalarda 18 Mart 1915 öncesi ve sonrası batıklar ayrı ayrı dokümente edilmiştir. Bozcaada kıyılarından çıkarılan amphoralar M.Ö. 5.-7. yy. arasına ve çoğunluğunun Miletos kökenli amphoralar olduğu, antik dönemde deniz ticaretinin önemini vurgulamakta, bu buluntular Çanakkale Arkeoloji müzesinde sergilenmektedir. 1915 öncesi batıklardan Bozcaada'nın kuzeydoğusunda bulunan kiremit batıkları, 1807 yılında yanan İngiliz gemisi Ajax, Batı Burnu'nda 1697 yılı Osmanlı-Venedik savaşlarından kalma gemi kalıntıları, Poyraz Limanı'nda M.S. 16.-17. yy. Osmanlı nakliye gemisinde olduğu tahmin edilen İtalyan tabaklar önemli su altı varlıklarıdır. 20,5

Harita 11: Bozcaada'da Batıklar ve Dalış Yapılan Bölgeler 20,5

2017 yılında Global Underwater Explorers tarafından yürütülen Bozcaada Dalış Projesi kapsamında deniz belgeselcisi Savaş Karakaş, sualtı araştırmacısı Selçuk Kolay ve Yunan deniz tarihi araştırmacısı Dimitri Galon öncülüğünde kurulan ekipler, Akvaryum koyunun güneybatısında yaptıkları araştırmalarla İngiliz denizaltısı Simoom, İtalyan tankeri Maya, Alman tankeri Wilhelmsburg ve Fransız nakliye gemisi Nantaise batıklarını bulmuşlardır.36, 37, 37,5

2.2.2.5. Tekstil, El Sanatları

Bozcaada'da tekstil ürünlerine dair kişisel koleksiyonlar mevcuttur. Bozcaada'da aile yadigarı tekstil ürünlerinde 1800'lü yıllarda Osmanlı Devleti zamanında hakim olan Rokoko uslubunun kullanıldığı görülmektedir. Gergefte işleme tekniklerinden çapraz dikiş ve zincir dikiş ile yapılan nakışlar, ipek ve pamuklu kumaşlar üzerine uygulandığı tespit edilmiştir. Bitkisel motifler, altın sim sırmalı, gümüş telli ve ipekli nakış ipliklerinin kullanılması Osmanlı saray sanatındaki şatafata benzemektedir. Nakışlarda, üzüm, salkım ve asma yapraklarının kullanımı, adada bağcılığın tekstile olan yansımasıdır. 38 Geçmiş dönem nakışlarında kullanılan

motiflerin yeni dönem fular, eşarp, bandana, şal vb. tekstil türü hediyelik eşyalarda kullanılması yararlı olacaktır.

Günümüzde pek çok sanatçının yaşadığı Bozcaada'da seramik ve cam atölyelerinde muhtelif sanatsal çalışmalar da bulunmaktadır.

2.2.3. Bozcaada'nın Somut Olmayan Kültürel Değerleri

2.2.3.1. Rivayetler

Aya Paraskevi Manastırı

Aya Paraskevi, Hristiyan inancına göre önemli bir azizedir. Ayazma'da bulunan manastırın yapılması ile ilgili olarak anlatılan hikâye şu şekildedir (Aygen, 1985); *"Bir zamanlar burada kırk çınar ağacı varmış. Bir papaz çok susamış, burada hayvan otlatmakta olan çobandan bir salkım üzüm istemiş. Çoban da bir salkım üzüm vermiş. Üzümün tanelerini avucunda sıkarak papaz üzümün suyunu içmiş. Elinde kalan üzüm posalarını da yere atmış. Posaların düştüğü yerden kaynak suyu fışkırmış. Suyun fışkırdığı yere de bir kilise yapılmış."*

Aburga Ahmet Dede Mezarlığı

Yatır olan bu mezarlıkla ilgili olarak halk arasında şu hikâye anlatılmaktadır (Aygen, 1985); *"Çanakale Boğazı önlerinde bir gemi fırtınaya tutulur, yan yatmaya başlayan gemide iri yapılı, güçlü kuvvetli ve beyaz sakalı bir ihtiyar belirir. Yatmakta olan gemiye omuzu ile destek olur ve gemi kurtulur. Bozcaada'ya varıldığında gemi buruna çarpar (bu burun şu an mezarlığın bulunduğu yerdir) ve parçalanır. Gemiye kurtaran ihtiyar dede ise vasiyeti üzerine buraya gömülür. Geminin Kaburgası uzun süre burada kalır, Kaburga Ahmet Dede ismi zamanla Aburga Ahmet Dedeye dönüşür."*

2.2.3.2. Toplumsal Uygulamalar, İnanışlar, Ritüeller, Şölenler

Doğum: Rum ahalide doğan çocuk için, kilisede vaftiz töreni yapılırdı. Vaftiz sırasında bebeğin bir isim babası veya isim annesi olur, isim babası/annesi çocuğun adını söyler, papaz da bunu yüksek sesle tekrarlar ve tören tamamlanırdı. Davetliler çocuğun evine giderlerdi, ikramlar yapılırdı. 21

Evlilik: Bozcaada'da Rum ahalisinin evlenme törenleri Bozcaada'ya özgüdür. Rumların düğünleri pazar günü olurdu. Önce belediyede resmi nikâh yapılır, sonra öğle saatlerinde kilisede dini ayin düzenlenirdi. Dini tören bitince "Mahfil" denilen düğün salonuna gidilirdi. Düğün salonunda akşama kadar eğlenilirdi. Akşam eğlenceye katılanlar dağılırlardı. Davetli olan kişiler düğün evine giderdi. Düğün evinde yemek yenilirdi. Adet olarak üç çeşit yemek yapılırdı "etli pilav, etli patates ve etli dolma." Şarap sınırsızdı. Yemekten sonra kıyafet değiştirilirdi. Mahfilde eğlenceye devam edilirdi. Kızın babası, kızına çeyiz olarak ev vermek zorundaydı. Bağ, tarla, bahçe de çeyiz olarak verilirdi. Erkekler de genellikle çeyiz olarak babalarından bağ evi alırlardı.21

Cenaze Töreni: Kişi ölünce papaz cenaze evine gelir ve dini ayin yapardı. Vefat eden kişi tabuta konulup kiliseye götürülürdü. Kilisede ayin yapılır, cenaze tabutla gömülürdü.22

Noel: 25 Aralık'ta İsa Peygamberin doğumu için saat 04:00'de çan çalınır, tüm ahali kiliseye gider, saat 8:00'e kadar ayin yapılırdı. Ayinden sonra isim günü olanların yani adı Hiristo olanların evleri ziyaret edilirdi. 31 Aralık akşamı ise belirli evlerde toplanılır, çeşit çeşit yemekler hazırlanır, şarap eşliğinde yenilirdi. Bu yemekler 24:00'e kadar yenilir, saat 24:00 olunca herkes masanın etrafında toplanır, masaya yılbaşı pastası getirilirdi. Yılbaşı pastası hazırlanırken içine bir tane altın lira konulurdu. Pasta masaya geldikten sonra evdeki tüm ışıklar söndürülür ve mumlar yakılırdı. Herkes aynı anda Noel şarkısını söylemeye başlardı. Şarkı bitince ev sahibi pastayı keserdi. Pastanın ilk parçası Meryem Ana ve İsa Peygamber için ayrılırdı. İkinci parça fakir fukara ve öksüz insanlar için ayrılırdı. Üçüncü parça ev sahibinin olurdu. Kalan parçalar ise misafirlere ikram edilirdi. Altın lirayı bulan o yılın şanslı insanı seçilirdi. 21

Misafir Âdeti: Rumlar evlerine misafir gelince onlara tepsi içinde reçel ve su ikram ederdi. Misafir reçelden bir kaşık alıp su ile yerdı. 22

Paskalya: Paskalya günü tüm evlerde kutlama yapılır, paskalya çöreği ile kuzu dolması hazırlanırdı. Paskalya yumurtaları boyanır ve yumurtaların yanına Paskalya çöreği konulup bir tepsi ile Türk evine yollanırdı. 21

Ayazma Panayırı: Ayazmada bulunan Azize Paraskevi Manastırında her yıl 25-26-27 Temmuz'da şenlik düzenlenirdi. O güne özel olarak ada dışından üç takım çalgıcı getirilirdi. Bu üç takım çalgıcının bir takımı çeşmenin önünde bekârlar için, bir takım ise çınarın altında evli insanlar için çalardı. Diğer takım ise manastır önünde çalardı. Ayin sabah 08:00'de yapılırdı. Bu gelenek günümüzde de devam etmektedir.21

Haç Atma Töreni: Günümüzde de yapılmaya devam eden tören her yıl Ocak ayında Gökçeada Metropoliti tarafından yönetilmektedir. Limandan denize atılan haç gençler tarafından suya atlanılarak çıkarılır ve haç tekrar Metropolite geri verilir. 23

Mübareke: Müslüman halkın âdeti olan mübareke, sünnet ve evlilik törenlerinden sonraki ilk cuma gününden itibaren üç hafta boyunca her cuma yapılmaktadır. Sünnet için yapılan mübarekede sünnet çocuğunun yatağı özel olarak süslenir. Eve gelen misafirler, önce kendilerine ikram edilen kahveyi içer, sonra sünnet yatağında yatan sünnet çocuğuna hediyelerini verip giderler. Gelin evinde ise üç hafta her cuma gelin kıza gelinlik giydirilip bir köşeye oturtulurdu. Gelen misafirler geline hediye taktıktan sonra kendilerine sunulan ikramları yerlerdi. Üç haftanın sonunda gelin evi mübarekeye gelen herkesi yemeğe davet ederdi. Kız ve erkek tarafından akrabalarının getirdiği yemek hazırlanır ve gelen misafir ağırlandı.22

Şükür Yemeği: Mayıs ayında imece usulü, herkesin farklı bir malzeme getirerek birlikte yaptıkları, Geyikli ve civarındaki köy sakinlerinin de katıldığı, herkesin tabağını, kaşığı getirerek yedikleri yemek. 3434

2.2.3.3. Yöresel Etkinlikler ve Festivaller

Bozcaada her yıl geleneksel olarak düzenlenen festival ve etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Ağırlıklı olarak kültür ve spor odaklı olan bu etkinlikler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Etkinlikler ve Festivaller

Etkinliğin Adı	Düzenleyen
Bozcaada Kültür Sanat ve Bağbozumu Etkinliği	Bozcaada Belediyesi
Bozcaada Lezzet Rüzgarları Yerel Tatlar Festivali	BOZTİD (Bozcaada Turizm İşletmecileri Derneği)
Bozcaada Tiyatro Festivali	Bozcaada Belediyesi
Ozanın Günü ve İlyada Okumaları	Bozcaada Derneği
Yarı Maraton 10K Koşusu	Bozcaada Belediyesi
Run The Island Bozcaada	Bozcaada Belediyesi
Salhane Şarap Tadım Günleri	Bozcaada Belediyesi
Açık Deniz Yat Yarışı Deniz Kuvvetleri Kupası Yat Yarışı	Bozcaada Belediyesi
Bozcaada Uluslararası Ekolojik Belgesel Film Festivali (BİFED)	Bozcaada Belediyesi
Bozcaada Caz Festivali	Bozcaada Belediyesi

Kaynak: Bozcaada Belediyesi, 2021

2.2.3.4. Geleneksel Yemekler

Bozcaada'nın geleneksel mutfağı deniz ürünleri, kırmızı et ve hamur işleri odaklı olup deniz ürünleri beslenmede önemli yer tutar. Bunun yanısıra, Rum kültürünün etkisi Türkler tarafından tüketilmeyen salyangoz gibi yiyeceklerin geleneksel mutfakta bulunmasına yol açmıştır. Mutfakta zeytinyağlılar da önemli bir yer işgal etmekte olup Bozcaada mutfağı tipik Ege mutfağı özellikleri gösterir.

Tablo 9: Geleneksel Yemekler

Deniz Ürünleri	Çorbalar	Etlı Yemekler	Hamur İşleri	Pilavlar	Tatlılar	Sebzeler
Sarpalı Pilav	Kazmaklı Tatlı Tarhana Çorbası	Kuskuslu/pirinçli Et Kapama.	Kazmak	Ada Usulü Nohutlu Pilav	Domates Reçeli	Isırgan Çullaması
Lakerda Salatası	Tutmaç Çorbası	Toprak Tencerede Fırın Güveç	Peynirli Pide	Çiğ Dolma	Gül Reçeli	Zeytin Yağlı Yaprak Sarması
Sardalye Tuzlaması	Sütlü Bulgur Çorbası	Oğlak Dolması	Kabak Böreği	Çayırılı Pilav	İncir Reçeli	Patlıcan Döşeme
Kalamar Dolması	Sütlü Ev Şehriye Çorbası	Etlı Yaprak Sarması	Patlıcan Böreği		Üzüm Reçeli	Kabak Çiçeği Dolması
Deniz Kestanesi/Kirpi		Çayırılı Et	Bal Kabaklı Börek		Üzüm Pekmezi	Peynirli Patlıcan
Petalides		Tavşan Yahnisi	Cücük Böreği		Şıralı Halka	Kabak Döşeme
Kolfades		Kızarmış Tavşan ve Pilav	Ağız Böreği		Mafiş	Taze Bakla İç Salatası
Fuska		Tavşan Dolması	Tatlı Tarhana Böreği		Ada Baklavası	Bakla Keşkeği
		Salyangoz	Sahan Mantısı		Ağız Tatlısı	Paskalya Yumurtası
		Salyangoz Yahnisi	Pirhu		Paskalya Çöreği	
		Salyangozlu Bulgur Pilavı	Pişi		Bademli Kurabiye	
			Lokma			
			Lokum			
			Lalanga			
			Et Sulu			
			Poğaç			

Kaynak: Hamlacıbaşı, 2004; Durmuş, 2018; Köken 2021

Bozcaada'da unutulmaya yüz tutan 'Somata' isimli içecek acı bademden yapılmakta üzerine tarçın dökülerek sunulmaktadır. 3434

Yöresel lezzetlerin korunması, yiyecek içecek işletmelerinin menü planlamalarında eski damak tadlarının yer almasıyla mümkündür.

2.3. Teknik Alt Yapı ve Hizmetler

İlçedeki sağlık, ulaşım ve haberleşme, içme suyu, kanalizasyon ve katı atık, enerji ile ilgili hizmetlerin durumu aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Sağlık

İlçede 24 saat esasına göre çalışan, kendine ait hizmet binası olan bir sağlık ocağı bulunmaktadır.

Sağlık ocağında kadrolu ve sözleşmeli olarak 3 pratisyen hekim, 1 aile hekimi, 1 diş hekimi, 1 aile sağlığı elemanı, 4 ebe, 5 hemşire, 1 sağlık memuru, 3 röntgen teknisyeni, 4 laboratuvar teknisyeni, 4 acil tıp teknisyeni, 1 veri hazırlama kontrol işletmeni, 1 çevre sağlık teknisyeni, 1 biyolog, 2 şoför, 2 güvenlik görevlisi, 3 hizmetli olmak üzere toplam 37 personel görev yapmaktadır. Sağlık ocağında 1 ambulans, diş ünitesi, röntgen cihazı ve laboratuvar bulunmaktadır. Sağlık personeline 11 adet lojman tahsis edilmiştir. İlçede 1 eczane hizmet vermektedir.¹³

Bozcaada üzerinden hasta nakli: Kara ambulansları Bozcaada Toplum Sağlığı Merkezi'nden sevk edilen hastaların ilk ve son nakil işlemlerinin hepsinde yer almaktadır. Nakil işlemi hava ya da deniz ambulansı kullanıldığı durumlarda kara ambulansları ilk ve son nakil noktalarında hastayı sevk edilen hastanelere taşımaktadır. Hasta naklinde feribot kullanıldığı durumlarda kara ambulansı feribota kendisi binerek hastanın naklini gerçekleştirmektedir.

Harita 12: Çanakkale Adalar Arası Hasta Nakil Yolları 66

Hasta naklinde kullanılan farklı yollar aşağıda sunulmuştur:

I. yol: Kara ambulansı Toplum Sağlığı Merkezinden aldığı hastayla Bozcaada iskelesinden hareket eden, Bozcaada-Geyikli feribotuna (karşı kıyı arası yaklaşık 8 km ve deniz seyir süresi 30 dk) binmektedir. Bozcaada ambulansı Geyikli iskelesinde hastayı Ezine bölgesinden gelen ambulansa devir etmekte ya da hastayı nakil için kendisi Çanakkale ya da Ezine'ye doğru devam etmektedir. Bozcaada ambulansı hastayı karadan devam ederek yaklaşık 21 km mesafedeki Ezine DH'ye ya da yaklaşık 50 km mesafedeki ÇOMÜ Hastanesine ya da 56 km. mesafedeki Çanakkale DH'ye sevk etmektedir. Gökçeada ambulansı hastayı hastaneye sevk ettikten sonra geldiği yolu aynı şekilde geri giderek kendi istasyonuna varmaktadır.

II. yol: Kara ambulansı Toplum Sağlığı Merkezinden aldığı hastayı Bozcaada üzerinde önceden yönlendirilen deniz ambulansına devir eder. Deniz ambulansı arası yaklaşık 8 km olan Bozcaada-Geyikli iskelesini yaklaşık 14 dakika sürede alarak Geyikli iskelesinde hazırda bekleyen Ezine ambulansına ya da yaklaşık arası 31 km olan Bozcaada-Kumkale iskelesini yaklaşık 30 dakika sürede alarak Çanakkale bölgesinden gelen kara ambulansına devir eder ve deniz ambulansı kendi istasyonuna geri döner. Hastayı Geyikli iskelesinde alan Ezine ambulansı 1. yol'da olduğu gibi hasta naklini gerçekleştirir. Kumkale iskelesinde hastayı alan Çanakkale ambulansı ise hastayı yaklaşık 19 km mesafedeki ÇOMÜ Hastanes'ne ya da yaklaşık 25 km mesafedeki Çanakkale Devlet Hastanesi'ne sevk eder.

III. yol: Kara ambulansı Toplum Sağlığı Merkezinden aldığı hastayı Bozcaada Heliport alanına önceden gelen helikopter ambulansına devir eder. Helikopter ambulans arası yaklaşık kuş uçuşu 46 km olan Bozcaada-Çanakkale arasını yaklaşık 17 dakika sürede alarak hastayı Çanakkale Heliport alanında hazırda bekleyen kara ambulansına devir eder. Hastayı alan kara ambulansı hastayı yaklaşık 1.5 km mesafede yer alan Çanakkale Devlet Hastanesi'ne ya da yaklaşık 8 km mesafedeki ÇOMÜ Hastanesine sevk eder.

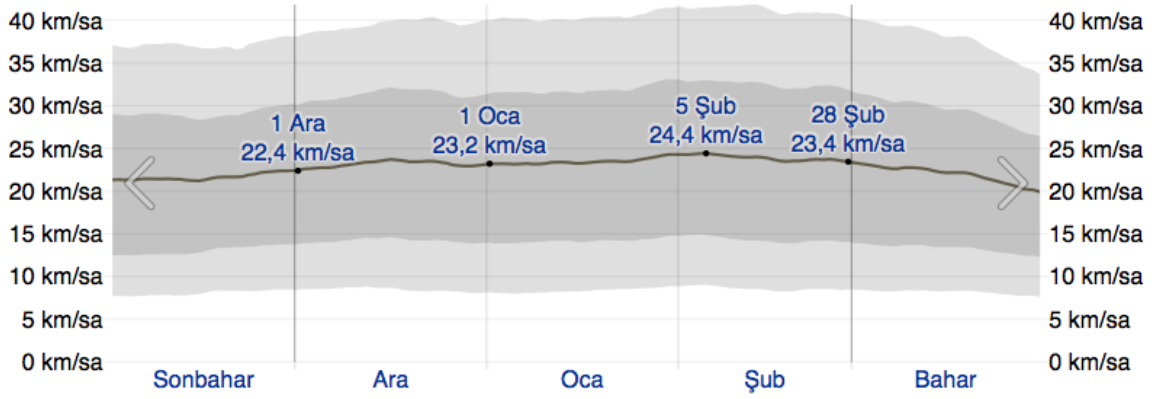
Bozcaada'dan yapılan vaka sevklerinde kara ambulansın en fazla kullanıldığı mevsimler sırasıyla %40,0 (n=150) ile yaz mevsimi, %28,5 (n=107) ile sonbahar mevsimi, %17,9 (n=67) ile ilkbahar mevsimi ve %13,6 (n=51) ile kış mevsimidir.

Vaka sevklerinde hava ambulansın en fazla kullanıldığı mevsimler sırasıyla %53,3 (n=24) yaz mevsimi, %26,7 (n=12) ile ilkbahar mevsimi, %15,6 (n=7) ile sonbahar mevsimi ve %4,4 (n=2) ile kış mevsimidir. Vaka sevklerinde deniz ambulansın en fazla kullanıldığı mevsimler sırasıyla %50 (n=8) yaz mevsimi, %37,5 (n=6) ile sonbahar mevsimi, %12,5 (n=2) ile kış mevsimidir. Bozcaad'dan sevklerin en fazla yapıldığı mevsimler sırasıyla %41,7 (N=182) ile yaz mevsimi, %27,5 (n=120) ile sonbahar mevsimi, %18,1 (n=79) ile ilkbahar ve %12,6 (n=55) kış mevsimidir. 66

Bozcaada'da kış döneminde, kuvvetli rüzgarlar anakara ile ulaşım da aksaklıklara yol açabilmektedir. Rüzgar hızı 22-33 knot diğer bir deyişle 39/61 km/saat olduğunda, dalgaboyu yüksekliği nedeni ile deniz taşımacılığı yapılamamaktadır. 2021 yılında özellikle kış döneminde olmak üzere 20 gün tüm seferlerin, iklim

değişikliğinin olumsuz etkilerinin şiddetle hissedildiği 1 Aralık 2021-19 Ocak 2022 tarihleri arasında 11 gün seferlerin iptal edildiği öğrenilmiştir. Ayrıca kış aylarında hava durumuna göre özellikle sabah ya da akşam saatlerinde yapılan seferlerin de iptal edilebildiği bilinmektedir. Son yedi yılda Bozcaada bölgesinde ortalama rüzgar hızına dair grafik aşağıda sunulmuştur.

Tablo 10: Bozcaada Bölgesinde Kış Mevsimindeki Ortalama Rüzgâr Hızı 8789

GESTAŞ yetkilileri, hava durumuna göre, yıldız, poyraz ve karayel rüzgarı esen havalarda Bozcaada iskelesinden kalkışlarda, geminin poyraz rampasından çıkmada zorlandığı ve çıktığı gibi mendirek giriş iskele fenerine doğru gemiyi attığı, burada bulunan sığılık bölümlerin risk oluşturduğu, bu yüzden 26 knt a kadar poyraz rampasından çıkış yapılabildiği, 26knt üzeri kuzeyli havalarda sefer iptali yapıldığı bilgisini vermiştir. Ayrıca kible, lodos ve keşişleme esen havalarda Geyikli İskelesi'ne yanaşma ve araç tahliyesi risk oluşturmaktadır. Güneyli esen havalarda ölüdalga durumuna bakılmakta olup, 1,3 mt üzeri ölüdalga araç tahliyesi emniyetli olarak yapılamamaktadır. Bu yüzden 28 knt ve üzeri 1,3 mt ölüdalga oluşması gibi durumlarda sefer iptalleri yapılmaktadır. Sonuç olarak olumsuz hava koşullarında Bozcaada'nın anakara ile bağlantısının kesilebildiği dikkate alındığında öncelikle sağlık ve diğer hizmetlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için gereken önlemlerin alınması uygun olacaktır.

2.3.2. Ulaşım ve Haberleşme

İlçede toplamda 43 km karayolu uzunluğu bulunmaktadır. Karayolları yol ağında bulunan bu yolların tamamı asfalt kaplama, bağ ve bahçe yolları ise stabilize kaplama veya ham yoldur. 26

Şehir içi ulaşım için 9 taksi, 8 (17 kişilik) dolmuş bulunmaktadır.

Bozcaada'ya deniz ulaşımı, yüküeri feribot iskelesi arasında İl Özel İdaresi GESTAŞ şirketine ait arabalı vapur ile sağlanmaktadır. Turizm yoğunluğunun azaldığı dönemlerde, küçük gemi (557 yolcu, 66 birim araç), turizm sezonunda ise

büyük gemi (933 yolcu, 88 birim araç), deniz otobüsü (dönüşümlü olmak üzere 44/298 araçsız sadece yolcu) ve motor (120 yolcu, 40 birim araç) hizmet vermektedir.²⁸

İlçede PTT Müdürlüğü bulunmaktadır. Toplam 1240 abone kapasiteli dijital telefon santrali mevcut olup, abone sayısı 851'dir. Şehiriçi ana caddelerdeki telefon hatları yeraltına alınmıştır. 1352 kapasiteli ADSL santralinde abone sayısı 851'dir. Turkcell, Vodafone ve Türk Telekom şirketlerine ait cep telefonu baz istasyonları mevcuttur. İlçede televizyon yayınları genelde uydu alıcıları vasıtasıyla izlenmektedir.¹

2.3.3. İçme Suyu, Kanalizasyon, Arıtma ve Katı Atık

İlçenin mevcut su kaynakları yetersizdir. Bu nedenle su sıkıntısı çekilmemesi için Adaya 2000 yılında İller Bankası tarafından anakaradan su getirilmiştir. Su iletimi için deniz geçiş hattına 5780 m boru döşenmiştir.

Kentsel alan dışında Ayazma, Çayır ve Başağa mevkiilerine de bu kanaldan su verilmektedir. 2020 yılında anakarada bulunan su kuyularından toplam 115.000 m³ içme suyu temin edilmiş olup kullanma suyu veya deniz suyundan arıtma yoluyla elde edilen su bulunmamaktadır.²⁷

Artan talep doğrultusunda mevcut hatla su ihtiyacı yeterince karşılanamadığından Bozcaada İçmesuyu Yapım İşi Projesi 2020 yılında ihaleye çıkarılmış ve Ocak 2021 döneminde ihale sonuçlanarak çalışmalar başlamıştır. Projenin 600 işgünü sürmesi planlanmıştır.

İklim değişikliği ve olumsuz etkileri hızlıca su kaynaklarının tükenmesine yol açmaktadır. Bozcaada'da kuyu su kullanımının denetlenmesi, Bozcaada su ayak izinin sağlıklı bir şekilde hesaplanabilmesine yönelik verilerin derlenmesi önem arz etmektedir. Suyun tasarruflu kullanımı konusunda muhtelif çalışmalar yapıldığı görülmekle birlikte turizm sektörüne yönelik farkındalıkların artırılması ve ekipman seçiminde su ayak izini düşürücü önlemlerin gündeme gelmesi söz konusudur.

Atık su arıtma tesisi 1 Ocak 2020'de devreye alınmış olup toplam kapasitesi 90.000 m³'tür. İlçede 19.636 m. uzunluğunda atık su ve kanalizasyon hattı döşelidir. İlçede 2018 yılında 730.000 ton, 2019'da 750.000 ton ve 2020 yılında ise 731.000 ton katı atık bertaraf edilmiştir. Toplam 800 ton ambalaj atığı için geri dönüşüm sağlanmıştır.²⁷

Bozcaada'da naylon poşet kullanımı olmamakla beraber turizmde tek kullanımlık ambalajların yaygın kullanımı çevre kirliliği için tehdit oluşturmaktadır. Yaygın kullanımı ve kirletici etkisi ya da geri dönüşümü uzun yıllar alan, pet şişe, pil, cam ve atık yağların bertarafı konusunda turizm sektöründe gerekli önlem ve denetimlerin artırılması önemlidir.

Kuzey Ege Nehir Havzası Yönetim Planının Hazırlanması Projesi, Nehir Havza Yönetim Planı Nihai Raporu'na göre, Geyikli-Bozcaada arasında bulunan yaklaşık 469 km² su kütlesinin ekolojik durumu 'Orta', kimyasal durumu ise 'Kaldı' olarak, toplamda 'Orta' olarak değerlendirilmiştir. 212121

2.3.4. Enerji

İlçede 1989 yılından beri denizaltı kablosu kanalı ile ulusal elektrik sisteminden yararlanılmaktadır. 2000 yılında yap-işlet-devret modeliyle Bozcaada Rüzgar Enerji Santrali (BORES) kurulmuştur. Bozcaada Batı Feneri mevkiinde bulunan 17 adet rüzgar gülü, yaklaşık 90 milyon Kw kurulu gücünde ve yıllık ortalama %40 verimlilikle 36 milyon Kw enerji üreterek, ortalama 30.000 kişilik bir yerleşim yerinin elektrik ihtiyacını karşılayabilmektedir. Bu haliyle adanın elektrik ihtiyacından 30 kat fazla elektrik üretilmekte olup kullanım fazlası yeraltı kablolarıyla Çanakkale'ye ulusal elektrik şebekesine aktarılmaktadır.

İlçede 3.672 m. elektrik hattı, 2624 elektrik aboneliği bulunmaktadır. Ayrıca, Uluslararası Hidrojen Enerji Teknolojileri Merkezi (ICHET) tarafından "Bozcaada Hidrojen Adası Projesi" kapsamında kurulan, Bozcaada Kaymakamlığı'nın enerji ihtiyacını karşılayan Hidrojen Enerji Üretim Tesisi bulunmaktadır. İlçede doğalgaz mevcut değildir.

2020 verilerine göre Bozcaada ilçesinin bir yıllık, aydınlatma tarifesi tüketimi 471,56 mWh, mesken tarifesi tüketimi 3654,65 mWh, sanayi tarifesi tüketimi 220,41 mWh, tarımsal sulama tarifesi tüketimi 199,06 mWh, ticarethane tarifesi tüketimi 6548,63 mWh'dir. Lisanssız üretim 10 Kwe , lisanslı üretim 10,2 MWe'dir (29).

Bozcaada'da yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı karbon ayak izinin düşürülmesi açısından önemli bir kazanımdır.

2.4. Turizm Üst Yapı, Konaklama, Yeme-İçme, Seyahat Acentası

2.5. Ekonomik Durum

İlçenin ekonomisi genel olarak turizm, bağcılık, şarapçılık ve balıkçılığa dayanmaktadır. İlçede ekonomik hayatın tarihi gelişimi incelendiğinde bağcılık, şarapçılık ve balıkçılığın tarihsel süreçte önemini koruduğu görülmektedir. Süngercilik önceleri bir geçim kaynağı iken günümüzde artık yapılmamaktadır. Son yıllarda turizm ilçenin lokomotif sektörü haline gelmiştir. Buna bağlı olarak hizmetler sektörü gelişmiş durumdadır.

İlçede özel sektöre ait 6 (altı) adet şarap fabrikası ve rüzgâr enerjisinden elektrik üretimi yapan 17 adet rüzgârgülünün olduğu rüzgâr enerji santrali bulunmaktadır. Şarap fabrikaları üretilen üzümlerin değerlendirilmesi ve istihdam sağlama açısından büyük önem arz etmektedir. Ayrıca %50 tarımsal hibe desteği ile yapılmış olan bir adet üzüm suyu işleme ve reçel imalathanesi bulunmaktadır.

İlçede 31.12.2019 itibarı ile 576 gerçek usulde gelir vergisi, 97 basit usulde gelir vergisi, 92 kurumlar vergisi mükellefi olmak üzere toplam 765 vergi mükellefi bulunmaktadır. 31.12.2019 tarihi itibarıyla gelir tahakkuku 25.567.478,02 TL, gelir tahsilatı 11.745.621,01 TL ve tahsilat oranı %46'dır. Bütçe gideri 8.971.965,29 TL dir. Gelirin gideri karşılama oranı %148'dir. Kaymakamlık ve bağlı birimlerinde çalışan personel sayısı 95 1, Belediye ve bağlı birimlerinde norm kadro sayısı 38'dir, Belediye'nin web sayfasında belirtilen bilgilere göre 21 personel daimî çalışmaktadır.

Belediye'nin iktisadi işletmelerinde de çalışan personelin yansira turizm yoğunluğu dikkate alınarak geçici personel istihdam edilebilmektedir.

Bozcaada Kaymakamlığı'ndan alınan verilere göre, 31.12.2019 itibarı ile 576 gerçek usulde gelir vergisi, 97 basit usulde gelir vergisi, 92 kurumlar vergisi mükellefi olmak üzere toplam 765 vergi mükellefi bulunmaktadır. 31.12.2019 tarihi itibariyle gelir tahakkuku 25.567.478,02 TL, gelir tahsilatı 11.745.621,01 TL ve tahsilat oranı %46'dır. Bütçe gideri 8.971.965,29 TL dir. Gelirin gideri karşılama oranı %148'dir.

Bozcaada Mal Müdürlüğü'nden alınan verilere göre, 2019 ve 2020 yıllarına ait kamu gelirleri aşağıda tabloda gösterilmektedir. Ekim 2019'dan itibaren yürürlüğe giren 'Turizm payı' yasal düzenlemede anılan turizm işletmelerinin, net satış ve kira gelirleri üzerinden binde yedi buçuk oranında hesaplanmaktadır. 2020 yılında ödenen turizm payının 312.400.-TL olduğu dikkate alındığında turizmden elde edilen net satış hasılatı ve kira gelirlerine esas matrahın 41.653.288.- TL olduğu hesaplanmaktadır. Aşağıdaki tabloda Bozcaada Mal Müdürlüğü'nden alınan Bozcaada vergi gelirleri ve turizm payı bilgileri sunulmaktadır.

Tablo 11: Bozcaada Vergi Gelirleri ve Turizm Payı

Yıl	Gelir Vergisi	Kurumlar Vergisi	Turizm Payı	KDV
2019	12.459.912	6.948.771	11.781	551.510
2020	11.698.322	6.489.650	312.400	4.327.415

Avrupa Topluluğu'ndaki Ekonomik Faaliyetlerin İstatiksel Sınıflandırılması (NACE) kodlamasına göre göre turizm alanında faaliyet gösteren, Mal Müdürlüğü'ne gelir beyan eden işletmeler ile Bozcaada Belediye'sinden işletme ruhsatı alan tesis sayısının birbiriyle örtüşmediği görülmüştür. 28 Temmuz 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 7334 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve basit konaklama tesislerinin belgelendirilmesi ile plaj işletmelerinin asgari nitelikleri ile belgelendirilmelerine ilişkin usul ve esasların belirlendiği yönetmelikle, ilgili idaresinden alınmış işyeri açma ve çalışma ruhsatı ile faaliyette bulunan ve turizm işletmesi belgesi bulunmayan konaklama tesislerine, düzenlemenin yürürlüğe girdiği 28 Temmuz 2021 tarihinden itibaren bir yıl içinde Bakanlığa başvurmaları halinde basit konaklama turizm işletmesi belgesi verilmesi hükmedilmiştir. Bozcaada'da faaliyet gösteren turizm işletmelerinin konuyla ilgili önlemleri almaları gerekmektedir.

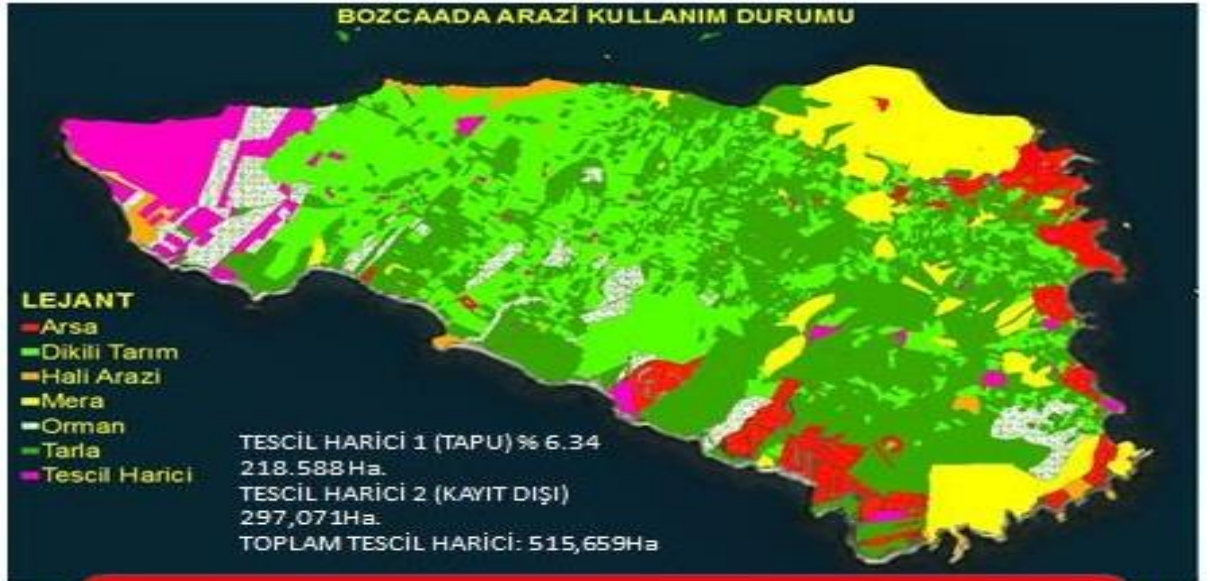
2.4.1. Bağcılık ve Diğer Tarımsal Faaliyetler

37,6 km² yüzölçüme sahip olan Bozcaada'nın Bozcaada Tarım Master Planına göre arazi dağılımı aşağıda verilmektedir:

Tablo 12: Bozcaada Arazi Kullanım Durumu

Arazi Çeşidi	Alanı
Bağ Alanı	1175 ha
Kullanılmayan Arazi/Tarım Elverişsiz Arazi	1080 ha
Zeytin Alanı	175 ha
Maki-Fundalık Alan	1011.5 ha
Mera Arazisi	103 ha
Diğer Tarım Alanı	39.8 ha
Orman Arazisi	115 ha
Yerleşim Alanı	83.5 ha

Harita 13: Bozcaada Arazi Kullanım Durumu Haritası

Kaynak: Bozcaada Tarım Master Planı, 2020

İlçenin temel tarımsal faaliyeti bağcılıktır. Bağcılık haricinde yapılan diğer tarımsal faaliyetler aile işletmeciliği şeklindedir. Bunlar sırasıyla; zeytincilik, tarla bitkileri, meyvecilik ve sebzeciliktir.

Bağcılık: İlçede bulunan 14.688 da tarımsal alanın 11.750 dekarlık kısmında bağcılık yapılmakta olup bu alan İlçe yüzölçümünün 1/3'ünü, tarım arazilerinin ise %80'nini oluşturmaktadır. Bu alanda bulunan 5 milyon bağ kütüğü çeşitlerinin dağılımı ise şöyledir: Kuntra/Karasakız %15-20, Karalahna % 5-10, Vasilaki %5-10, Bozcaada Çavuşu %20-25, Merlot %3-5, Cabernet Sauvignon % 10-15, Red Globe %3-5, Cardinal %3-5, Diğer %5-10. Adada 11600 ton sofralık, 3900 ton şaraplık üzüm üretilmekte olup, bu üretim miktarı Bozcaada'daki toplam tarımsal üretimin %87'sine tekabül etmektedir.

Bozcaada'nın geçmişinde önemli ölçüde üretilen Balbal, Ağustos Üzümü, Karamusul, Dikenlice, Alamusa, Kabak, Misket üzüm türlerinin ise kaybolduğu ya da kaybolmaya yüz tuttuğu ifade edilmektedir. 5555 Yerel üzüm çeşitliliğinin korunmasında yarar görülmektedir.

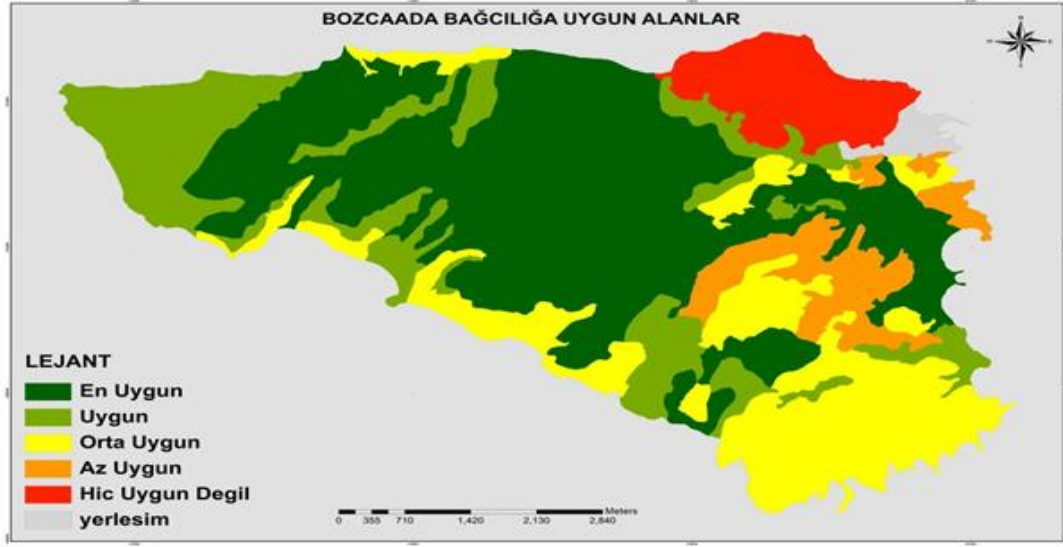
Tablo 13: Yıllara Göre Üzüm Üretimi

Ürün Adı (ton)	Yıllar					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Şaraplık Üzüm	4356	4356	5423	7733	6160	
Sofralık- Çekirdekli Üzüm	3620	4144	5034	6610	5230	

Kaynak: TÜİK, 2019

Adanın sembolü dünyaca ünlü Bozcaada Çavuş üzümüdür. Bozcaada çavuş üzüm çeşidinin coğrafi işaret tescili yapılmıştır. Adanın kaybolmaya yüz tutmuş (Kalabaki, Mavrelli, Sabattiana ve Roditis) yerel üzüm çeşitlerini bulma ve aşılama projesi devam etmektedir. Sofralık üzüm alanı 5100 dekar olup dekara verim ortalama 850 kg. civarındadır. Şaraplık üzüm alanı 6500 dekar olup dekara verim ortalama 1100 kg'dır.

Harita 14: Bozcaada'da Bağcılığa Uygun Alanlar Haritası

Kaynak: Bozcaada Tarım Master Planı, 2020

Bozcaada'da üzüm yetiştiriciliğine uygun alanların analizi çalışmasında, ada arazilerinin yaklaşık %86'sının (en uygun, uygun, orta uygun) bağ yetiştiriciliğine uygun olduğu belirlenmiştir. Ada'nın detaylı toprak haritası ve çeşitli toprak özellikleri ile bağcılığa yönelik uygunluk değerlendirmesi olmak üzere iki ana bileşen mevcuttur. Bozcaada'nın iklim, jeolojik ve özellikle topografik (eğim, yükseklik, bakı-yöney) özellikleri ile topoğrafik nemlilik indeksinin belirlenmesi bağcılığın daha iyi yönetişimi açısından önemlidir.

Bağcılıkta soğuk havanın hızlıca uzaklaşması için, genellikle hafif eğimler (%5-10) tercih edilmektedir. Bozcaada bu anlamda uygun olarak değerlendirilmektedir. Ancak Ada'daki mevcut erozyon tehdidi bağcılık için de tehdittir. Yükseklik bağcılıkta önemli bir topografik bileşendir. Eğim yüzeyinin baktığı yön olan bakı, güneş ışınlarının bağ alanı üzerine geliş açısını belirler ve bağcılık için oldukça önemlidir. Ada'nın güney ve batı yönlerindeki araziler baharda daha sıcaktır ve tomurcuklanma erken olmaktadır. Bunun yanı sıra Ada'nın kuzey ve orta bölgelerinde toprağın nemlilik düzeyi diğer bölgelere göre daha yüksektir. Jeolojik, topografik, iklim özellikleri ekilecek ve üretilecek üzüm çeşitliliğini etkilemektedir. Toprak göre özelliklerine göre ekilebilecek üzüm çeşitleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 14: Bozcaada Topraklarına Göre Ekilebilecek Üzüm Türleri 6767

Seri	Çeşit Önerileri	Seri	Çeşit Önerileri	
Azmak	Caladoc	Habbele	Cabernet Franc	
	Grenache Blanc		Nielluccio	
	Negrette		Tempranillo	
	Cabernet Franc		Cot	
Bizan	Vermentino		Gamay	
	Grenache Blanc		Grenache Blanc	
	Tempranillo		Mauzac	
	Merlot		Altesse	
Bozcaada	Tempranillo	Ova	Cabernet Franc	
	Merlot		Cot	
Saraya	Cabernet Franc		Gamay	
	Cot		Merlot	
	Gamay		Grenache Blanc	
	Altesse		Merlot	
	Cabernet Franc		Grenache Blanc	
	Grenache Blanc		Caladoc	
Fener	Roussanne	Yerebakan	Cabernet Franc	
	-		Mauzac	
Göztepe	Caladoc		Tuzburnu	Negrette
	Negrette			Nielluccio
	Nielluccio			Cinsaud
	Grenache Blanc			Grenache Blanc
	Servant			Roussanne
				Marsanne

Zeytincilik: İlçede 350 dekar eski, 1190 dekar yeni olmak üzere toplam 1540 dekarda zeytin yetiştiriciliği yapılmaktadır. 2017 yılında yaklaşık 60 dekar alana bodur zeytin dikilmiştir. Yeni zeytinlikler kapama bahçe şeklinde olup genelde yağlık çeşitler tercih edilmektedir. Eski zeytinlikler kapama zeytin bahçesi şeklinde değildir. Yağlık çeşit olarak Ayvalık çeşidi tercih edilirken, sofralık çeşit olarak Gemlik çeşidi tercih edilmektedir. Ayrıca adada Arbequin cinsi İspanyol Bodur zeytin yetiştiriciliği yaklaşık 130 dekar alanda yapılmakta olup ürün verimi oldukça yüksektir.¹

Tarla Bitkileri: İlçede yaklaşık 600-700 dekarlık alanda Buğday, Arpa, Fiğ ve Yulaf yetiştiriciliği yapılmakta olup; bunlar genellikle hayvan yemi olarak küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde kullanılmaktadır.¹

Sebzecilik: İlçede yaklaşık 100 dekar alanda sebzecilik yapılmaktadır. Sebzecilik genellikle aile ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Yetiştirilen sebzeler

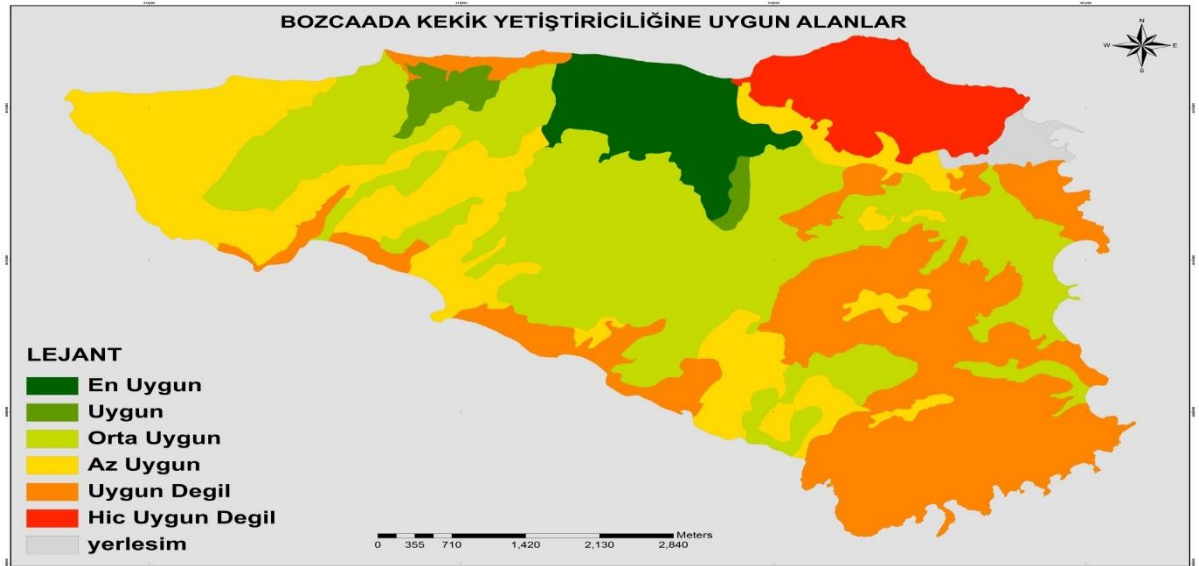
kavun, karpuz, domates, biber, patlıcan, bakla, banya, ıspanak, marul, enginar, yeşil soğan, fasulye vb. gibi bitkilerdir.1

Meyvecilik: İlçede yaklaşık 100 dekar alanda meyvecilik yapılmakta olup bunlardan sadece badem kapama bahçe şeklindedir. Badem dışında yetiştiriciliği yapılan diğer meyveler şeftali, elma, ayva, armut, dut, incir, eriktir.1

Genç Çiftçi Projesi: Proje kapsamında 3 adet üretici için 500'er m²'lik sera kurulumu yapılmış, 1 adet üreticiye yüksek sistem bağ desteği verilmiş, 1 adet üreticiye zeytin zahçesi tesis edilmiş, 1 adet üreticiye ise 38 adet damızlık küçükbaş verilmiştir.1

Kekik Üretimi: Ticari amaçlı olarak kekik yetiştiriciliği yapmak için uygun alanlar belirlenmiş olup bu alanlar aşağıdaki haritada verilmektedir. Adanın önemli flora kaynağı olan kekik tarlalarından kekik balı da üretilmektedir.

Harita 15: Bozcaada'da Kekik Yetiştiriciliğine Uygun Alanlar Haritası

Kaynak: Bozcaada Tarım Master Planı, 2020

2.4.2. Şarapçılık

Bozcaada'da şarapçılık çok eski zamanlardan beri yapılmaktadır. Evliya Çelebinin Seyahatnamesinde Bozcaada'da şarap üretildiğini belirtmiş, paraların üzerindeki üzüm formlarından bahsetmiştir. Homeros'un İlyada Destanı'nda Bozcaada'da şarapçılıktan bahsetmiştir.

Bozcaada'da şarap üretimi önceleri sadece Rumlar tarafından yapılmıştır. 1925 yılına kadar Türkler üzüm yetiştirmişler ancak şarap üretiminden uzak durmuşlardır.

1956 yılında makineli üretime geçilmesiyle Adada şarapçılık gelişmeye başlamıştır. 1960-1980 yılları arasında Bozcaada'da irili ufaklı 13 adet şarap fabrikası bulunmakta iken, 1980 sonrası şarapçılık gerilemiş ve birçok şarap fabrikası kapanmıştır. 1998 yılı şarapçılıkta bir atılım yılı olmuştur. Şarapçılık

sektörünün gelişmesi amacıyla 1998 yılında mevcut 3 şarap fabrikasının modernizasyonu için Geliştirme ve Destekleme Fonundan 100 Milyar TL Devlet yardımı yapılmış, bu yardım ilgili firmalara kapasiteleri, işçi sayıları ve yıllık üretimleri göz önüne alınarak paylaştırılmıştır. Bu yardımlarla şarap fabrikaları modernizasyonlarını gerçekleştirerek daha kaliteli şarap üretmeye başlamışlardır.

1

Yeni şaraplık üzüm çeşitlerinin de yetiştirilmeye başlanması ile şarapçılık son yıllarda önemli bir ivme kazanmıştır. 2003 yılında Tekel Şarap Fabrikasının binası ve arazisi bir girişimci tarafından satın alınarak yeni ve modern bir şarap fabrikası kurulmuştur. İlçede bugün itibariyle faaliyet gösteren 6 adet şarap fabrikası bulunmaktadır. (Ataol, Corvus, Talay, Amadeus, Yunatçılar ve Güler Ada)

Şarap fabrikaları ilçede üretilen üzümlerin değerlendirilmesi ve istihdam sağlanması açısından büyük öneme sahiptir 2015 yılı rakamlarına göre bu tesislerin yaklaşık 3000 ton şarap üretim kapasitesi bulunmakta olup bu fabrikalarda yaklaşık 60 kişi istihdam edilmiştir. Günümüzde şarap fabrikalarının üretim kapasiteleri 6000 tona ulaşmıştır. Bu şaraphanelerin yıllık şarap üretimi toplam 3400 ton civarındadır (Kaynak: Çanakkale İl Tarım Müdürlüğü). Şarap fabrikaları tam kapasite ile çalışmadıklarından dışarıya üzüm pazarlanmaktadır.

Adada şarabın yanısıra üzüm suyu üretimi de yaygındır. Türk Patent ve Marka Kurumu'na Marka başvurusu yapılmış içeceklere dair tablo aşağıda sunulmaktadır. 6565

Tablo 15: Marka Koruması Alınmış İçecekler

Başvuru No	Koruma Tarihi	Marka Adı	Marka Sahibi
C2018/187	28.09.2018	Bozcaada Çavuş Üzüümü	S.S.Bozcaada Tarım.Kalk.Koop. (6620031)
2016/70556	31.08.2016	Ali Baba Bozcaada 1994 gurme	Bozcaada Turizm İnş. Gıda Nakliye Tem. Hiz. San. Tic. Ltd. Şti. (5613375)
2015/108104	29.12.2015	Talay Bozcaada Assos	Talay Şarapçılık A.Ş (5011522)
2015/102997	15.12.2015	Talay Bozcaada Troya	Talay Şarapçılık A.Ş (5011522)
2015/102602	14.12.2015	Amadeus Bozcaada	Amadeus Şarapçılık Reklamcılık Turizm İthalat İhracat Ticaret Limited Şirketi (5465683)
2012/95295	15.11.2012	Bozcaadalı Veli Dede şekil	Yahya Göztepe (5280843)
2009/69539	25.12.2019	Eski Kahve Bozcaada şekil	Yahya Göztepe (5280843)
2009/14942	26.03.2009	Corvus Bozcaada	Corvus Tarım Gıda Tekstil Şarapçılık İnşaat Turizm Ve Havacılık Sanayi Ve Ticaret Anonim Şirketi (5489014)
2006/50459	18.10.2016	Bozcaada	Gpd İçecek Ticaret Anonim Şirketi (5607073)

2.4.3. Balıkçılık ve Hayvancılık

Balıkçılık: Balıkçılık Bozcaada ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Ada, balıkların göç yolları üzerinde bulunmaktadır. Bu özelliği sebebiyle balık göçleri sırasında Bozcaada çevresinde irili ufaklı birçok balıkçı teknesi avlanmaya çıkmaktadır. Sinarit, mercan, karagöz, uskumru, sardalya, çupra, levrek, kupa, sarpa adaya özgü balıklardır. Temiz denizlerin göstergesi olan kalamar ve ahtapot ise ada sularında bol bol bulunmaktadır. Yakalanan deniz ürünleri ve balıklar adanın ihtiyacını karşılamadığından ada balık ihtiyacını anakaradan karşılamaktadır.¹⁰

Tablo 16: Bozcaada'da Balıkçılığı Hedef Türleri, Avlanma Dönemi ve Araçları
999

Hedef Tür	Yoğun Av Dönemi	Av Aracı
Ahtapot (<i>Octopus vulgaris</i>)	Ocak-Mart/Mayıs-Eylül	Pr, Dalarak, UA
Bakalyaro (<i>Merluccius merluccius</i>)	Eylül-Şubat	UA
Barbun-Tekir (<i>Mullus spp.</i>)	Mayıs-Ağustos	UA
Çipura (<i>Sparus aurata</i>)	Yaz ayları	P
Iskarmoz (<i>Sphyraena sphyraena</i>)	Eylül-Şubat	UA
Istakoz-Böcek (<i>Homarus sp./Palinurus sp.</i>)	Şubat-Temmuz	UA
Kalamar (<i>Loligo vulgaris</i>)	Ocak-Haziran	O
Kupes (<i>Boops boops</i>)	Mayıs-Ağustos	UA
Lipsos (<i>Scorpaena porcus</i>)	Şubat-Temmuz	UA
Lufer (<i>Pomatomus saltatrix</i>)	Ekim-Aralık	UA
Mercan (<i>Pagellus erythrinus</i>)	Tüm yıl	P, UA
Orfoz (<i>Epinephelus marginatus</i>)	Nisan-Kasım	UA, P
Palamut (<i>Sarda sarda</i>)	Eylül-Aralık/Şubat-Mart	UA
Sargoz (<i>Diplodus sargus</i>)	Tüm yıl	UA
Sinarit (<i>Dentex dentex</i>)	Tüm yıl	P
Uskumru (<i>Scomber scombrus</i>)	Eylül-Şubat	UA

Pr, Parangula; UA, Uzatma ağı; O, Olta; P, Paragat

Deniz ekosisteminde biyoçeşitliliğin korunması için Yapay Resif Projesi yapılmıştır. Proje, balık, ahtapot ve kalamar/sübye popülasyonlarının artırılması ve alternatif koruma alanı hedefiyle, Bozcaada denizel canlılığın korunması için başlatılmıştır. Projede yapılan araştırmalarda, orfoz, mercan, sinarit, çipura ve eşkina türlerine ait popülasyonda ciddi azalmaların olduğu, sarıgöz yerel adıyla sargoz balığının popülasyonun ise tehlikeli bir şekilde azaldığı belirlenmiştir. Projede ayrıca Bozcaada sucul faunasının envanteri çıkarılmaya çalışılmıştır. 4545

Bozcaada kıyılarında zengin doğal resif alanlarının bulunmasının yanında, açıkların trol avcılığına uygun olması, bünyesinde gırgır avcılığı için de önemli sahalar barındırması, bölgenin balıkçılık açısından önemini artırmaktadır. Liman içinin küçük ve yetersiz olması, bölgeye gelen gırgır ve trol gibi teknelerin barınmaları için uygun değildir. Bölgeye gelen büyük balıkçı tekneleri, Yeniköy Limanı, Odunluk İskelesi ve Gülpınar Limanları'nda barınmaktadırlar. Adanın etrafında olta, paragat ve uzatma ağıyla avcılık yoğunudur. Yaz sezonunda Marmara Denizi limanlarından dip uzatma ağı avcılığı için tekneler gelmektedir. Bu bölgede özellikle uzatma ağıyla ilgili sıkıntılar gözlenmeye başlanmıştır. Adada yerel bazda bulunan teknelerin uzatma ağı kullanması, bir de bunlara Marmara'dan gelen teknelerin eklenmesi, bölgede ciddi bir uzatma ağı baskısı oluşturmaya başlamıştır. Özellikle bu bölge için teknelerde bulunan ağ miktarına uygun bir kısıtlamanın getirilmesi önerilmektedir. Bazı riskli bölgelerin ekosistem için riskli avcılığa kapatılması, hayalet avcılığı önlemede yararlı olacaktır. Balıkçılar, Bozcaada'nın güneyinde trol teknelerinin fırsat buldukça kıyıya girerek yasadışı avcılık yaptıklarını ayrıca yasadışı zıpkınla balık avcılığının da yoğun olarak yapıldığını ifade etmektedirler. 5/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ(2020/20) hükmünce Babakale'yi Bozcaada Eskifener Burnu, Bozcaada Batı Burnu, Gökçeada Aydıncık Burnu, Gökçeada Kaşkaval Burnu, Büyük Kemikli Burnu ve Boztepe Burnu ile birleştiren hattın doğusunda kalan alanda trol avcılığı yasaklanmıştır. Bozcaada'da; sahilinden itibaren 3 mil içerisinde dip trolü istihali yasaktır. 333 Aşağıda 5/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ'de yer alan sınırlar gösterilmektedir. 444

Harita 16: Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığı

Adanın sualtı ekosisteminin en önemli denizel canlısı *Posidonia* çayırlarıdır. Son yıllarda yoğun olarak kirliliğe maruz kalan bazı alanlarda *Posidonia* köklerinde gerilemeler yaşanmaktadır. Bozcaada denizi genel anlamda bentik habitat özelliklerini halen daha korumakla birlikte *Posidonia oceanica* türü deniz çayırının nesli tehlike altındadır. Adada 4 tür deniz çayırı, 412 çeşit deniz yosunu tespit edilmiştir. Bozcaada fiziken küçük bir alan kaplamasına karşın, irili ufaklı koylar barındırması denizel biyoçeşitliliği olumlu etkilemekte, yaklaşık 25-30 m derinlikte bile, çiçekli deniz bitkileri ve alg gelişimine uygun alanları içermektedir. Bunların biyolojik çeşitliliğe katkısı açık olarak bilindiğinden, korunmasına dair önlemler kısa sürede alınmalıdır. Bozcaada'nın çeşitli kirleticilere açık olması, florasına ve faunasına yaratacağı olumsuzluklar olabilecektir. 2000

Tuzburnu Koyu'nun bazı bölgeleri sinarit, sargoz ve çipura oltalı avcılığının sık olarak yapıldığı alanlardır. Bu durum bölgede yaşayan şu an için yer yer yoğun kolonilere sahip olan sert mercan *Cladocora caespitosa*'nın neslinin tehlike altında olmasına (IUCN-EN) yol açmaktadır. Adanın denizel ekosisteminde süngerlerin de geniş dağılım gösterdiği ve biyoçeşitliliğe fayda sağladığı önemli alanlar mevcuttur.

Tuzburnu'nun, nesli tehlike altında olan sert mercan türünün en geniş yayılım alanı olduğu (60 koloni, 500 metre dağılım alanı) bilinmekte ve koruma statüsünde olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ayana Taşlıkları, Baklataş Mevkii, Tuzburnu, Ortafener Adası, Küçük İmbroz Adası, Çayır mevkii kıyısı, Taş Ada mevkii, Ayazma açıklarındaki batık alanları (derin su), Batı Burnu mevkii, önemli denizel biyoçeşitlilik alanları olarak sayılabilir. Ayazma, Sulubahçe, Habbele, Akvaryum Koyu, Çayır Plajı, Batı Burnu rüzgar santralleri bölgeleri de insan baskısının yoğun olduğu yerlerdir.

Liman Başkanlığı'na kayıtlı 213 balıkçı teknesi bulunmakta olup 98 kişi profesyonel olarak balıkçılık yapmaktadır. 2004 yılında kurulan Bozcaada Su Ürünleri Kooperatifi'nin 42 üyesi bulunmaktadır. Ada dışından gelen balıkçılar daha büyük teknelerle avlanmakta ve yüksek miktarda deniz ürünü elde etmektedirler. Ada balıkçıları tarafından avlanan balıklar Bozcaada Balık Hali'ne satılmaktadır. Adada 3000 ton/gün buz üreten balık muhafaza deposu bulunmaktadır. Adada olta balıkçılığı da yaygındır.10 Bununla birlikte eskiden deniz mahsülleri satan işletmelerde sıklıkla sunulan Böcek, İstakoz Pitaliti, Teke tek Fatmacık, Deniz kestanesi, Ayna, gibi kabuklu, küçük deniz canlılarının sayıları giderek azalmaktadır.

Batık gemiler üzerinde mercan, sünger , tunikat vb. omurgasızlar, ıstakoz, karavida, böcek, karides ve ahtapot, kalamar, sübye vb. kafadan bacaklı yumuşakcalar için önemli bir yaşam alanı olduğu bilinmektedir. 4545

Kıyılarda yapılaşmanın asgari düzeyde kalması balıkların üreme yataklarını olumlu etkilemektedir. Bununla birlikte; tüm dünyada olduğu gibi özellikle kirlilik nedeniyle deniz ekosistemlerinde biyoçeşitliliğin azaldığı da bir gerçektir. Son zamanlarda görülen müsilaj (deniz salyası) nedeniyle deniz ekosisteminin tahribatı özellikle güney kesimlerinde olmak üzere Bozcaada'da da yaşanmaktadır.

Çanakkale Boğazı'nın deniz ulaşımında önemli kavşak noktalarından biri olmasına bağlı olarak yıllık deniz ulaşım kapasitesinin çok yüksek olması, gemilerden denize çeşitli sıvı, katı, gaz atıkların karışması, zirai ilaçlardan ve foseptik çukurlarından kaynaklanan sızıntılar deniz kirliliğini artırmaktadır.

Türk Boğazları Deniz Trafik Düzeni Yönetmeliği'ne 5555 göre Bozcaada'nın batısında bulunan demirleme sahasında oluşabilecek olası kaza veya arız kaynaklı sızıntılara karşın her türlü önlem alınmalıdır. Bozcaada Liman Başkanlığı'ndan alınan bilgilere göre bu tür sızıntıların kıyıya vurmasını engelleyebilecek bariyerlerin yetersiz olduğu ifade edilmektedir. Bunun yanısıra yoğun gemi trafiği nedeniyle çarpışma, makina arızası, insan hatası vb. nedenlerle gemilerin kıyıya vurduğu da bilinmektedir. Gemilerin bekleme sahası karşısında kıyılarda gereken önlemlerin alınması uygun olacaktır.

Büyükbaş-Küçükbaş Hayvancılık: İlçede, 6 orta ölçekli (50 baş ve üzeri), 11 küçük ölçekli (50 baştan az) küçükbaş hayvancılık işletmesi bulunmakta olup bu işletmelerden 2'sinde büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır. Adada 2000 küçük baş ile 21 baş sığır bulunmaktadır. Hayvancılığın gelişimi tahrip olan meraların korunumuyla mümkündür.

Arıcılık: İlçede 22 arıcılık işletmesinde aktif 850-1000 adet arılı kovan bulunmakta olup yıllık 10.000 kg bal üretimi yapılmaktadır. Bozcaada'ya özgü mor kekik balı, 2014 yılında ülke genelinde yapılan arıcılık yarışmasında saflığı ve kalıntı çıkmaması üzerine Bozcaada'ya 1. ödülünü getirmiştir. TAGEM Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Arıcılık Araştırma Merkezi tarafından yürütülen "Ülkesel Arıcılık Projesi" kapsamında damızlık 'Efe Arısı (Apis mellifera anatoliaca)' ve "Bozcaada Arısı" yetiştiriciliği çalışmaları devam etmektedir.

2.4.4 Turizm

İlçenin en önemli geçim kaynağı olan turizm sektörü 1990'lı yıllardan itibaren gelişerek varlığını devam ettirmektedir. Turizmin gelişmesinde en önemli etken 1996 yılında Adaya arabalı vapur seferlerinin başlamasıdır. Bozcaada'nın kendine has dokusu, doğası, tarihi ve kültürel zenginlikleri adayı, özellikle iç turizm hareketlerinde son yirmi yılın gözde destinasyonu haline getirmiştir.¹⁰

Uluslararası medyanın da son dönemlerde ilgisini çekmeye başlayan ada, 2020 Seyahat Dergisi Condé Nast Traveler'ın (CNT) düzenlediği ankette, Avrupa'nın en güzel 10 adasından biri seçilmiştir. 2019 yılında ise Akvaryum Plajı, The Guardian Gazetesi'nin seyahat yazarları tarafından Avrupa'nın en temiz 30 plajından birisi olarak gösterilmiştir. Ada, önceki yıllarda, New York Times, Business Insider, New York Times Magazin ve Amerikan Forbes Dergisi tarafından tatilcilere tavsiye edilen bir destinasyondur. Bozcaada bu ününe rağmen dikkate değer oranda yabancı ziyaretçi çekmemekte, ancak her geçen yıl yabancı turist sayısı artmaktadır. ⁹

3. BOZCAADA'DA TURİZM VE SEYAHAT

3.1. Turizm Çeşitleri

Bozcaada sosyo-kültürel yapısı, sahip olduğu tarihi ve doğal güzellikleri ile birçok turizm türünün geliştirilmesine imkân sağlayan bir potansiyele sahiptir. Mevcut turistik çekiciliklerden turizm adına en iyi şekilde yararlanmak, kitlesel yoğunluğu mevsimlere yaymak ve sürdürülebilir bir turistik gelişme için adanın sahip olduğu kaynaklardan gastronomi turizmi, deniz turizmi, kültür turizmi, etkinlik turizmi, tarım turizmi, inanç turizmi, spor turizmi gibi turizm çeşitlerinin geliştirilmesi için yararlanılabilir.

3.1.1. Deniz- Kum Güneş Turizmi

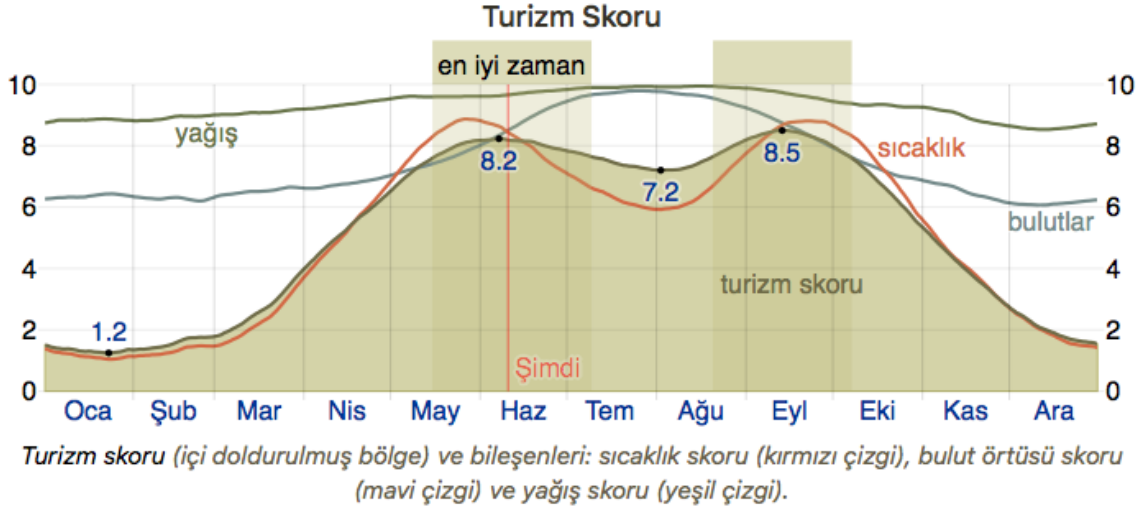
Bozcaada ev sahipliği yaptığı temiz ve bakir koyları nedeniyle dikkate değer bir çekiciliğe sahiptir. Bozcaada, el değmemiş, rüzgârın yönüne uyumlu, dört tarafında denize girmeye elverişli plaj ve denizi ile "deniz-kum-güneş" turizmi açısından öne çıkan bir destinasyondur. Tüm bu özellikleri nedeniyle Bozcaada özellikle Temmuz ve Ağustos aylarında yoğun bir turist akınına uğramaktadır.

Adada sıcaklıklar 30 Haziran- 15 Eylül arasında yüksek düzeyde seyretmektedir. Bu sıcaklık değerleri özellikle deniz-kum-güneş turizmi açısından elverişli koşullar sunmaktadır. Bununla birlikte; Mayıs ve Eylül aylarında sıcaklığın yaz aylarına göre çok düşük olmasına bağlı olarak bu aylarda denize bağlı turizm faaliyetleri kısıtlanmaktadır. Bu yüzden turizm sezonu kısıtlı bir dönem içinde yapılmaktadır.

Turizm skoru, yağmursuz günleri ve 18°C ila 27°C arasındaki hissedilen sıcaklıkların olduğu dönemleri tercih etmektedir. Turizm skoruna bağlı olarak Bozcaada'yı açık hava tur aktiviteleri açısından ziyaret etmek için en iyi zaman Mayıs

ortasından Temmuz başına ve Ağustos ortasından Ekim başına kadar olan zamandır. En yüksek skor ise Eylül ayının ikinci haftasıdır.

Tablo 17: Turizm Skoruna Göre Yağış Tablosu

Kaynak: <https://tr.weatherspark.com/y/92942/Bozcaada-Türkiye-Ortalama-Hava-Durumu-Yıl-Boyunca#Sections-BestTime>

Kumsal/havuz skoru açık, yağmursuz günleri ve 24°C ila 32°C arasında hissedilen sıcaklıkları tercih etmektedir. Bu skora bağlı olarak, sıcak hava faaliyetleri açısından Bozcaada ziyaretinin en iyi zamanı Haziran sonundan Eylül başına kadar olan zaman dilimidir. En yüksek skor ise Temmuz ayının son haftasıdır. Turizm sezonunda yoğun bir ziyaretçi akınına sahne olan Bozcaada'nın koy ve kumsalları aşağıda verilmektedir.

Tablo 18: Bozcaada Koy ve Kumsallar

Koy ve Kumsallar
Ayazma Koyu ve Plajı
Sulubahçe
Beylik Koyu
Habbele Koyu
Akvaryum Koyu
Tuzburnu Koyu
Poyraz Liman Koyu
Çapraz Koyu

Kadınlar Plajı-Arka Deniz

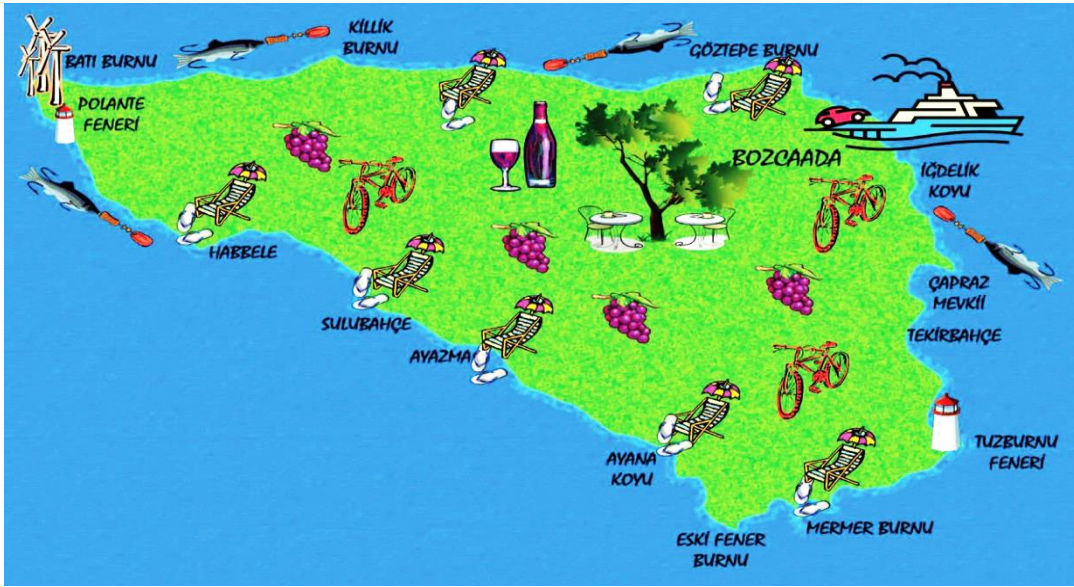
Çayır Koyu

Tekirbahçe koyu

İğdelik Koyu

Ada turizm sezonu boyunca gün batımı etkinlikleri ile de öne çıkmakta olup bu etkinliklerde Göztepe, Polente Feneri-Günbatımı, Yel Değirmenleri önemli bir yer tutmaktadır.

Harita 17: Bozcaada Koyları 888

Kaynak: Güney Marmara Kalkınma Ajansı Bozcaada Gökçeada Değerlendirme Raporu

Bozcaada'da turizm sezonunda yoğun ziyaretçi girişine sahne olan kumul alanların uzunlukları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 19: Bozcaada'nın Turizm Sezonunda Yoğun Olarak Kullanılan Kumul Alanları ve Uzunlukları

Kumul Alan Adı	Uzunlukları
Sulubahçe	880 m
Çayır	725 m
Ayazma	772 m
Beylik	629 m
Habbele	589 m

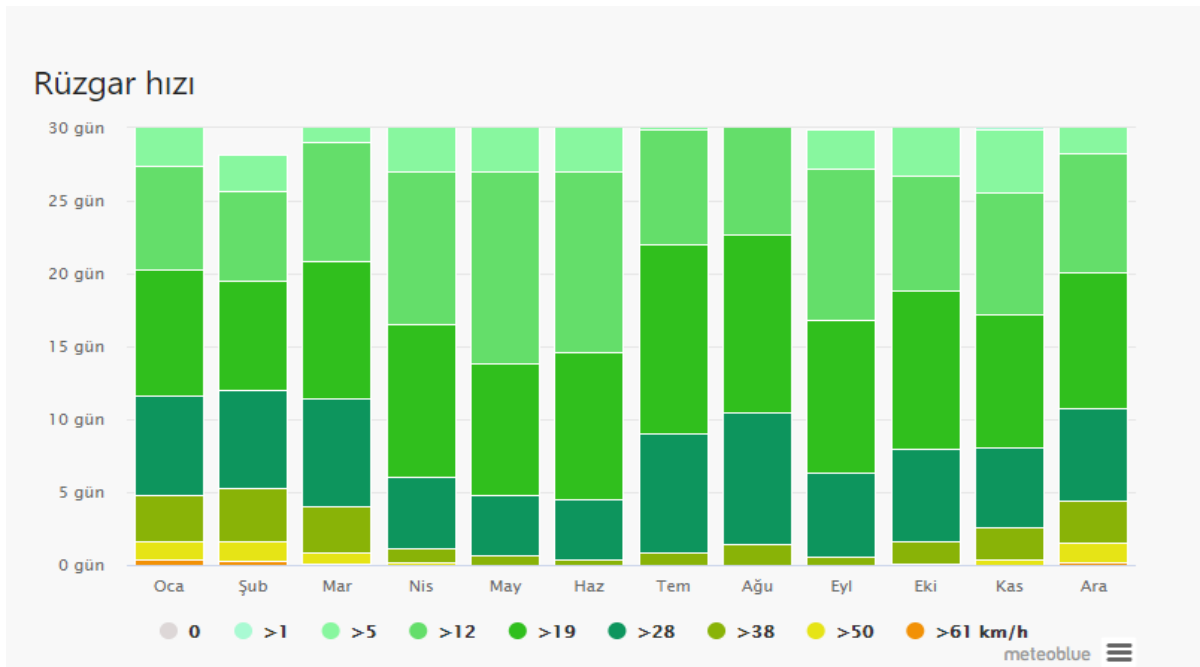
Poyraz Liman	572 m
Tekirbahçe	511 m
Tuz Burnu	422 m
İğdelik	146 m
Akvaryum	140 m

Kaynak: Bozcaada Belediyesi 2021

3.1.2. Deniz turizmi (Marina, yat, kruvaziyer)

Su altında ve üstünde sunduğu çeşitli çekicilikler ve imkanlar nedeniyle deniz turizmi Bozcaada'nın doğal niteliklerine en uygun turizm türlerinden biridir. Rüzgâr yön ve hızının tek bir koya bağlı olmadan değerlendirilebilmesi, yeterli büyüklükte koyların varlığı, su altının biyolojik zenginliği nedeniyle Ada deniz turizminin geliştirilmesi için büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte; deniz turizminin geliştirilmesi için mevcut olanaklar yeterli değildir. Grafik Bozcaada'daki ortalama rüzgâr hızını göstermektedir.

Tablo 20: Bozcaada 30 Yıllık Ortalama Rüzgâr Hızı

Kaynak: <https://www.meteoblue.com/tr/>

Bozcaada Feribot İskelesi, Bozcaada'nın kuzeydoğusunda, kent merkezinde, Alaybey mahallesinde, Bozcaada Kalesi'nin altındadır. 39

Bozcaada Feribot İskelesi Uydu Görüntüsü;

Limanda araba vapurlarının, feribotların yanaştığı bir büyük iskele, küçük balıkçı teknelerini bağlandığı küçük barınak ve girişin kuzeyinde genelde daha çok yatların bağlandığı diğer barınak mevcuttur. Bozcaada İskelesi 3 metre derinliğe sahiptir ve iskeleye tonozla bağlanılır. Korunaklı liman, gündoğusu ve keşişleme rüzgarlarının etkisindedir. Bu rüzgarlar sıklıkla görülmez.

Bozcaada'ya 2020 yılında 1050 adet yat/tekne gelmiş olup ortalama 3 kişinin konakladığı dikkate alındığında 3150 kişi Bozcaada'da gecelemiştir. Ada içerisinde ise, Bozcaada Liman Başkanlığı'na kayıtlı; 261 tekne mevcut olup (anakaradakiler dahil) bunlardan 30 tanesi Bozcaada'da balık avlama amacıyla kullanılmaktadır. Diğerleri ise özel tekne statüsündedir. Bozcaada Belediyesi'ne bağlı iktisadi işletme tarafından işletilen barınak için 2021 tarifesi belirlenmiştir. Tarifede en yüksek tutar 1.200.-TL olup 100 grostondan büyük yabancı menşeli gemilerden alınmaktadır. Gırgır ve trol teknelerinden günlük 200.-TL tahsil edilmektedir. Sürdürülebilir balıkçılık için ırgır, trol vb. gemiler için daha yüksek bir fiyat belirlenmesi düşünülebilir. Sezonda Balıkçı Barınağına teknelerin de barındığı bilinmektedir.

Deniz turizmi ile ilgili olarak vurgulanması gereken husus; deniz turizminin büyük bir yoğunluk yaratan "deniz, kum, güneş" turizminden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekliliğidir. Deniz, kum, güneş turizminin yarattığı mevsimlik yoğunluk ve baskı, zaten sınırlı bir alana ve alt yapıya sahip olan ada için, ulaşım, park yeri, gürültü, çevre kirliliği, gibi olumsuz etkilerin yaşanmasına neden olmaktadır. Deniz turizminde ise doğal çevreye uygun, çevresel ve sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde hareket edilmektedir.

3.1.3. Kültür Turizmi

Rumların ve Türklerin asırlarca bir arada kardeşçe yaşadıkları Bozcaada, her iki kültürün birlikte yoğurularak ortaya çıktığı bir mozaiktir. Bu mozaik içerisinde birbirinden leziz yemekleri, dansları, saygıyla yaşatılan gelenek ve görenekleri ve dünyanın en özel şaraplarını barındırır. Homeros'un İliyada Destanı'nda bahsi geçen Bozcaada'nın kendine özgü dokusu en az doğal güzellikleri kadar ilgi çeker.

Bozcaada'nın sahip olduğu birçok somut ve somut olmayan kültürel miras değerleri, turizm arzı olarak değerlendirilerek diğer turizm türleri ile birbirini beslemektedir. Kültürel zenginliğin kaynağından türeyen turizm çeşitleri, etkinlik turizmi, gastronomi turizmi, inanç turizmi başlıklarıyla ayrıca ele alınmıştır. Farklı deneyimler sunarak, turistik çekiciliğini mevsimlere yayabilme özelliği Bozcaada'nın önemli avantajlarından biridir.

3.1.4. Etkinlik Turizmi

Turizm talebinin oluşmasında önemli motivasyonlardan biri olan etkinlikler, özellikle turizm sezonu dışında kalan dönemlerde destinasyonlarda canlandırıcı etki yaratması amacı ile organize edilmektedir. Ayrıca etkinliklerin imaj oluşturma, tanıtma, alternatif turizm ürünü yaratma, turist sayısını artırma ve bölgeye gelir sağlama gibi faydaları da bulunmaktadır.

Boyutu ve süresi açısından her yönüyle analiz edilmesi gereken etkinliklerin avantajları olduğu kadar dezavantajlarının da olduğu göz ardı edilmemelidir. Bozcaada'da düzenlenen birçok etkinlik düzenli olarak tekrarlanmaktadır (Bu etkinlikler için bkz. Tablo). Ancak; yoğun sezonda düzenlenen etkinlikler, hali hazırda mevcut turistlere yetmekte zorlanan alt ve üst yapıyı daha da zorlarken,

kalabalık kaynaklı kaos, güvenlik, çevre kirliliği, müşteri memnuniyetsizliği gibi önemli sorunlara da yol açmaktadır.

Düzenlenen etkinliğin orijinalliği ve türü turist profili üzerinde etkilidir. Bu bağlamda hedef pazarın gözetilmesi önemli olup sezon dışı etkinlikler iyi değerlendirilmelidir. Muhakkak ki hava muhalefeti kaynaklı ulaşım sorunları sezonun uzamasını engellerken etkinlik düzenlemenin de önüne geçmektedir. Bu nedenle, bahar aylarında düzenlenen etkinliklerin bölge ekonomisine olan olumlu katkısının daha anlamlı olabileceği öngörülmektedir.

3.1.5 Gastronomi Turizmi

Kültürün bir yansıması olan yeme-içme gastronomik değerleri ortaya koyar. Turizm alanları (destinasyonları) arasında rekabet arttıkça bölgeler sahip oldukları kültürel özellikleri ön plana çıkarmak isterler. Böylece benzersiz yerel gastronomik değerler turizmin gelişmesine katkı sağlar. Gastronomik değerler sadece gastronomi motifi ile seyahat eden turistler için değil yeme-içme, beslenme tüm turistlerin ihtiyaçları olduğu için başka amaçlarla (iş, deniz-kum-güneş, inanç, sağlık v.b.) seyahat eden turistler için de büyük önem taşır.

Gastronomik çekicilikler destinasyona, turizm pazarında rekabet avantajı sağlar. TURSAB gastronomi seyahat raporuna göre; turistlerin yüzde 88,2'si 'destinasyonu tercih etmede yemeği çok önemli' bulmaktadır. Turistler seyahatleri sırasında farklı kültürlerin yemeklerinin yapışlarını görme, öğrenme ve tatma arzusu içerisinde olurlar. Gastronomi turizmiyle (yemek turizmi olarak da adlandırılır) ilgili faaliyetlerin başında etkinlikler gelir. Dünyada gastronomi turizmiyle ilgili faaliyette bulunan kuruluşların yüzde 80'e yakını yemek etkinliklerine yönelik ürün ürettiklerini belirtmektedirler. Bunu yemek turları ve aşçılık workshoplar izlemektedir (TURSAB, 2015).

Bozcaada bu açıdan değerlendirildiğinde çok önemli bir zenginliğe sahip olduğu açıktır. Türk ve Rum kültürüne ait farklı lezzetlerin olduğu adada, Türk-Rum karma tatlara da rastlamak mümkündür. Çoğunlukla deniz ürünlerinin ve zeytin yağlıların temsil ettiği mutfak kültüründe salyangoz yahnisinden, tavşan dolmasına, kuzu kapamadan, hamur işlerine ve çeşit çeşit reçellere rastlamak mümkündür. Geçmiş dönemlerde özellikle Rum kültüründe, misafirliklerde kahve yanına tatlı niyetine domates reçeli ikram edildiği bilinmektedir.

Şüphesiz ki Bozcaada'nın sahip olduğu en önemli gastronomik lezzet Bozcaada Çavuş Üzümü ve ada üzümlerinden yapılan yöreye özgü şaraplardır. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi tarafından 2018 yılında, 'Bozcaada Çavuş Üzümü'nün coğrafi işaret tescili yaptırılmıştır. Bozcaada Kaymakamlığı verilerine göre, adanın yüzölçümünün 1/3'ü bağ alanlarından oluşmakta olup yaklaşık 11.850 ha alanda bağcılık yapılmaktadır. Bu alanlarda bulunan yaklaşık 5 milyon bağ kütüğünden 1.600 ton sofralık, 3.900 ton şaraplık üzüm elde edilmektedir. Adada yetiştiriciliği yapılan başlıca sofralık üzüm çeşitleri, Bozcaada Çavuşu, Cardinal, Atasarı, Uslu, Yalova

İncisi, Alphonse Lavallee ve Amasya üzüm çeşitleridir. Şaraplık üzüm çeşitlerinden Karasakız (Kuntra), Altınbaş (Vasilaki) ve Karalahnanın üretimi de yapılmaktadır.

Bozcaada turizminin sezonunu etkin bir şekilde uzatmak ve sürdürülebilirliğini sağlamak açısından yapılabilecek en önemli hamle, yiyecek-içecek işletmelerinde yöresel lezzetlerin, Bozcaada Çavuş Üzümü ve şaraplarının daha fazla sunulmasıdır. Bu bağlamda, turizm işletmelerinin ve yerel yönetimlerin tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bağlılığa ve şarapçılığa vereceği destek büyük önem arz eder. Bunun yanı sıra, her yıl düzenli tekrarlanan Bozcaada Yerel Tatlar Festivali, Şarap Tadım Günleri ve Bağ Bozumu festivallerine daha seçkin etkinliklerin ilave edilmesi, Bozcaada için yeni olanaklar yaratma potansiyelini arttıracaktır.

3.1.6 Tarım Turizmi

Tarım turizmi (agri-agro turizm); tarımsal faaliyetleri engellemeden, kırsal yörelerin dinlendirici etkisinden yararlanarak, gelir düzeyi diğer sektörlere göre düşük olan tarım kesimindeki üreticilere ek gelir olanakları sağlayan, yöre ve ülke ekonomisini, kırsal alanların sosyal ve kültürel yapısını olumlu yönde etkileyen bir turizm türüdür. Tarım turizmi kapsamında, tarımsal faaliyetlere katılma, mevsimsel faaliyetler, hasat festivalleri, vahşi yaşam gözlemciliği gibi pek çok aktivite yapılabilmektedir. Dünyada birçok örneği bulunan bu turizm türü İtalya, Almanya, Avusturya, Gürcistan, Yeni Zelanda, Litvanya, Pakistan, İsviçre ve İngiltere gibi ülkelerde öne çıkmaktadır. Bazı uygulama örnekleri aşağıda verilmektedir ¹⁵;

Yunanistan: Kültürel gelenekleri gözden geçirerek yerel değerleri korumaya ve yaşatmaya önem verilmiş, yerel mimari yenilenerek evler pansiyona dönüştürülmüş, yerel yemeklerin sunulduğu restoranlar kurulmuştur. Pek çok köy bu sayede yoksulluktan kurtulmuştur. Oluşturulan kooperatifler ile devlet desteği alınmıştır.

İtalya: 1960- 1980 yılları arasında 5 milyon insanın tarımsal alanları bırakarak göç ettiğinin belirlenmesi üzerine Ulusal Tarım ve Turizm Derneği kurulmuş ve bu dernekle birlikte "agri-tourismo (tarım turizmi)" faaliyetlerine başlanmıştır. Çiftlik odalarının kiralanması, çiftlik ürünlerinin tanıtılıp, satışa sunulması amaçlanmış ve zaman içerisinde göçlerin yavaşladığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, hükümet ve yerel yönetimler bu tür işletme faaliyeti yürütenlere destek vermektedir.

İspanya: Sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ile turistlere daha çok deneyim elde etme olanağı sunmaktadır. Hayvan beslemek, yetiştirmek, bitki yetiştirmek, denizde avlanmayı öğrenmek, denize dair her türlü bilgiyi öğrenmek, şarap ve reçel yapımlarını öğrenmek, at bakımı gibi birçok aktiviteyi agri-turizm kapsamında yapabilmek mümkündür.

Hindistan: Hindistan cevizi yetiştiriciliği, şeker kamışı gibi yerel tarımsal ürün yetiştiriciliği, hayvan yetiştiriciliği, hayvan sürme, tarla eğitimleri gibi birçok eğitim imkanı sunmaktadır. Tarım turizmi faaliyetleri arasında köy yürüyüşleri, yemek pişirme dersleri, çiftçilik deneyimleri, trekking de bulunmaktadır.

Türkiye'de agro-turizm faaliyetleri yürüten çiftlik ve işletmelerin bir araya toplandığı TaTuTa (Tarım, Turizm, Takas), Buğday Derneği tarafından yürütülen

Ekolojik iftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi Tecrübe Takası projesinin kısa adıdır. TaTuTa projesinin temel amacı Türkiye’de ekolojik tarımla geçinen çiftçi ailelere mali, gönüllü işgücü ve/ veya bilgi desteği sağlayarak ekolojik tarımı teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Bu proje kapsamında gönüllü veya konuk statüsünde ülkenin çeşitli bölgelerinden ya da, farklı ülkelerden gelen misafirler çiftlikleri ziyaret etmektedirler. Gönüllü olarak gelen misafirler, bir ücret ödmeden çiftlik işlerinde yardım ederek konaklama ve yemek yeme imkânı elde etmektedir. Konuk statüsünde gelenler ise çalışma zorunluluğu olmadan belli bir ücret karşılığında çiftliğin imkanlarından faydalanabilmektedir.

Bozcaada’nın en yoğun tarımsal faaliyeti olan bağcılık neredeyse tüm yıla yayılır, zahmetli ve masraflıdır ve iklimsel olumsuzluklardan çok kolay etkilenir. Yukarıdaki bahsedilen tarım turizmi faaliyetlerinin, Bozcaada’da özelinde geliştirilmesi ve uygulanması devlet teşviki ile mümkün olabilir. Örneğin; Bozcaada Kaymakamlığı öncülüğünde Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi tarafından son yıllarda düzenlenen “Tak Sepeti Koluna Hadi Bağ Bozumuna” projesi ilgi çekmeyi başarmıştır. Bu projenin küçük bir başlangıç olduğu dikkate alınrsa ada içi bağ yolu rotaları, adaya özgü üzüm çeşitlerini tanıma, bağcılığa ilişkin temel bilgileri öğrenme ve bunları kısmen yapmaya yönelik işler de bu etkinliğe dahil edilebilecek faaliyetler arasındadır. Bunun yanı sıra denizcilik ile ilgili aktivitelerin dahil olduğu programlar, balıkçılık, butik şarapçılık, arıcılık, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği ya da toplayıcılığı (Bozcaada kekiği) gibi faaliyetler de tarım turizmi etkinliklerine dahil edilebilir.

Adada tarım turizminin geliştirilmesi ancak bağcılığın korunmasıyla mümkün olabilir. Son yıllarda giderek küçülen bağ arazileri büyük bir sorundur. İklim değişiklikleri, bağların zor bakım koşulları, genç neslin turizm sektöründe çalışmak istemesi veya ada dışına göç etmesi, üretilen üzüme pazar bulunamaması, şarap fabrikalarının eskisi gibi üzüm alamaması, şarapçılık dışında üzümü değerlendirebilecek üretim tesisinin bulunmaması gibi faktörler bağcılığı ve Bozcaada üzümünün üretim kapasitesini her geçen yıl azaltmaktadır.

Aşağıda görselde bağcılıkla ilgili bir araştırma sonucunda yapılan bağ evlerinin kullanım amaçları analizi sunulmaktadır. Bu analizin her yıl yapılmasında yarar vardır.

3.2. Turistik Üstyapı

Bozcaada turistik üstyapı açısından değerlendirildiğinde özellikle konaklama işletmeleri açısından yeterli kaynağa sahiptir. Bozcaada Belediyesi verilerinden derlenen Bozcaada turizminin en önemli lokomotifleri olan konaklama işletmeleri, yiyecek-içecek işletmeleri kategorik olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 21: Bozcaada Konaklama İşletmeleri

Konaklama İşletmesi Türü	Sayı
Bağ evi	54
Ada merkezi dışı	87
Ada merkezi içi	187
Toplam	328

Kaynak: Bozcaada Belediyesi, 2021

Bozcaada'da faaliyet gösteren 387 konaklama işletmesinin toplam 1913 odası ve 4194 yatağı bulunmaktadır. Bu işletmemelerden yalnızca 11 tanesi Turizm İşletme Belgeli olup diğer işletmeler Belediye İşletme Ruhsatına sahiptir.

Tablo 22: Bozcaada Yiyecek-içecek İşletmeleri

Yiyecek-içecek İşletmesi Türü	Sayısı
Lokanta	56
Kafe	34
Büfe	17
Kahvaltı Salonu	6
Çay Bahçesi	6
Dondurmacı	3
Toplam	122

Kaynak: Bozcaada Belediyesi, 2021

Adada faaliyet gösteren 122 yiyecek-içecek işletmesinde 2069 masa, 7706 kuver bulunmaktadır.

Bozcaada'da 2021 yılında yapılan yasal düzenlemeye kadar, tüm Türkiye'de olduğu gibi Turizm Bakanlığı Turizm İşletme Belgeli ve Belediye İşletme Belgeli tesislerin yansıra belgesiz tesisler tarafından konaklama hizmeti verilmektedir. anakkale İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nden alınan 2020 yılına dair konaklama istatistikleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 23: anakkale İli Konaklama Tesisleri 123123

İLÇE	BELEDİYE BELGELİ			TURİZM İŞLETME BELGELİ			TOPLAM		
	SAYI	ODA	YATAK	SAYI	ODA	YATAK	SAYI	ODA	YATAK
MERKEZ	77	1.387	3.179	26	1.694	3.397	103	3.081	6.576
AYVACIK	161	2.116	5.115	18	765	1590	179	2.881	6.705
BAYRAMI	9	152	331	2	140	280	11	292	611
BİGA	22	484	1.181	3	105	210	25	589	1.391
BOZCAADA	263	1.867	4.098	5	242	484	268	2.109	4.582
AN	14	468	1.025	9	121	254	23	589	1.279
ECEABAT	26	392	1.078	2	52	104	28	444	1.182
EZİNE	47	656	1.514	1	25	50	48	681	1.564
GELİBOLU	42	747	1.750	11	214	428	53	961	2.178
GÖKÇEADA	62	516	1.076	2	69	148	64	585	1.224
LAPSEKİ	11	306	779	1	55	110	12	361	889
YENİCE	0	130	260	0	0	0	0	130	260
TOPLAM	740	9.221	21.386	80	3.482	7.055	814	12.703	28.441

Tablodaki verilere göre Bozcaada'da 268 konaklama tesisi, 2109 oda ve 4582 yatak arzı mevcuttur.

2016-2020 dönemine dair Çanakkale ili geceleme istatistikleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 24: anakkale Toplam Geceleme 123123

Yıl	Giriş	Geceleme	Oran
2016	373.943	1.204.872	1,56
2017	709.004	1.204.872	1,70
2018	673.069	1.116.086	1,66
2019	711.588	1.033.347	1,45
2020	306.044	493.412	1,61

Bozcaada ilçesine ait istatistiklere ulaşılamamış olmakla beraber, turistik işletme sahiplerince geceleme oranlarının il geneline benzer olduğu ifade edilmektedir.

3.3. Ziyaretçi ve Araç Verileri

Bozcaada'da özellikle adanın turizm sezonu olan yaz aylarında yoğun bir ziyaretçi girişi yaşanmaktadır. Çanakkale ve çevre iller ile İstanbul gibi büyük metropollerden gelen ziyaretçiler mevsimlik bir yoğunluğun yaşanmasına neden olmaktadır. 37.6 km²'lik sınırlı alanı ile özellikle yaz aylarında ulaşım, trafik, park yeri sorunu, gürültü, çevre kirliliği, yoğunluk gibi olumsuz etkiler yaşayan ilçenin son dört yıla ait araç ve ziyaretçi sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25: Yıllara göre Geyikli-Bozcaada Hattı Toplam Araç ve Yolcu Girişleri

YILLAR	ARAÇ/YOLCU	AYLAR												TOPLAM
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2017	Araç	4.453	4.866	7.042	12.815	20.311	22.157	40.742	37.709	27.744	8.918	5.926	4.350	197.33
	Yolcu	12.768	13.877	19.368	42.951	70.197	74.867	142.294	149.209	107.215	31.230	16.484	11.983	692.443
2018	Araç	3.162	4.201	6.281	14.132	15.056	23.870	45.563	49.953	23.537	10.077	5.649	4.751	206.232
	Yolcu	13.213	11.812	9.722	43.476	49.505	96.339	182.437	240.112	104.741	39.328	16.290	13.327	820.302
2019	Araç	3.984	4.170	7.246	13.302	16.381	32.949	49.013	53.209	26.228	10.275	6.149	4.609	227.515
	Yolcu	10.820	11.730	19.205	45.322	64.525	132.059	1979.302	206.944	91.541	30.949	18.983	13.572	227.515
2020	Araç	4.430	4.417	5.511	1.095	1.862	13.616	41.811	50.872	13.679	7.740	4.182	2.454	123.614
	Yolcu	13.597	13.827	15.882	2.144	3.830	34.976	135.036	161.864	42.633	20.416	7.658	5.183	381.156

Kaynak: GESTAŞ, 2021

Tablo 25 incelendiğinde adanın özellikle yaz aylarında artan bir şekilde ziyaretçi girişine sahne olduğu görülmektedir. Örneğin 2018 yılında bu sayı 800 binin üzerindedir. Covid 19 pandemi sürecinde bu rakamlar önemli ölçüde azalsa da adaya gelen ziyaretçi sayısı ada nüfusunun çok üzerinde seyretmiştir. Aşağıdaki tabloda ise son iki yılın binek özelliklerine göre, yüksek sezonun araç sayıları verilmektedir. (GESTAŞ, 2021)

Tablo 26: 2019-2020 Özelliklerine Göre Araç Giriş/Çıkış Rakamları

Haz.19							
Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli		Geyikli - Bozcaada		Toplam		
Diğer Araç	46		46		92		
Kamyon	55		51		106		
Kamyonet	1.471		1.458		2.929		
Minibüs	214		192		406		
Motorsiklet	817		707		1.524		
Otobüs	31		27		58		
Otomobil	13.762		13.912		27.674		
Tır	53		54		107		
Genel Toplam	16.449		16.447		32.896		
Yolcu	56.852		75.120		131.972		
Tem.19				Ağu.19			
Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli	Geyikli - Bozcaada	Toplam	Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli	Geyikli - Bozcaada	Toplam
Diğer Araç	67	60	127	Diğer Araç	63	59	122
Kamyon	71	76	147	Kamyon	48	49	97
Kamyonet	1.897	1.763	3.660	Kamyonet	1.566	1.518	3.084
Minibüs	360	301	661	Minibüs	350	341	691
Motorsiklet	676	899	1.575	Motorsiklet	911	654	1.565
Otobüs	33	20	53	Otobüs	28	24	52
Otomobil	22.104	20.507	42.611	Otomobil	24.056	23.390	47.446
Tır	54	52	106	Tır	29	38	67
Genel Toplam	25.262	23.678	48.940	Genel Toplam	27.051	26.073	53.124
Yolcu	75.330	103.882	179.212	Yolcu	82.523	124.380	206.903

Haz.20			
Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli	Geyikli - Bozcaada	Toplam
Diğer Araç	28	35	63
Kamyon	77	78	155
Kamyonet	1.207	1.314	2.521
Minibüs	42	50	92
Motorsiklet	291	311	602
Otobüs	0	0	0
Otomobil	4.637	5.423	10.060
Tır	61	62	123
Genel Toplam	6.343	7.273	13.616
Yolcu	17.025	17.951	34.976

Tem.20				Ağu.20			
Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli	Geyikli - Bozcaada	Toplam	Geçiş Tipi	Bozcaada - Geyikli	Geyikli - Bozcaada	Toplam
Diğer Araç	51	74	125	Diğer Araç	73	108	181
Kamyon	36	46	82	Kamyon	48	47	95
Kamyonet	1.528	1.799	3.327	Kamyonet	1.475	1.594	3.069
Minibüs	135	142	277	Minibüs	187	177	364
Motorsiklet	816	840	1.656	Motorsiklet	756	944	1.700
Otobüs	5	0	5	Otobüs	0	0	0
Otomobil	16.192	20.057	36.249	Otomobil	22.596	22.815	45.411
Tır	47	48	95	Tır	27	25	52
Genel Toplam	18.810	23.006	41.816	Genel Toplam	25.162	25.710	50.872
Yolcu	62.666	72.374	135.040	Yolcu	79.583	82.281	161.864

Sadece yaz aylarında Çanakkale'den araçsız yolcu getiren deniz otobüsü rakamları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 27: Deniz Otobüsü Yolcu Sayıları

Yıl	Çanakkale- Bozcaada	Bozcaada- Çanakkale	Toplam
2019	18.212	16.291	34.503
2020	3.063	3.492	7.095

Kaynak: GESTAŞ, 2021

Çanakkale- Bozcaada ve Bozcaada- Çanakkale yönündeki yolcu sayılarının birbirlerine yakın olmaları deniz otobüsünün Çanakkale'den ağırlıklı olarak günübirlik ziyaretçi getirdiği anlamına gelmektedir.

3.4. Turizmin Bozcaada Üzerindeki Etkileri

Bu bölümde, ada halkı ve ziyaretçilerin turizm endüstrisine yönelik algıları ve tutumları, turizm yaşam seyri, turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri incelenmiş, yapılan anket çalışmalarından elde edilen sonuçlar paylaşılmıştır. Turizm endüstrisine yönelik olarak ada halkı ve ziyaretçilerin algılarını belirlemek amacıyla iki farklı anket yürütülmüştür. Bu anketlerden elde edilen sonuçlar aşağıda verilmektedir.

3.4.1. Ziyaretçi Anketi Sonuçları

Anket, daha önce Bozcaada'yı ziyaret etmiş 941 kişiye online olarak uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri ile Bozcaada'ya yaptıkları seyahatler ile ilgili bilgiler aşağıda verilmektedir.

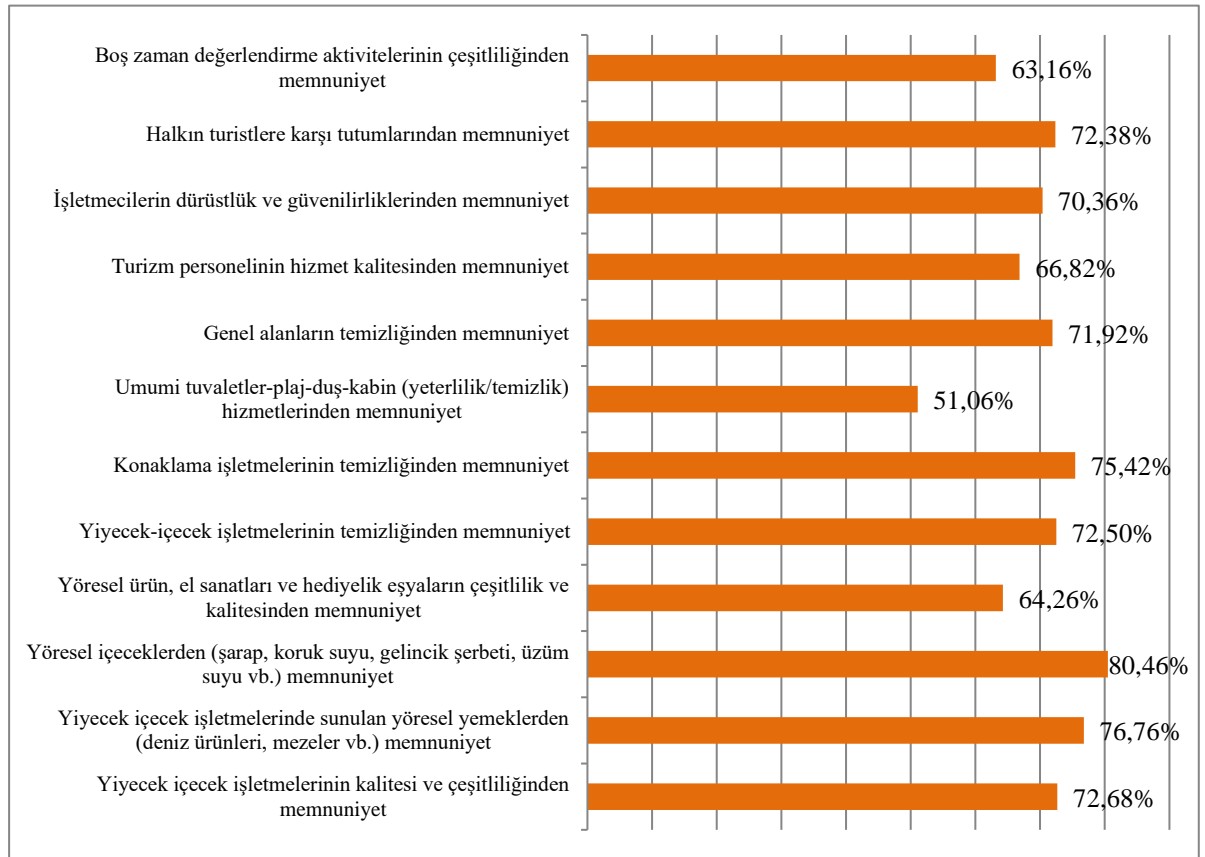
- Araştırmaya katılan kişilerin %57'si kadın, %43'ü erkektir.
- % 38,4'ü 35-44 yaş aralığında, % 32,7'si 25-34 yaş aralığında olup katılımcılar genellikle genç ve orta yaşlı kişilerden oluşmaktadır.

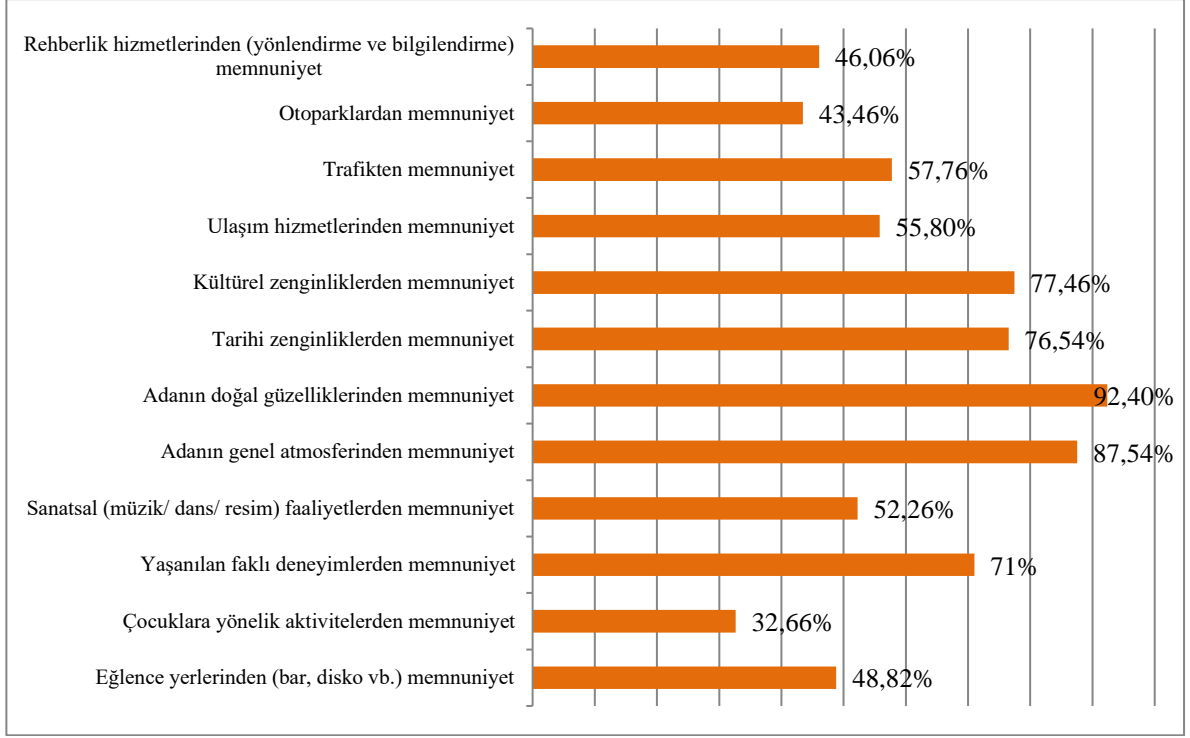
- Araştırmaya katılan kişilerin aylık gelir durumu incelendiğinde; %27,2'sinin 5001-7500 TL ve %21,5'inin 2501-5000 TL aylık gelir elde ettiği görülmektedir. %16,2'lik bir grup ise ayda 7501-10000 TL arasında gelir elde etmektedir.
- Katılımcıların eğitim durumları dikkate alındığında %86,4'ünün üniversite eğitimi olduğu görülmektedir. Katılımcıların %64'ü üniversite, %22,4'ü Yüksek Lisans/Doktora derecesine sahiptir. Katılımcıların %59,9'u evlidir.
- Araştırmaya katılan kişilerin %17'si memur, %17'si işçi, %16,4'ü işyeri sahibi ya da işverendir. Katılımcıların %32,4'ü diğer meslek gruplarına mensuptur.
- Katılımcıların %56,1'i İstanbul'da, %9,6'sı Çanakkale'de, %6,4'ü ise Bursa'da yaşamaktadır.
- Araştırmaya katılan turistlerin %53,2'si Bozcaada'ya eş ve çocukları ile, %23,9'u ise arkadaşlarıyla gelmiştir.
- Katılımcıların nerede ise tamamı Bozcaada'ya seyahatlerini kendileri planlayarak yani bireysel olarak gelmişlerdir. Bozcaada organize turlardan ziyade münferit misafirlerin tercih ettiği bir destinasyondur.
- Katılımcıların %69,2'si Bozcaada'ya dört veya dörtten fazla kez gelmiştir. Ayrıca adaya bir kez gelenlerin oranı da %11,9'dur. Bu durum Bozcaada'nın tekrar tekrar seyahat edilen bir destinasyon olduğunu göstermektedir.
- Katılımcıların %71'i adaya Temmuz-Ağustos aylarında gelmiş olup %19'u ise Eylül-Ekim aylarında adayı ziyaret etmişlerdir. Bu durum adanın ziyaretçilerinin seyahat için ağırlıklı olarak yaz ve sonbahar aylarını tercih ettiğini göstermektedir.
- Bozcaada'ya gelen ziyaretçilerin %46,4'ü adada yedi gün ve üzeri konaklamaktadırlar. Ayrıca üç gün konaklayanların oranı %13,8; dört gün konaklayanlar %13,7 ve beş gün konaklayanlar ise %13,3'tür. Bu durum ziyaretçilerin yaklaşık yarısının adada bir haftadan uzun süre kaldıklarını göstermektedir.
- Ziyaretçiler Bozcaada'ya gelirken en çok telefonla rezervasyon (%42,3) kanalını kullanmışlardır. Ziyaretçilerin %22,6'sı ise konakladıkları tesisin internet sitesi/sosyal medya hesapları üzerinden rezervasyon yapmışlardır. %16,9'u ise Bozcaada'ya rezervasyon yapmadan gelmiştir.
- Katılımcıların %73,1'i otel/pansiyon türü konaklama tesislerinde gecelemişlerdir. %8,7'si tanıdık ya da arkadaş evinde, %6,6'sı ise karavan, çadır, bungalov gibi yerlerde konaklamışlardır.
- Bozcaada'ya gelen turistlerin %91'i tatil amacıyla gelmektedir. Bu durum Bozcaada'nın ziyaretçiler tarafından bir tatil destinasyonu olarak görüldüğünü göstermektedir.
- Ziyaretçilerin Bozcaada seyahatinde en önemli etken daha önce Bozcaada seyahati ile ilgili deneyimleridir (%53,5). Bunun yanı sıra Bozcaada

seyahatindeki ikinci önemli etken tanıdık tavsiyesidir (%47,6). Bunu sosyal medyadaki paylaşımlar takip etmektedir (%33,1). Bu durum, Bozcaada'ya seyahat kararında ziyaretçilerin daha önceki deneyimleri ile tanıdıkların tavsiyesinin önemli olduğunu göstermektedir.

- Bozcaada'yı ziyaret eden turistlerin aday tercih etme nedenlerinin başında adanın doğal güzellikleri (plajlar, bağlar vb) gelmektedir (%82,6). Bunun yanı sıra aday ziyarette huzur ve sakinlik (%75,3), deniz / kum / güneş (%63,8), adanın özgün mimarisi ve farklı atmosferi (%48,5) gibi faktörler de önemli rol oynamaktadır.

Grafik 1: Ziyaretçilerin Bozcaada'daki Hizmetlerden Duydukları Memnuniyet

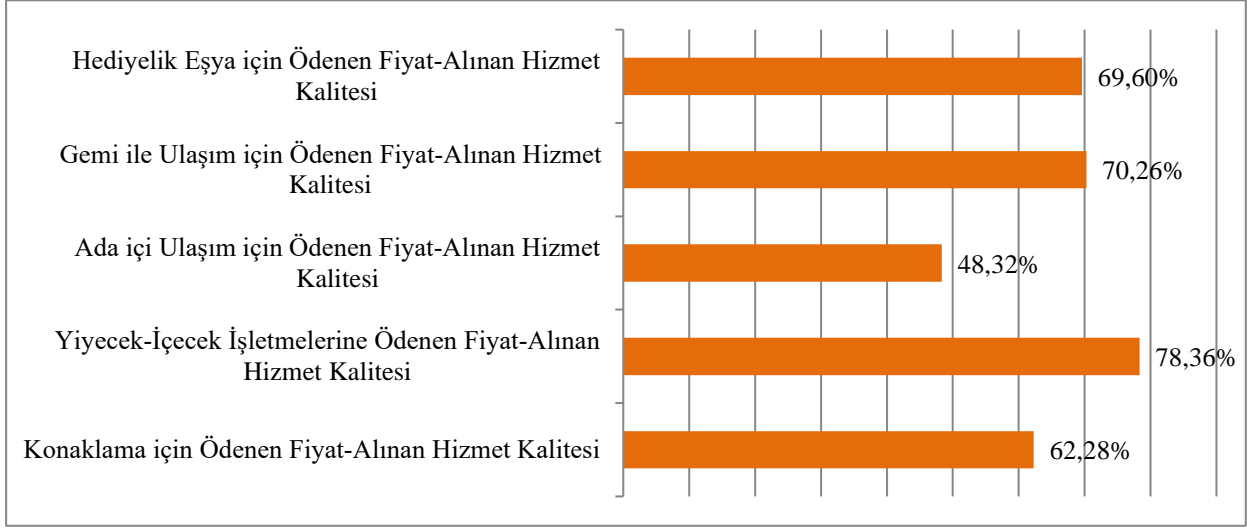

Grafik 1: Ziyaretçilerin Bozcaada'daki Hizmetlerden Duydukları Memnuniyet (Devamı)

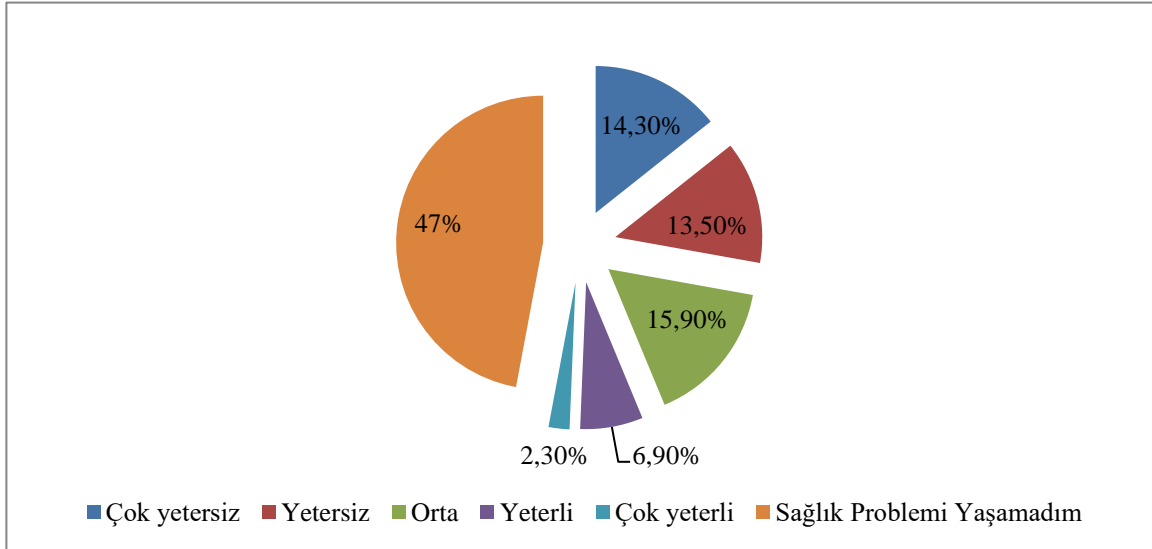
Ziyaretçiler Bozcaada'nın doğal güzelliklerinden, adanın genel atmosferinden, yöresel içeceklerden (şarap, koruk suyu, gelincik şerbeti, üzüm suyu vb.), adadaki kültürel zenginliklerden, yiyecek içecek işletmelerinde sunulan yöresel yemeklerden (deniz ürünleri, mezeler vb.), adanın tarihi zenginliklerinden, konaklama işletmelerinin temizliğinden, halkın turistlere karşı tutumlarından memnundurlar. Buna karşın; çocuklara yönelik aktivitelerden, otoparklardan, rehberlik hizmetlerinden (yönlendirme ve bilgilendirme), eğlence yerlerinden (bar, disko vb.), umumi tuvaletler-plaj-duş-kabin (yeterlilik/temizlik) hizmetlerinden, sanatsal (müzik/ dans/ resim) faaliyetlerden memnun değildirler. Bu durum adadaki turistik aktivitelerin yetersiz olduğunu, otopark sorunu yaşandığını, halka açık alanlarda temizlik faaliyetlerinin yeterli olmadığını göstermektedir.

Grafik 2: Ziyaretçilerin Fiyat-Alınan Hizmet Kalitesi Algısı

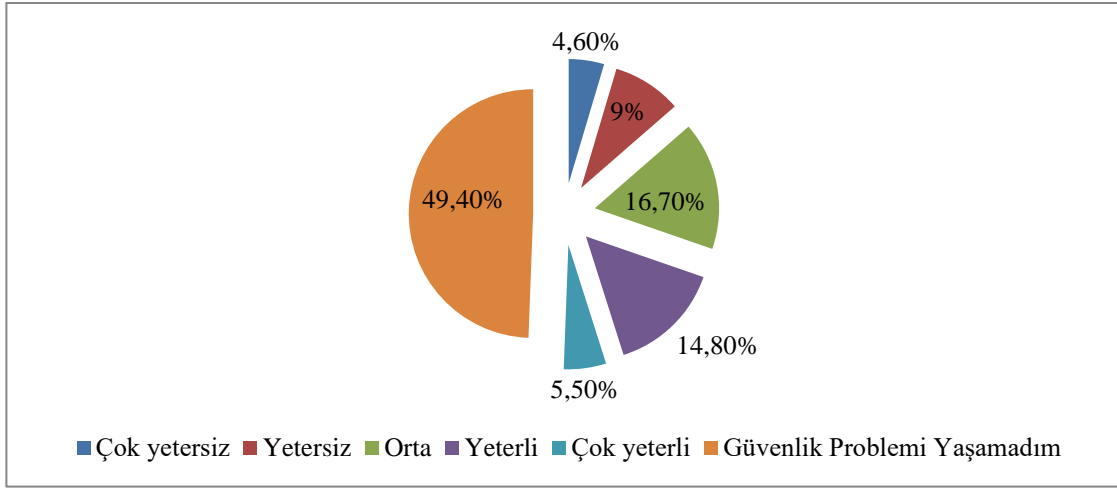

Ziyaretçiler yiyecek ve içecekler, gemi ile ulaşım ve hediyelik eşyaların hizmet kalitesi dikkate alındığında ödedikleri fiyatı pahalı bulmaktadırlar. Bununla birlikte, ziyaretçiler konaklama hizmet kalitesi dikkate alındığında ödedikleri fiyat konusunda kararsızdırlar. Ancak; konaklama için ödenen fiyat-hizmet kalitesini ziyaretçilerin %42,8'i pahalı bulmaktadır. Ziyaretçiler, ada içi ulaşım hizmet kalitesi dikkate alındığında ödedikleri ücreti ucuz bulmaktadırlar. Ancak ziyaretçilerin %24,7'si ada içi ulaşım hizmet kalitesi-fiyat dengesi dikkate alındığında ulaşım için ödenen ücreti pahalı bulmaktadırlar.

Grafik 3: Katılımcıların Bozcaada'daki Sağlık Hizmetlerini Yeterli Bulma Durumuna Göre Dağılımı

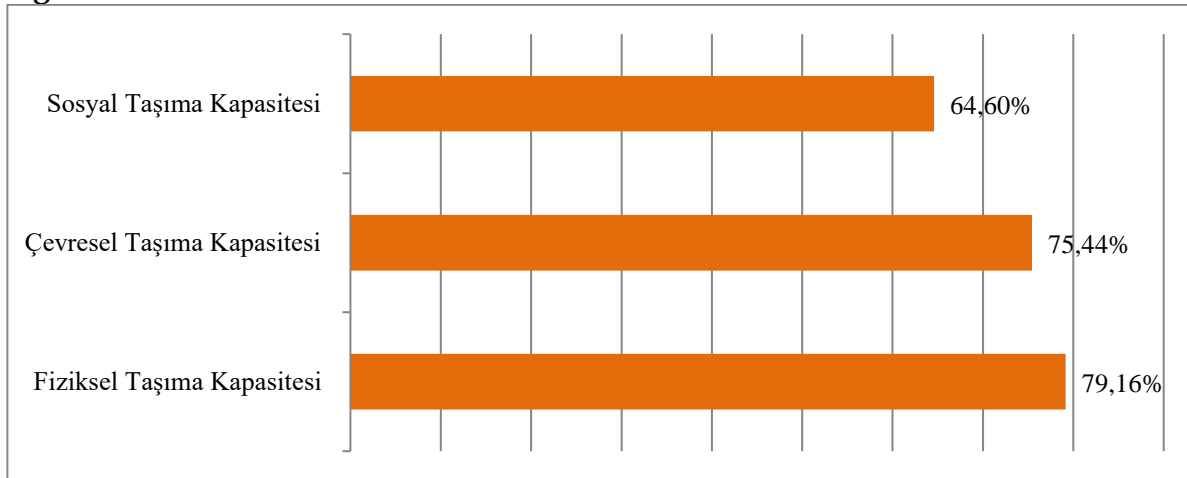
Grafik 4: Katılımcıların Bozcaada'daki Güvenlik Hizmetlerini Yeterli Bulma Durumuna Göre Dağılımı

Ziyaretçilerin %27,8'i Bozcaada'daki sağlık hizmetlerini yetersiz bulmaktadırlar. Buna karşın katılımcıların yarıya yakını Bozcaada seyahati sırasında herhangi bir sorun yaşamamıştır.

Katılımcıların %60,4'ü adanın sakin (slow city) bir şehir olmasını istemektedir. Katılımcıların %37,7'si ise adanın hem hareketli hem de yavaş bir şehir olmasını (karma) uygun bulmaktadır. Bu bağlamda Bozcaada'da hem gençlerin hem de orta yaşlı ziyaretçilerin beklentilerini karşılayacak şekilde her iki gruba da hitap eden aktivitelerin olması gerekmektedir.

Grafik 5: Ziyaretçilerin Bozcaada'da Taşıma Kapasitesinin Aşılmasına Yönelik Algıları

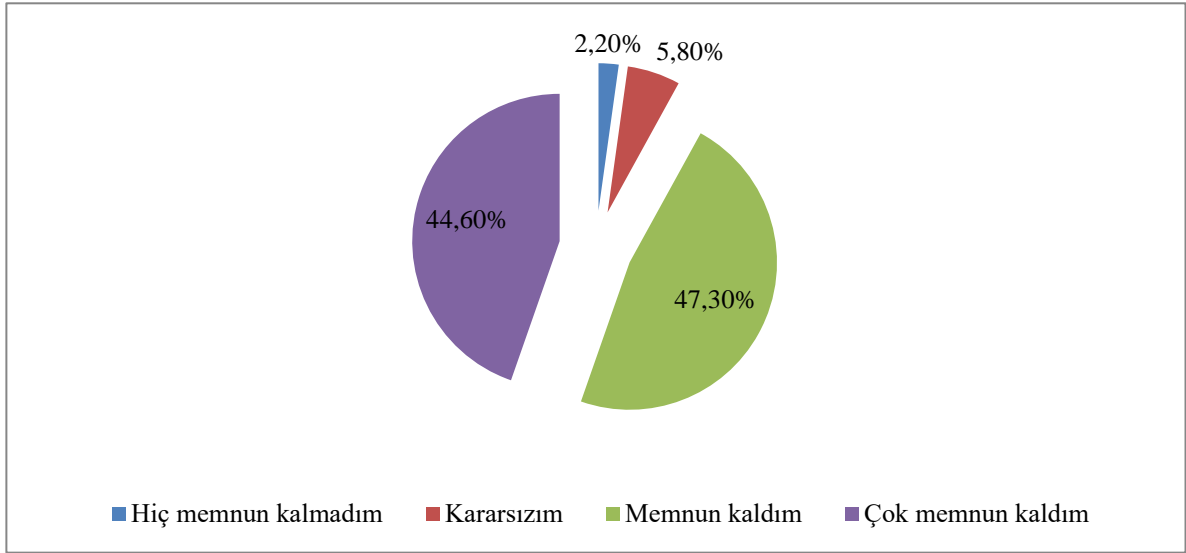

Bozcaada halkı turist sayısının artışına bağlı olarak en çok fiziksel taşıma kapasitesinin aşıldığını (katılımcıların % 79,6'sı) düşünmektedir. Sonrasında ise çevresel taşıma kapasitesi, sosyal taşıma kapasitesinin aşıldığına inanmaktadır. Çevresel taşıma kapasitesinin aşıldığına inananların oranı %73,7, Sosyal taşıma

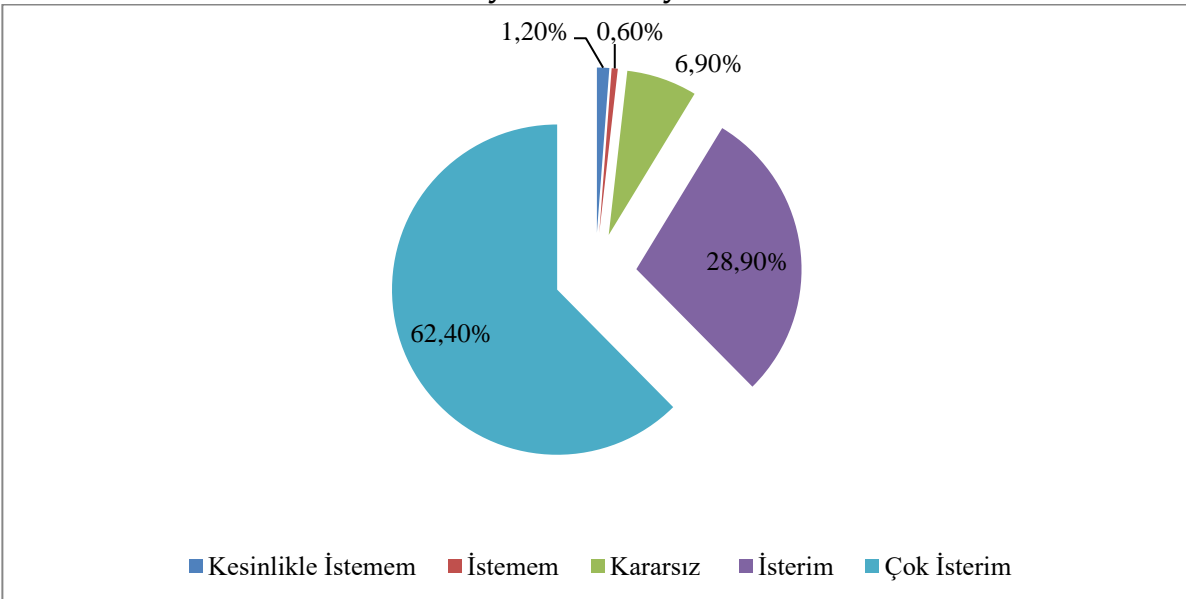
kapasitesinin aşıldığına inananların oranı ise %56,6'dır. Bu durum, adaya gelen turist sayısının taşıma kapasitesinin sınırlarını zorladığını ve ziyaretçilerin bu durumdan rahatsız olacağı boyutlara ulaştığını göstermektedir.

Grafik 6 ziyaretçilerin Bozcaada seyahatinden duydukları memnuniyet, adayı tekrar ziyaret etme niyeti ve adayı tanıdıklarına tavsiye etme davranışını göstermektedir. Ziyaretçiler genel olarak Bozcaada seyahatinden memnundurlar. Katılımcıların %91,9'u seyahatinden memnun kalmıştır. Ziyaretçilerin %91,3'ü Bozcaada'yı tekrar ziyaret etmek istemektedirler. Ziyaretçilerin %91,5'i Bozcaada'yı tanıdıklarına tavsiye edeceklerini belirtmektedirler. Bu durum ziyaretçilerin Bozcaada seyahatlerinden memnun olduklarını göstermektedir.

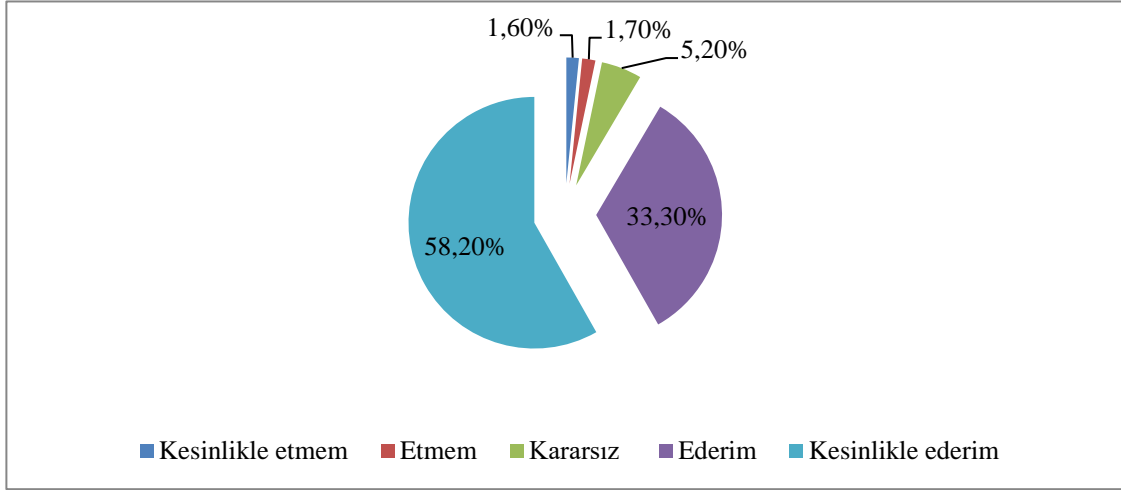
Grafik 6: Katılımcıların Bozcaada Seyahatinden Duydukları Genel Memnuniyet Düzeyi

Grafik 7: Katılımcıların Bozcaada'yı Tekrar Ziyaret Etme İstekleri

Grafik 8: Katılımcıların Bozcaada'yı Tanıdıklarına Tavsiye Etme Durumu

3.4.2. Yerli Halk Anketi Sonuçları

Anket, Bozcaada'da yaşayan 548 kişi ile online olarak uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri, Bozcaada'daki ikamet durumu ve süresi, Bozcaada turizmine yönelik beklentileri ile yaşam memnuniyeti algılarına ait sonuçlar aşağıda verilmektedir.

- Araştırmaya katılan kişilerin %59,9'u erkek, %40,1'i kadındır.
- Katılımcıların % 25,9'u 35-44 yaş aralığında, % 23,5'i 45-54 yaş aralığında olup genellikle orta yaşlı kişilerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan kişilerin aylık gelir durumu incelendiğinde; %24,1'inin 2501-5000 TL, % 22,3'ünün ise 5001-7500 TL aylık gelir elde ettiği görülmektedir. %17,9'luk bir grup ise ayda 15001 TL ve üzerinde gelir elde etmektedir.
- Katılımcıların eğitim durumları dikkate alındığında 4/5'inin üniversite eğitimi olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 56,9'u üniversite, %23,5'i Yüksek Lisans/Doktora derecesine sahiptir. Katılımcıların %69,7'si evlidir.
- Araştırmaya katılan kişilerin %29'u işyeri sahibi ya da işverendir. Bu durum ankete katılanların yaklaşık 1/3'ünün adada bir işyeri (bakkal, kafeterya, restoran v.b.) işlettiğini göstermektedir. Katılımcıların %21,7'si ise emeklidir. %21'i ise diğer işlerle meşguldür.
- Araştırmaya katılan Bozcaada halkının %60'ı turizm sektöründen gelir elde etmemektedir.
- Katılımcıların %43'ü adada turizmin olgunluk safhasına ulaştığına inanmaktadır. Bu durum yerel halkın turizmin olumsuz etkilerini hissetmeye başladıklarını göstermektedir. Katılımcıların %26,3'ü ise turizmin adada henüz gelişme safhasında olduğuna inanmaktadır.

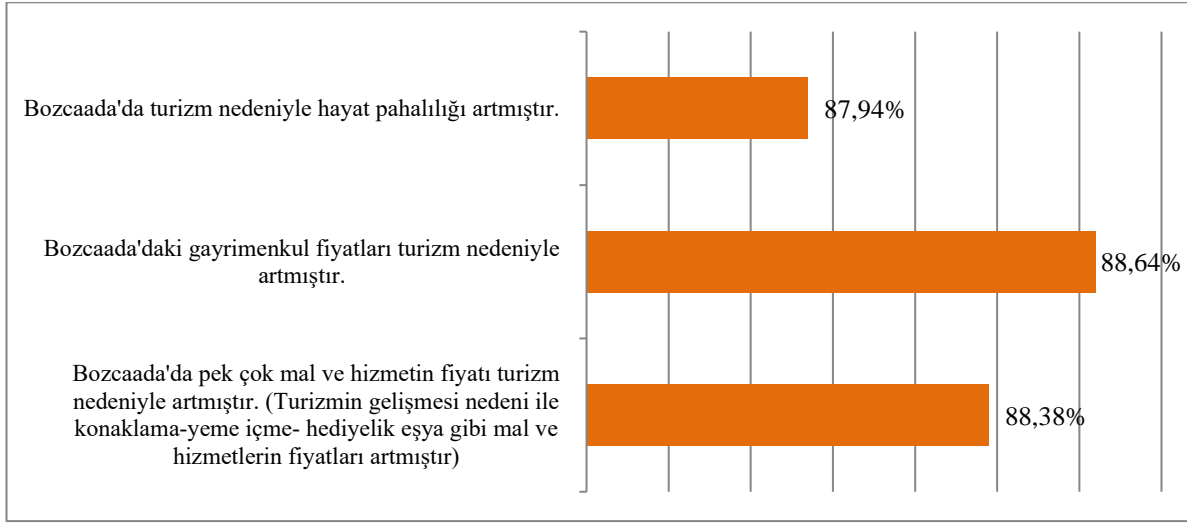
- Katılımcıların %57,3'ü adanın sakin (slow city) bir şehir olmasını istemektedir. Katılımcıların %40'ı ise adanın hem hareketli hem de yavaş bir şehir olmasını (karma) uygun bulmaktadır.
- Ada halkı ziyaretçi yoğunluğunun hem günübirlikçiler hem de adada geceleleyen turistlerden kaynaklandığını (%48,4) belirtmektedir. Bununla birlikte; katılımcıların yarıya yakını adadaki kalabalığın sorumlusu olarak günübirlikçileri görmektedir.
- Bozcaada halkının yaklaşık 1/3'ü hayatını çoğu insandan daha iyi olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, katılımcıların %47,4'ü yaşamlarını diğer insanlarla kıyaslandığında biraz daha iyi olarak değerlendirmişlerdir. Genel itibarı ile Bozcaada halkının yaşam memnuniyeti yüksektir.

Grafik 9: Yerel Halkın Turizmin Olumlu Ekonomik Etkilerine Yönelik Algıları

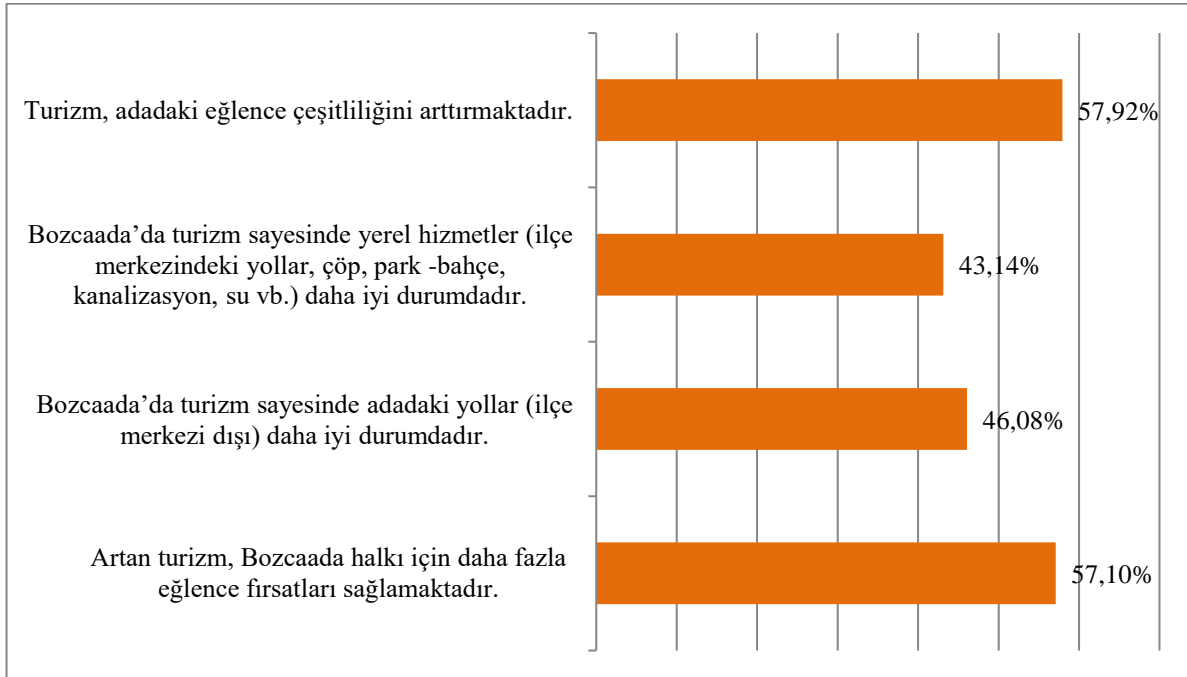
Bozcaada halkı, turizmin Bozcaada'da yarattığı olumlu ekonomik etkileri daha çok algılamaktadır. Bozcaada halkının "adada faaliyet gösteren yerel işletmeler gelirlerinin önemli bir kısmını turizmden elde etmektedirler", "turizm Bozcaada halkına önemli ekonomik faydalar sağlamaktadır", "turizm Bozcaada halkına yeni iş imkanları yaratmaktadır", "turizm Bozcaada'da yerel yönetimler için önemli bir gelir (kira, vergi vb.) kaynağıdır", "turizm Bozcaada halkının ekonomik durumunu iyileştirmektedir" ve "turizm Bozcaada halkına cazip iş imkanları sağlamaktadır" ifadelerine katıldıkları görülmektedir. Bu durum turizmin Bozcaada'da hem yerel yönetimler hem de yerel işletmeler için önemli bir gelir kaynağı olduğunu, iş imkanları yarattığını ve adanın ekonomik durumunu iyileştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte; ada halkı turizm kaynaklı vergi gelirlerinin, adada yerel halk için yolların inşa edilmesi ve kamu hizmetlerinin geliştirilmesi için kullanıldığına inanmamaktadır.

Grafik 10: Yerel Halkın Turizmin Olumsuz Ekonomik Etkilerine Yönelik Algıları

Bozcaada halkının, turizmin Bozcaada'da yarattığı olumsuz ekonomik etkileri de önemli derecede algıladıkları görülmektedir. Katılımcılar, turizm nedeniyle Bozcaada'da gayrimenkul fiyatlarının, turizmin gelişmesine bağlı olarak konaklama-yeme içme- hediyelik eşya gibi mal ve hizmetlerin fiyatlarının ve hayat pahalılığının arttığını düşünmektedirler. Bu durum turizmin gelişmesine bağlı olarak adada yaşam maliyetinin arttığını göstermektedir.

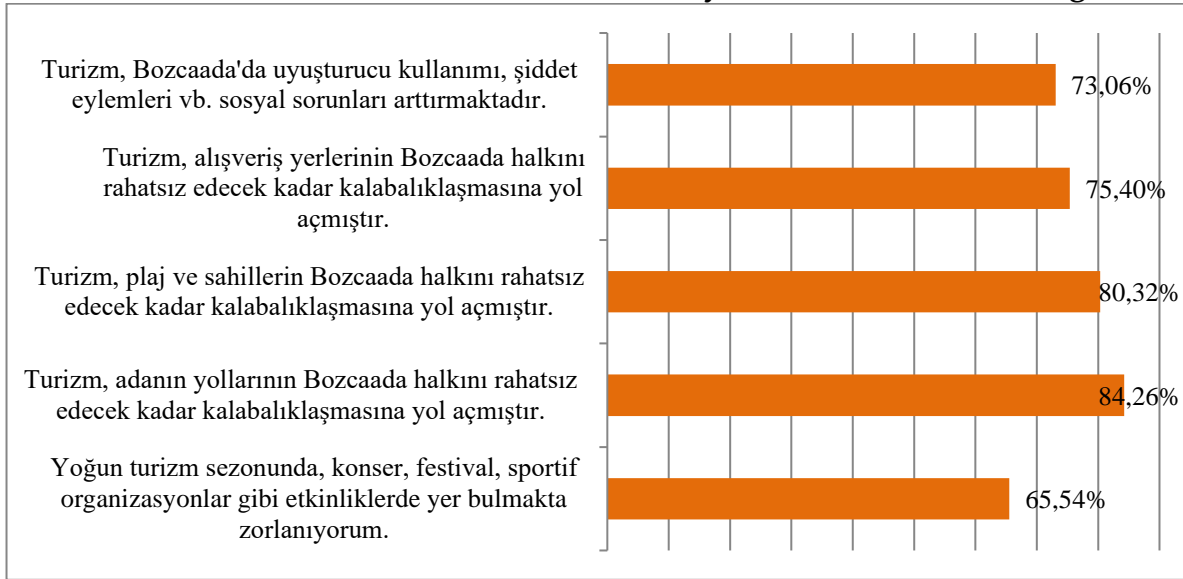
Grafik 11: Yerel Halkın Turizmin Olumlu Sosyal Etkilerine Yönelik Algıları

Turizmin adada olumlu sosyal etkiler yarattığına ada halkı pek de inanmamaktadır. Ada halkı turizmin adada kısmen de olsa eğlence imkanlarını arttırdığına inanmaktadır. "Turizm, adadaki eğlence çeşitliliğini arttırmaktadır" ve "artan turizm, Bozcaada halkı için daha fazla eğlence fırsatları sağlamaktadır" ifadelerine kısmen katılmaktadırlar. Bununla birlikte; turizm sayesinde Bozcaada'da

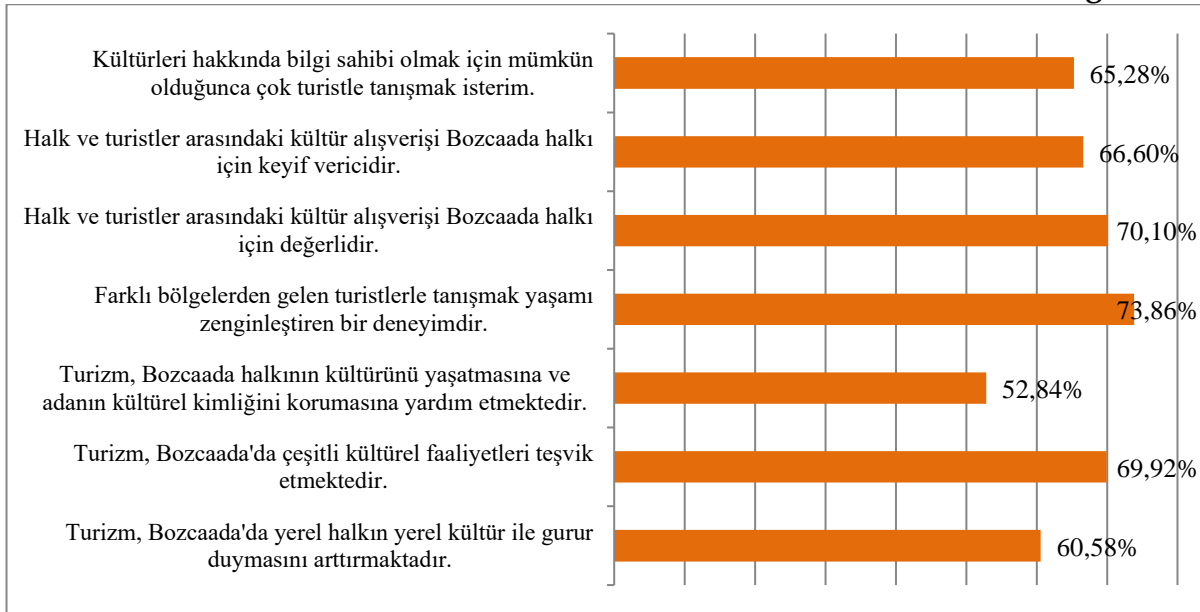
yolların (ilçe merkezi dışı) ve yerel hizmetlerin (ilçe merkezindeki yollar, çöp, park - bahçe, kanalizasyon, su vb.) daha iyi durumda olduğuna inanmamaktadırlar.

Grafik 12: Yerel Halkın Turizmin Olumsuz Sosyal Etkilerine Yönelik Algıları

Bozcaada halkı turizmin yarattığı olumsuz sosyal etkileri oldukça fazla hissetmektedir. Özellikle adanın rahatsızlık verecek ölçüde kalabalıklaştığı görülmektedir. Katılımcılara göre turizmin gelişmesi, adanın yollarının, plaj ve sahillerinin, alışveriş yerlerinin Bozcaada halkını rahatsız edecek kadar kalabalıklaşmasına yol açmıştır. Keza ada halkı turizmin gelişmesine bağlı olarak Bozcaada'da uyuşturucu kullanımı, şiddet eylemleri vb. sosyal sorunların arttığına inanmaktadır.

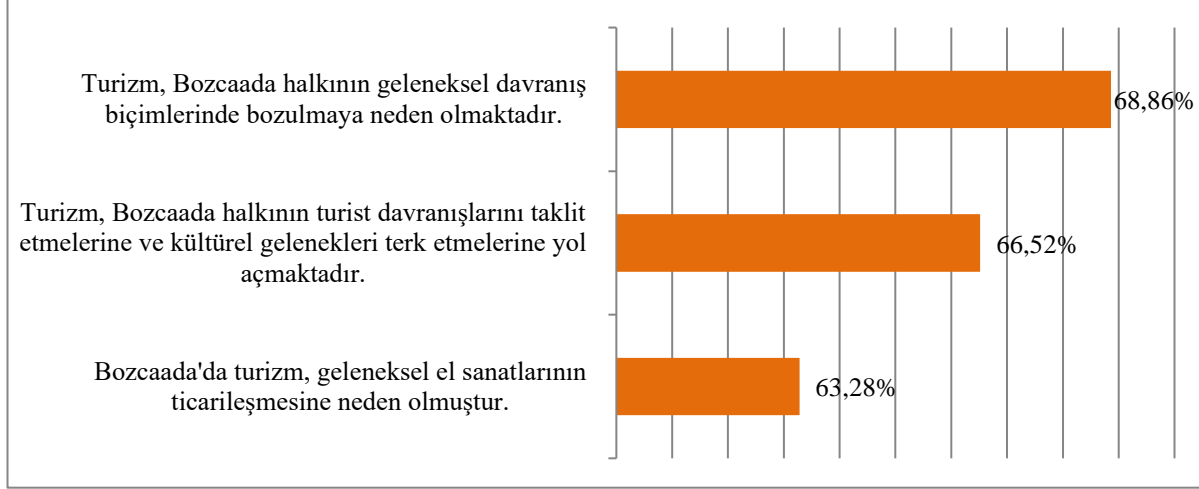
Grafik 13: Yerel Halkın Turizmin Olumlu Kültürel Etkilerine Yönelik Algıları

Turizmin olumlu kültürel etkileri ile ilgili olarak ada halkı kararsızdır. Ancak, katılımcılar, yerli-halk turist ilişkisini nispeten olumlu değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda katılımcılar, farklı bölgelerden gelen turistlerle tanışmanın yaşamı zenginleştiren bir deneyim olduğuna inanmakta ve halk ve turistler arasındaki kültür

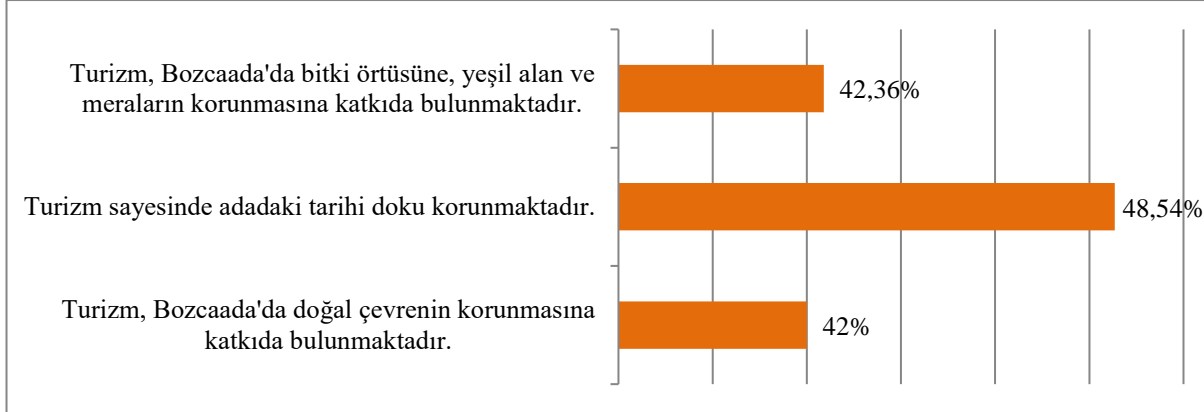
alışverişini değerli bulmaktadır. Ayrıca turizmin Bozcaada'daki çeşitli kültürel faaliyetleri teşvik ettiğini düşünmektedirler. Bununla birlikte; en olumsuz algı adanın kültürünün sürdürülmesi ile ilgili olup katılımcılar, turizmin Bozcaada kültürünü yaşatılması ve adanın kültürel kimliğinin korunmasına katkı sağlamadığına inanmaktadırlar.

Grafik 14: Yerel Halkın Turizmin Olumsuz Kültürel Etkilerine Yönelik Algıları

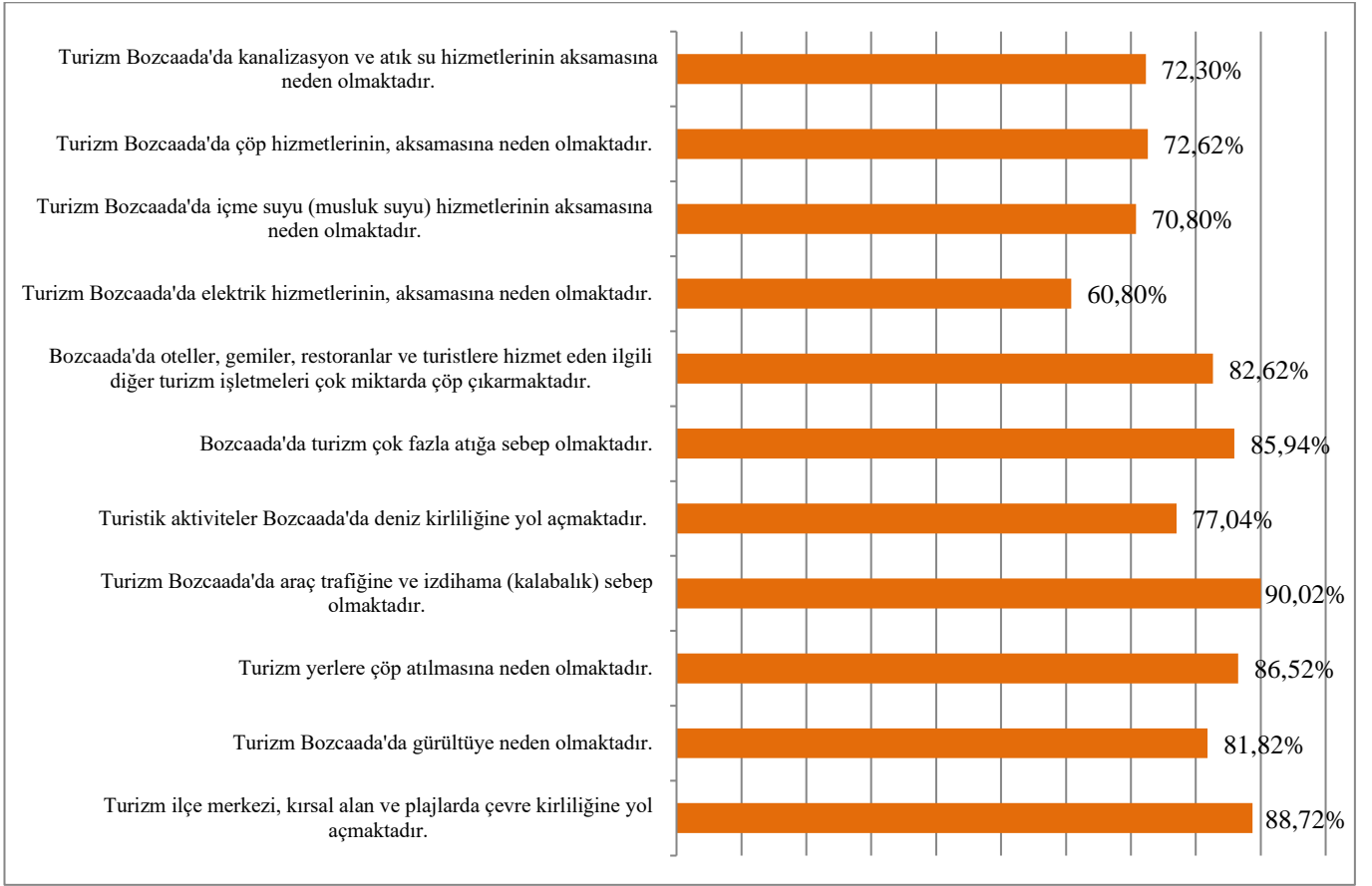
Ada halkı turizmin geleneksel el sanatlarının ticarileşmesine (%63,28), Bozcaada halkının geleneksel davranış biçimlerinde bozulmaya (%68,86) ve halkın kültürel geleneklerini terk etmesine (%66,52) yol açtığına inanmaktadır.

Grafik 15: Yerel Halkın Turizmin Olumlu Çevresel Etkilerine Yönelik Algıları

Bozcaada halkının turizmin olumlu çevresel etkiler yarattığına inanmadıkları görülmektedir. Bu bağlamda turizmin adada doğal çevre ile bitki örtüsü, yeşil alan, meralar ve tarihi dokunun korunmasına pek de katkı sağlamadığı görülmektedir. Ancak katılımcıların yarısı turizmin tarihi dokuyu koruduğuna inanmaktadır.

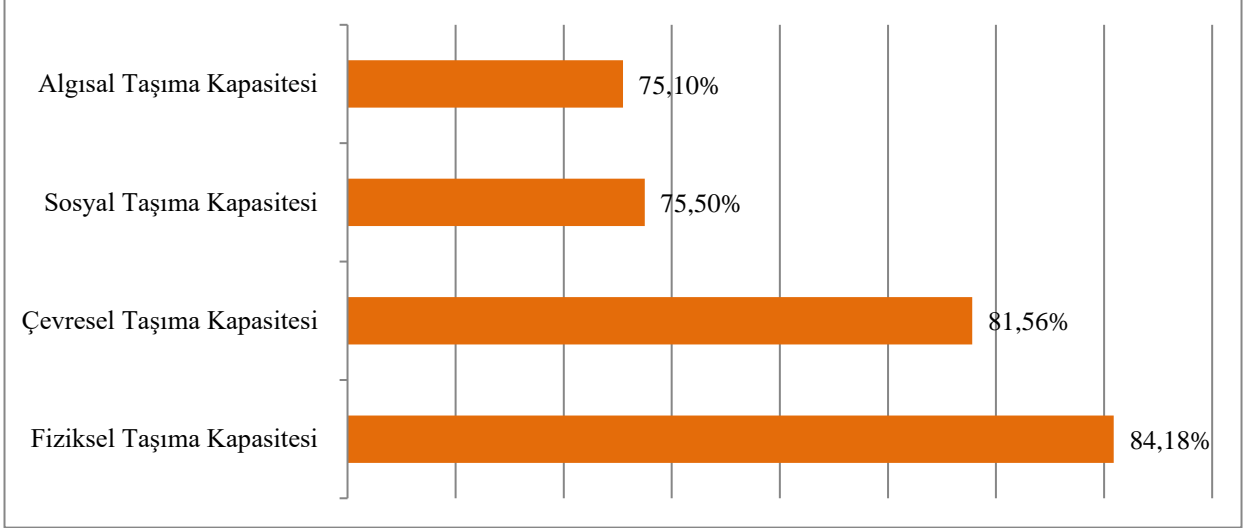
Grafik 16: Yerel Halkın Turizmin Olumsuz Çevresel Etkilerine Yönelik Algıları

Bozcaada halkı turizmin olumsuz çevresel etkilerini önemli derecede algılamaktadır. Katılımcılar turizmin Bozcaada'da araç trafiğine ve izdihama (kalabalık), Bozcaada merkezde, kırsal alan ve plajlarda çevre kirliliğine yol açtığına; yerlere çöp atılmasına, çok fazla atığa neden olduğuna; Bozcaada'daki oteller, gemiler, restoranlar ve turistlere hizmet eden ilgili diğer turizm işletmelerinin çok miktarda çöp çıkardığına, gürültüye neden olduğuna inanmaktadırlar. Ayrıca, turizmin gelişmesine bağlı olarak turistik aktivitelerin Bozcaada'da deniz kirliliğine yol açtığı; içme suyu (musluk suyu) temini, çöplerin toplanması ile kanalizasyon ve atık su hizmetlerinde aksamalara neden olduğu belirlenmiştir. Turizmin gelişmesine bağlı olarak en az aksama elektrik temininde yaşanmaktadır.

Sonuçlar Bozcaada halkının en çok turizmin Bozcaada'da yarattığı olumsuz ekonomik etkileri algıladığını göstermektedir. Sonrasında ise katılımcılar sırasıyla, olumsuz çevresel etkileri, olumsuz sosyal etkileri, olumlu ekonomik etkileri, olumsuz kültürel etkileri, olumlu kültürel etkileri, olumlu sosyal etkileri ve son olarak da olumlu çevresel etkileri algılamaktadırlar. Bu durum, yerel halk açısından turizmin adada yarattığı olumsuz ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerin olumlu etkilerden daha önemli olarak algılandığını göstermektedir. Katılımcılar turizmin adada yoğun bir çevresel tahribata yola açtığına dair güçlü inançlara sahiptirler ve turizmin olumlu çevresel etkilerini çok az olarak değerlendirmektedirler.

Grafik 17: Yerel Halkın Bozcaada'nın Taşıma Kapasitesin Aşılmasına Yönelik Algıları

Bozcaada halkı turizmin gelişmesine bağlı olarak adada taşıma kapasitesinin aşıldığına inanmaktadır. Bozcaada halkı turist sayısının artışına bağlı olarak en çok fiziksel taşıma kapasitesinin aşıldığını (katılımcıların % 84,18'i) düşünmektedir. Sonrasında ise çevresel taşıma kapasitesi, sosyal taşıma kapasitesi ve son olarak da algısal taşıma kapasitesinin aşıldığına inanmaktadır. Çevresel taşıma kapasitesinin aşıldığına inananların oranı %81,56, Sosyal taşıma kapasitesinin aşıldığına inananların oranı %75,50 ve algısal taşıma kapasitesinin aşıldığına inananların oranı ise %75,10'dur.

3.5. Bozcaada Turizm Paydaşları

3.5.1. Kooperatifçilik

11'inci Kalkınma Planı'nda tarım ürünlerinin pazarlanmasında dağıtım zincirindeki araçların sayısının azaltılması, tüketicilerin makul fiyatlardan ürüne erişimi, üreticilerle tüketiciler arasında doğrudan bağlantı kurulması yönünde kooperatiflerin ve üretici birliklerinin sistemde etkin yer alması hedeflenmektedir. Planda esnaf ve sanatkarların değişen ekonomik ve sosyal şartlara uyum sağlayacak şekilde rekabet güçleri ve kapasiteleri artırılacak. Sosyal ve yenilikçi kooperatifçiliğin desteklenmesi, iş birliği ve ortak çalışma kültürünün geliştirilmesi de hedeflenmektedir.

Bozcaada'da kooperatifçiliğin il genelinde diğer ilçelere göre gereğince gelişemediği görülmektedir.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından Kasım 2021'de yayımlanan 'Kooperatifçilik Analizi' raporuna göre, Bozcaada'da, 1 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 1 adet Su Ürünleri Kooperatifi bulunmaktadır. 4343

2004 yılında kurulan Bozcaada Su Ürünleri Kooperatifi'nin 29 üyesi bulunmaktadır. Ada dışından gelen balıkçılar daha büyük teknelerle avlanmakta ve yüksek miktarda deniz ürünü elde etmektedir.

Ticaret Bakanlığı Kooperatif Bilgi Sistemi'ne (KOOPBİS) kayıtlı 3 kooperatif bulunmaktadır. Bunlar Bozcaada Tüketim Kooperatifi, Bozcaada Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi ve Bozcaada Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'dir.

3.5.2 Sivil Toplum Kuruluşları

Bozcaada'nın korunması, tanıtımı ve kalkınma odaklı çalışmalar sivil toplum kuruluşları, dernekler ve vakıflar tarafından desteklenmekte ve gerekli kamuoyu oluşturulmaya çalışılmaktadır. Plan çalışmalarında sivil toplum örgütleriyle görüşülerek katkıları alınmıştır. Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgiler göre halen faal olan dernekler aşağıda sunulmuştur:

Tablo 28: Bozcaada Sivil Toplum

Bozcaada Avcılar ve Atıcılık Spor Kulübü Derneği
Bozcaada Beşiktaşlılar Derneği
Bozcaada Doğayı Koruma Kültür Ve Sanat Derneği
Bozcaada Spor Ve Kültür Kulübü Derneği
Bozcaada Turizm İşletmecileri Derneği
Bozcaadalılar Derneği
Bozcaadaspor Kulübü Derneği
Gazi Hüdevendigar Camii Yaptırma Ve Yaşatma Derneği
Island Su Sporları Gençlik Ve Spor Kulübü Derneği
Türk Hava Kurumu Bozcaada Şubesi

Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre faal 2 vakıf bulunmaktadır, Bozcaada İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Bozcaada Kımisis Teodoku Rum Ortodoks Kilisesi Vakfı.

3.6. SWOT Analizi

Bozcaada ilçesinde turizm endüstrisi ile ilgili olarak adanın güçlü ve zayıf yönleri ile iç ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditler (SWOT Analizi) belirlenmiştir. Bu süreçte yapılan toplantılarla adada yaşayan turizm paydaşlarından güçlü-zayıf yönler ve fırsat ve tehditlerle ilgili olarak geri bildirim alınmıştır. SWOT analizi, Bozcaada turizminin geleceği açısından önemli olan fırsatların öngörülmesi, turizmin gelişmesini etkileyecek çevresel faktörlerin incelenmesi, adada turizmin

sürdürülebilirliğine yönelik tehdit oluşturabilecek faktörlerin önceden fark edilerek önlem alınması, adanın güçlü yönlerinin ortaya çıkarılması, güçlü yönlerin hangi durum ve koşullarda kullanılmasının uygun olacağını belirlenmesi, Bozcaada'nın zayıf yönlerinin belirlenerek önlem alınması, zayıf yönlerin olası tehditler karşısında adada oluşturabileceği olumsuzlukların analiz edilmesi amacıyla yapılmıştır. SWOT Analizi aşağıda verilmektedir.

Tablo 29: Bozcaada SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Benzersiz olması, • İzole olması, • Eşsiz doğasının olması, • Benzersiz coğrafi ve iklim koşulları, • Mimari dokusu, • Bağcılık ve şarapçılık adası olması, • 5000 yıllık bir bağcılık tarihi, • Doğal sit alanı olması, • Adanın kendine has şarap ve üzümünün olması (Coğrafi işaretli Çavuş üzümü), • Rumlar ile uzun süre bir arada yaşamış olmanın getirdiği farklı kültür, • Uyumlu, sıcakkanlı misafirperver yerel halk, • Sosyo kültürel ve gelir seviyesi yüksek yerel halk, • Adayı koruma konusunda yerel halkın bilinçli olması, • Butik işletmelerin varlığı, • Yerel lezzetler, • Tarihinin eski olması, • Troya gibi önemli arkeolojik alanlara yakın olması, • Mitolojide çeşitli olaylara sahne olması (Truva atının burada yapılması, Homeros'ta adanın bahsinin geçmesi v.b.), • Adanın anakaraya yakın olması, • Bozcaada'nın marka bir şehir olması. 	<ul style="list-style-type: none"> • Küçük olduğu için turizmin çevresel etkisinin daha yoğun olması, • Bağ alanlarının azalması, • Üzüm pazarının daralması, • Üzüm üretimi ve pazarlanması ile ilgili kurumsallaşma olmaması, • Bağcılık yerine turizmin tercih edilmesi • Üzüm üretim kalitesinin düşmesi, • Üzümden üretilen katma değeri yüksek ürünlerin az olması, • Deniz, kum, güneş turizmi odaklı turist, • Turizmin mevsimlik olması, • Kış aylarında geminin çalışmaması, sezonu uzatamama, • Geceleme sayısının düşük olması, • Turistin nicelik olarak artmasına karşın niteliğin düşük olması, • Popüler kültür turisti (Resim çekirme adası), • Mimari dokunun bozulması, görsel kirlilik, peyzaj sorunu, • Deniz ulaşımı ve Gestaşla ilgili olarak organizasyon eksikliği, gelen ziyaretçilerin iyi yönetilememesi ve yönlendirilememesi, • Otopark sorunu, • Ada mimarisi ve kültürünü yansıtmayan işletmelerin varlığı, • Dengesiz fiyat politikası, • Adaya özgü (yerel) ürünlerin tezgahlarda satılmaması, • Aşırı talebe bağlı olarak misafirlere kötü hizmet verilmesi, fiyat dengesizliği, hizmet kalitesinin düşmesi, • İşletme sahipleri ve yerel halkın kışın adadan gitmesi, • Turizmden elde edilen gelirin ada içinde kalmaması,

	<ul style="list-style-type: none"> • Adada rehber eksikliğinin olması, • Kontrolsüz turizm, taşıma kapasitesinin aşılması, • Kalifiye elaman eksikliği, • Deniz ürünlerinde yanlış avcılığa karşı denetim ve müdahale eksikliği, • Sağlık/ulaşım/alt yapı sorunlarının olması, • Kamu hizmetlerinin görülmesinde kaynak sıkıntısının olması, • Doğal kaynakların sınırlı olması, • Ruhsatsız işletmelerin olması, • Yaptırım gücünün zayıf olması, alınan kararların uygulanamaması, • Belediye hizmetlerinin yetersiz kalması, • Eğlence yerleri ile yaşam alanlarının aynı yerde konuşlanması, • Mesken arzının düşmesi.
<p>Fırsatlar</p>	<p>Tehditler</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Turist profilindeki değişme, insanların değişen turizm anlayışına bağlı olarak farklı turizm çeşitlerine yönelmeleri, • Bozcaada'nın farklı turistik ürünler üretebilecek turizm potansiyelinin olması (spor turizmi, gastronomi turizmi, agroturizm v.b.), • Ulusal planlarda benimsenen turizmin çeşitlendirilmesi politikası, • Adanın izole olması nedeniyle özellikle COVID döneminde güvenilir olması, riskin az olması, • Turizmin dijitalleşmesi, • Adanın adada çekilen filmlerle adını duyurması ve popüler olması, • Adada ünlü kişilerin (sanatçıların) yaşaması, • Artan çevre bilincine bağlı olarak sürdürülebilir turizm anlayışının gelişmesi, • Sürdürülebilir turizm türlerinin ortaya çıkması. 	<ul style="list-style-type: none"> • Artan karavan ve çadır sayısı, • Artan aşırı turist sayısı, • Günübirlik turist sayısının çok olması, • Yerel halkın değişen kültürel ve sosyolojik yapısı, • Şarapçılığın Türkiye genelinde yaşadığı sıkıntılar, • Adanın orijinal üzümünün dikilmemesi, • Yok olan bağ arazileri, • Orantısız olmayan büyüme, • İklim değişikliği, • Bağcılık ile ilgilenen neslin azalması, genç neslin bağcılık ile ilgilenmeyi tercih etmemesi, • Psikolojik taşıma kapasitesinin aşılmasıyla birlikte yerel halkın turizme yönelik olumsuz algılarının artması, • Trafik kazaları, • Yangınlar, • Güvenlik zafiyetleri, • Gündelik hayat ile turizmin çatışması, • Kontrolsüz imara açılması, • Kültürel mirasın tahrip olması, • Bağ evlerinin yasa dışı olarak pansiyona dönüştürülmüş olması, • Eğlence alanlarının çıkardığı gürültü, • İmar barışı kaynaklı yapılaşma, • Kontrolsüz inşaatlar,

	<ul style="list-style-type: none">• Ada açıklarına zincirleyecek olan gemilerin yaşatabileceği çevresel sorunlar,• Rant,• Kaçak binaların yarattığı görüntü kirliliği,• Yerel ve özgün olmayan ürünlerin ziyaretçilere sunulması,• Kültürün ticarileşmesi sonucu kültürel erozyonun ortaya çıkması.
--	---

Bozcaada'nın güçlü yönleri; adanın eşsiz doğası, tarihsel süreçteki önemi (mitolojide adı geçen Truva atı ve efsanesi ile ilişkisi), adanın üzümleri ve şarapları, adada yaşayan Rumların ve Türklerin yarattığı kültürel zenginlik, Bozcaada markası gibi hususlardır. Paydaş toplantıları adanın turizm ile ilgili en zayıf yönünün adanın küçük olmasına bağlı olarak turizmin yarattığı çevresel etkinin adada daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak taşıma kapasitesinin aşılmış olması, otopark sorunu, mimari dokunun bozulması ve görsel kirliliğin ortaya çıkması adanın diğer bir zayıf yönleridir. Bunun yansısı; bağ alanlarının azalması, kalifiye elaman sorunu, düşük hizmet kalitesi gibi hususlar adanın en zayıf yönleridir.

Bozcaada'nın turizm endüstrisi ile ilgili olarak elde edebileceği fırsatlar şöyle sıralanabilir; günümüzde turist profili değişmiş olup deniz-kum-güneş turizminin de ötesinde insanlar farklı turizm türlerine yönelmektedirler. Bu bağlamda, doğa turizmi, ekoturizm, gastronomi turizmi, inanç turizmi, etkinlik turizmi v.b. pek çok turizm türü ortaya çıkmıştır. Bu durum Bozcaada için önemli bir fırsat yaratmaktadır Zira Bozcaada pek çok turizm türünün gelişmesi için uygun kaynaklara sahiptir. Ayrıca adada çekilen çeşitli filmler, adanın tanınmasına imkan sağlamış olup turist sayısının artırmaktadır. Bunun yansısı, adada sürdürülebilir bir turizm anlayışı ile pek çok turizm türü geliştirilebilir.

Adanın karşılaşılabileceği olası tehditler ise şunlardır; bağ arazilerinin azalmasına, artan turist sayısına, doğal alanlarda kirliliğin artmasına bağlı olarak adanın cazibesini kaybetmesi, yerel kültürün bozulması, aşırı rantçı anlayış, kültürel alanların bozulması ada turizmini tehdit etmektedir.

4. ULUSAL, BÖLGESEL VE YEREL STRATEJİ, PLAN VE PROJELERDE BOZCAADA

4.1 Turizm Stratejisi 2023 Dokümanı ve Bozcaada

2023 Turizm Stratejisi Planı incelendiğinde; ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerini koruma-kullanma dengesi içinde kullanmayı ve turizm alternatiflerini geliştirerek ülkemizin turizmden alacağı payı arttırmayı hedeflediği görülmektedir. Planda, "Doğal kaynakları ekolojik ve ekonomik verimlilik ilkesine bağlı olarak sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde koruyan ve kullanan" ilkesi

Bozcaada için de fevkalade önemlidir. Çanakkale ilinin gözde turizm merkezlerinden Bozcaada doğal, tarihi, kültürel, mitolojik, arkeolojik turizm değerleri yönünden zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Son yıllarda Ada'ya olan talep, özellikle tarım ve doğal alanlar üzerinde imar ve rant baskısı oluşturmaktadır. Bu durum koruma kullanma dengesinin korunması açısından tehdit içermektedir.

2023 Turizm Stratejisi Planı, Planlama, Yatırım, Örgütlenme, İç Turizm, Araştırma- Geliştirme (Ar-Ge), Hizmet, Ulaşım ve Altyapının Güçlendirilmesi, Tanıtım ve Pazarlama, Eğitim, Kentsel Ölçekte Markalaşma, Turizmin Çeşitlendirilmesi, Mevcut Turizm Alanlarının Rehabilitasyonu ve Varış Noktalarının Geliştirilmesi konularında uzun erimli stratejiler önermektedir. Bozcaada turizm plan çalışmalarında bu stratejiler dikkate alınmıştır.

Planda yer alan Çanakkale ve Balıkesir illerini içine alan "Troya Kuzey Ege Kültür ve Termal Turizm Gelişim Bölgesi" nin Sağlık ve Termal Turizm ve Kırsal Turizm çerçevesinde geliştirilmesi hedeflenmektedir.", "Doğa amaçlı turizmin yapılacağı yörelerde belli, senaryolar çerçevesinde, ana tur güzergâhları, varış noktaları, ara istasyon ve alt istasyon noktaları belirlenerek planlama çalışmaları yönlendirilecektir." hükmüne uygun olarak Bozcaada ve Troya Bölgesi arasında entegrasyon sağlanması, rota ve tur planlamaları kapsamında var olan çalışmaların sürdürülebilirliğinin sağlanması ve diğer gerekenlerin yapılması önem arz etmektedir.

2023 Turizm Stratejisi Planı, "Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile agro-turizm, macera turizmi, mağara turizmi, spor turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için eylem planları hazırlanacaktır." hükmünü içermekte olup, Bozcaada için özellikle bağcılık, su altı ve üstü doğa sporlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Planın uygulanmasını teminen "Turizmin yoğun olarak geliştiği alanlarda altyapının güçlendirilmesinin yanında turizmin yasadığı sorunların çözümünde de etkin rol oynayacak olan altyapı birliklerinin kurulması teşvik edilecektir." hükmü mevcut olup, Bozcaada'nın bu anlamda bir Birlik üyeliği bulunmamaktadır. Bölgede Çanakkale Assos Truva Altyapı Hizmet Birliği (ÇATTAB) faaliyet göstermekte olup, Birlik faaliyetlerinin Bozcaada için çarpan etkileri olacaktır. Bozcaada Belediyesi TROAS Bölgesi Belediyeleri Katı Atık Yönetim Birliği'ne üyedir. 45, 46

3.2. Turizm Şurası Raporları, Eylem Planı ve Bozcaada:

Turizm sektörünün mevcut durumunun değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik ulusal bir turizm politikasının oluşturulabilmesi amacıyla yapılan 3. Turizm Şurası sonucunda yayımlanan raporlarda planlama konulu raporda "Planlamada "çevreye duyarlılık" ve "yeterli altyapı" anlayışının hakim olması, deniz-kum-güneş üçlemesinin getirdiği, kıyılarda turizm kullanımlarına yönelik planlamanın yanı sıra farklı turizm türlerine ve yeni tüketici tercihlerine dayalı bir planlama anlayışına geçilmesi zorunlu hale geldiği" ifade edilmektedir. Bozcaada'da turizm sezonunun

uzaması hedeflenmekte, bu amaçla özellikle arkeolojik, gastronomik, mitolojik, sportif, kültürel, tarımsal, odaklı turizm çeşitliliğinin artırılması önem arz etmektedir.

Ayrıca Şura sonucunda yayımlanan Yerel Yönetimlerle ilgili raporda "Yerel yönetimlerin, turizmin sürdürülebilir gelişimini sağlayabilmek için Bakanlıkça ihtiyaca göre tespit edilen turizm bölgelerinde, sekretaryasının belediyece yürütüldüğü, aldığı kararları yürütme yetkisine sahip; başta Kültür ve Turizm Bakanlığı, ilgili bakanlıklar ve kurumların taşra temsilcileri, belediye ile ticaret, meslek odaları ve örgütleri, özel sektör, üniversiteler, STK'lar da dahil olmak üzere bütün ilgili paydaşlarla birlikte hareket etmek üzere, bölgede turizm ile ilgili, bütçesi, görev tanımları belirlenerek bir "Turizm Kurulu" oluşturulup destinasyon odaklı turizm alan yönetimine geçilmelidir." denilmektedir. Bozcaada Belediyesi turizm faaliyetlerine dair planların uygulanması, revizyonu, gerçekleştirmelerin izlenmesi, sapmaların önlenmesi ya da asgaride tutulması konusunda Bozcaada Turizm Kurulu'nun ihdasında yarar görülmektedir. Bozcaada'da yapılacak yatırımlar 6. bölge teşviklerinden yararlanmaktadır.

Aynı raporda "Turizm sektöründe faaliyet gösterenlerin farkındalıkları arttırılarak, turizm yatırımları "yeşil büyüme" yaklaşımı doğrultusunda doğal, tarihi, sosyal ve kültürel çevreyi koruyucu ve geliştirici bir anlayışla ele alınmalı; turizm işletmelerinde sınırlı ve yenilenemeyen kaynakların kullanımının asgariye indirilmesi yönünde yerel yönetimlerce hamleler yapılmalıdır." ifadesi mevcuttur. Bozcaada Belediyesi özellikle atıkların bertaraf edilmesi ve geri dönüşüm konusunda anakara ile ortak çalışmalar yapmaktadır. Sorumlu tüketimin özendirilmesi, turizm işletmelerinin doğaya duyarlı turizm anlayışıyla hareket etmesi konularında gerekli önlemler alınmalıdır. 47

Şura sonucunda yayımlanan Çevre, Planlama, Altyapı konulu raporda, "Kıyıların planlanmasında 'Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması ve Yönetimi" yaklaşımının esas alınmasından bahsedilmektedir. Bu kapsamda Bozcaada, "Balıkesir Çanakkale İlleri Bütünleşik Kıyı Alanları Planı" nında değerlendirilmektedir. 48

Şura'nın ardından yayımlanan, Dijital Turizm ve İnovasyon konulu raporda "Destinasyonların dijital varlıklarına ve turizm faaliyetlerine bir çerçeve altyapı oluşturması amacıyla, ülkemizin en büyük ve kompleks destinasyonu olan İstanbul ile Çanakkale özelinde iyi uygulama örneklerinin diğer destinasyonlara temel oluşturması amacıyla geliştirilmesi önerilmektedir." ifadesi mevcuttur. Troya bölgesi bu anlamda bölgede öncüdür. Bozcaada'da dijitalleşme konusunda özellikle turizm ulaşımı, yat turizmi, turizm envanteri ve turizm veri tabanının oluşturulması konusunda çalışmalar öngörülmektedir.49

3.3. On Birinci Kalkınma Planı ve Bozcaada:

On birinci Kalkınma Planı'nda, "Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesi ile konaklama süresi ve konaklama dışı harcamaların

artırılması, her bir destinasyon özelinde ve odaklı anlayış çerçevesinde sektörde dönüşümün gerçekleştirilmesi ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması" hedeflenmektedir. 50

Bozcaada'da tüm tarafların yukarıda bahsi geçen hedefe ulaşmak konusunda hemfikir olduğu görülmektedir. Ayrıca planda "Nitelikli personel istihdamını kolaylaştırmak ve personelin barınma ihtiyacının daha konforlu ortamlarda karşılanması için tesislere personel lojman alanı tahsis edilecektir." denilmektedir. Ada için turizmin yoğun olduğu dönemlerde turizm sektöründe çalışanlara lojman tahsis edilememesi ve Geyikli'den sürekli bir gidiş-geliş yaşanması ada trafiğini olumsuz etkilemektedir. Yine planda yer alan "Renovasyon yoluyla tesislerdeki fiziki şartların iyileştirilmesine yönelik hukuki düzenlemeler yapılacak ve uygulamaya konulacaktır." hükmü Ada'da mevcut tarihi değerlerin günümüze kazandırılması açısından önemlidir.

3.4. Çanakkale Destinasyonu Turizm Envanteri ve Strateji Çalışması

Çanakkale ili destinasyon çalışmalarında Bozcaada "Adalar Destinasyonu" olarak yer almıştır. Bu kapsamda belirlenen hedefler, stratejiler, planlanan eylemler, sorumlular ve ilgili kuruluşlar aşağıda sunulmuştur. 51

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
1	Adalar bölgesindeki turizm sektörünün ekonomik ve sosyal yönden katkısının artırılması	Gökçeada'nın turizm yatırımları için çekim merkezi olması	Turizme yönelik teşviklerin sağlanması ve artırılması	Orta vade	Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Kaymakamlık, Belediye, Turizm İşletmeleri, Üniversite, GMKA
			Özel sektörün özendirilmesi			
			Bölgedeki turizm alanlarının turizm türlerine göre belirlenmesi			
		Adalardaki arkeolojik ve tarihi alanların iyileştirilmesi	Kentsel üst yapının geliştirilmesi	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Özel İdare, Belediyeler	Üniversite, GMKA
			Arkeolojik ve tarihi bölgesinin eksiklerinin tespitinin yapılması için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü koordinatörlüğünde bir ekip kurulması			
			Gökçeada höyüklerinin turizme kazandırılması için çalışılması			
			Bozcaada değirmenlerinin restore edilerek turizm kazandırılması			
		Adalar bölgesinin iç ve dış pazarlara açılması	Tanıtım faaliyetlerinin artırılması	Kısa vade	Belediyeler, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Turizm işletmeleri	Üniversite, İlgili STK'lar
			Bozcaada ve Gökçeada belediyelerinin öncülüğünde tanıtım ajanslarıyla anlaşma yapılması			
			Adalardaki Rum kültürünü kullanarak Yunan adalarıyla ve Yunanistan ile turizm iş birliğinin geliştirilmesi			

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
2	Adalar bölgesindeki turizm arzının niteliksel ve nicelik olarak iyileştirilmesi	Üniversitelerde turizm eğitimi alan öğrencilerin bölgedeki faaliyet gösteren turizm işletmelerine kazandırılması için çalışma şartlarının iyileştirilmesi	Gökçeada'da nitelikli personel istihdamı için Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ve Gökçeada Meslek Yüksekokulu ile ikili anlaşmalar yapılması	Kısa vade	Belediyeler, Kaymakamlıklar, Üniversite, İŞKUR, Turizm İşletmeleri	Halk Eğitim Merkezi
			Bozcaada'nın nitelikli personel ihtiyacı için adada turizm meslek yüksekokulu açılması ya da Ezine Meslek Yüksekokuluna bağlı turizm programının Bozcaada'da faaliyet göstermesi			
		Adalardaki ulaşım ve park imkânlarının iyileştirilmesi	Trafik düzenlemesinin yapılması ve park alanlarının çeşitlendirilmesi	Orta vade	Kaymakamlık, Belediye, İl Özel İdare, Muhtarlık	İlçe Trafik komisyonları
			Belediyelerin yazın artan araç trafiğine göre düzenlemeler yapması (tek yön veya araç trafiğine kapatma gibi)			
			Belediyelerin artan trafiğe göre geçici park alanları belirlemesi			
		Adalardaki konaklama işletmelerinin belirli standartlara sahip olmalarının sağlanması	Konaklama işletmelerinin yüksek standartlara ulaştırılması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediyeler, Turizm İşletmeleri	Üniversite, STK, KOSGEB, GMKA, TKDK
			Konaklama İşletmelerinin belgesine göre Belediye ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından daha yoğun denetlenmesi			
			Konaklama işletmelerinin daha iyi standartlara ulaşabilmesi için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Belediyenin ilgili kuruluşlarla iş birliği yapması			
		Adalardaki yiyecek-içecek işletmelerinin belirli standartlara sahip olmalarının sağlanması	Yiyecek-içecek işletmelerinin yüksek standartlara ulaşmalarının sağlanması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediyeler, Turizm İşletmeleri	Üniversite, STK, KOSGEB, GMKA, TKDK,
			Yiyecek-içecek İşletmelerinin belgesine göre Belediye ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından daha yoğun denetlenmesi			
			Yiyecek- içecek işletmelerinin daha iyi standartlara ulaşabilmesi için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Belediyenin ilgili kuruluşlarla işbirliği yapması			

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
2	Adalar bölgesindeki turizm arzının niteliksel ve nicelik olarak iyileştirilmesi	Adalarda çalışanların ve yöre halkının hizmet kalitesini artırıcı faaliyetlerin sağlanması	Bozcaada'da turizm meslek yüksekokulu açılması Gökçeada'da faaliyet gösteren üniversite birimlerinde akademik kadronun mesleki ve sektör tecrübesi olan öğretim elemanları ile güçlendirilmesi ve adalar turizminde etkin rol oynaması Adalardaki Halk Eğitim Merkezlerinin üniversiteyle iş birliği içinde mesleki beceri eğitimleri vermesi	Kısa vade	YÖK, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Üniversite, Halk Eğitim Merkezi TKDK, KOSGEB, GMKA

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
3	Adalar bölgesine yönelik turistik talebin artırılması	Adalara yönelik havayolu ve deniz ulaşımın iyileştirilmesi	Adalarda GESTAŞ'ın daha etkin kullanılması	Orta vade	Kaymakamlıklar, İl Özel İdare, GESTAŞ, DHMİ,	Belediyeler, Özel Sektör,
			Bozcaada-Gökçeada arası tarifeli seferlerin başlaması			
			Gökçeada'daki havaalanının etkin kullanımı			
			Bozcaada için sezonda deniz yüzeyine inen uçakların kullanılarak hızlı ulaşım fırsatı sağlanması			
			Adalardan sezonda Yunan adalarına deniz seferlerin konulması			
		Adaların komşu destinasyonlarda tanıtılması	Tanıtım faaliyetlerinin artırılması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Belediyeler, Kaymakamlıklar, GMKA, Üniversite, ÇATOD, TÜRSAB, ÇARO, Turizm Örgütleri Turizm İşletmeleri
			Komşu destinasyonların basın yayın organlarında ve fuarlarında yer alınması			
		Adalara yakın destinasyonların değerlendirilmesi	Rekabet değerlendirmesinin yapılması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediyeler, GMKA	ÇATTAB, Üniversite, ÇATOD, TÜRSAB, ÇARO
			Yunan adaları, Troia, Kaz Dağları ve Edremit destinasyonları ile iş birliğine gidilmesi			
		Adalarda ziyaretçi memnuniyetinin ölçülmesi yönelik faaliyetlerin yapılması	Saha çalışması, anketler ve görüşmeler yapılması	Orta vade	İl Kültür Müdürlüğü, Üniversite	Belediyeler
			Sorumlu kuruluş ve ilgili kuruluşların düzenli olarak müşterilerle ve yerel halkla irtibat içinde olması			

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
4	Adalar bölgesinde turizmden elde edilen gelirin artırılması ve sezonun uzatılması	Adalarda özel ilgi turizmine ve alternatif turizme yönelik turizm faaliyetlerinin artırılması	Özel ilgi ve alternatif turizm çeşitlerinin belirlenmesi	Orta vade	İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, Belediyeler	Üniversite, Kaymakamlıklar, Belediyeler, TÜRSAB, ÇARO ve ÇATOD
			Bozcaada'da bağ yollarının yürüyüş için aktif hale getirilmesi			
			Gökçeada'da liman, merkez, Kaleköy ve Zeytinli köy arasında yürüyüş güzergahının oluşturulması ve tanıtılması			
			Kültür turizmi, agro-turizm, spor turizmi, gastro-turizmin geliştirilmesi			
		Adalara gelen ziyaretçilere sunulan hediyelik eşyaların kalitesinin artırılması	Hediyelik eşyaların kalitesinin denetlenmesi	Kısa vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediyeler,	STK, Turizm İşletmeleri, ÇTSO Destek veren kurum - kuruluşlar
			Yerel üreticilerin desteklenmesi ve denetlenmesi			
			Turizm işletmelerinin yerel ürünlerin satışı konusunda üreticilere kolaylık sağlaması			
		Adalara özgü coğrafi işaretli ürünlerin turistik ürün olarak değerlendirilmesi	Yöreye özgü ürünlerin belirlenmesi	Kısa vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediye Belediyeler	STK'lar, Turizm İşletmeleri, Destek veren kurum - kuruluşlar
			Her iki adanın üzüm ve şaraplarının kullanımının yaygınlaştırılması			
		Adalarda yatırımların kademeli olarak programlanması	Yatırım programının hazırlanması	Orta vade	Belediyeler	Turizm İşletmeleri, İl özel İdaresi, Yatırımcı kurum kuruluşlar
			Belediyelerin imar planlarını hazırlamaları ve bunun içinde nerelerde nasıl bir gelişim olacağına belirlenmesi (turizm alanları gibi)			
		Adalarda turizmden gelir elde eden üreticilerin güçlendirilmesi	Geleneksel üretim yapanların desteklenmesi	Kısa vade	Kaymakamlıklar, Belediyeler, Turizm İşletmeleri	TKDK, GMKA,STK'lar
Turizm işletmelerinin yerel ürünlerin satışı konusunda üreticilere kolaylık sağlaması						

Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
5	Adalar bölgesinin turizm imajının oluşturulması	Gökçeada'nın organik tarım adası olarak değerlendirilmesi	İmaj için organik ada vurgusunun ön plana çıkarılması ve organik ürünlerin imaj ve tanıtım çalışmalarında kullanılması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye	Üniversite, STK, Turizm İşletmeleri, ÇTSO Destek veren kurum - kuruluşlar
			Cittaslow olan ilk ada olmasının ada tanıtımlarında kullanılması			
		Adalarda sosyal medya içerik üreticilerinin bölge hakkında içerik üretmelerinin sağlanması	Şarap ve Gurme sosyal medya fenomenlerinin bölgeye getirilerek içerik üretmeleri için desteklenmeleri	Kısa vade	Belediyeler, Kaymakamlık İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,	GMKA, Turizm İşletmeleri, TURSAB, ÇARO, ÇATOD
			Sosyal medya fenomenleri ile anlaşmalar yapılarak sosyal medyanın daha etkin kullanılması			
			Adalarda basında yer almasını sağlayacak özel etkinlikler yapılması			
			Tur operatörü ve seyahat acentalarının adalara çağrılarak adalarda famtrip etkinliklerinin yapılması			
			Bölgede film çeken ünlülerle reklam anlaşmalarının yapılması	Orta vade	Belediyeler, Kaymakamlık İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,	GMKA, Turizm İşletmeleri, TURSAB, ÇARO, ÇATOD
			Eyvah Eyvah filmi ile tanınan Bozcaada'nın bunu daha etkin kullanması			
			Gökçeada'nın Türkiye'nin en büyük adası vurgusu ile sosyal medyada tanıtılması			
			Gökçeada'nın rüzgar sörfüne uygunluğundan dolayı sosyal medyada buna yönelik içeriklerin ön plana çıkarılması			

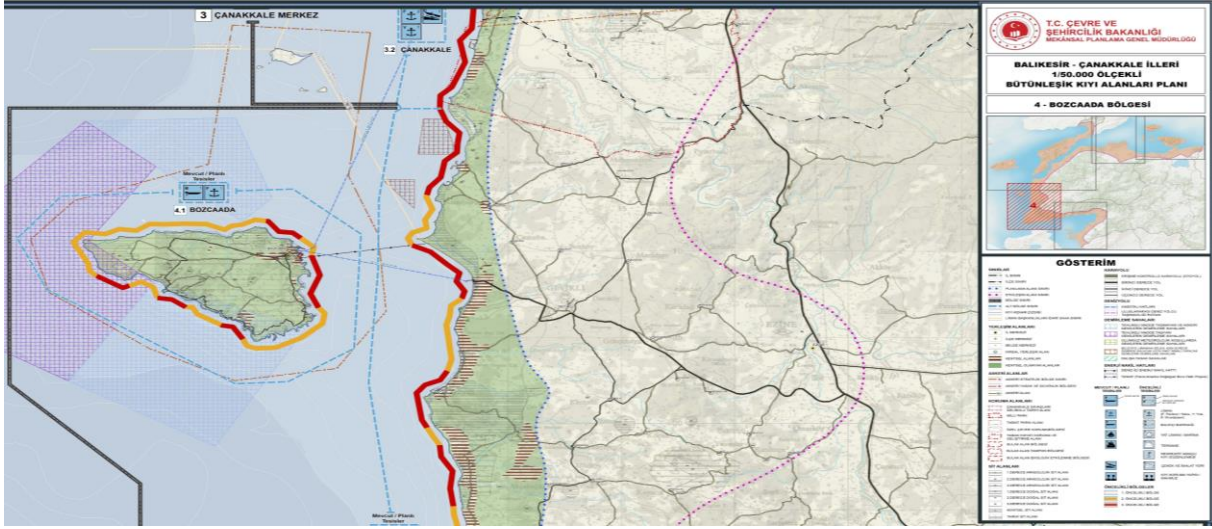
Tablo 30: Adalar Destinasyonu Eylem Planı (Devamı)

	Hedef	İlgili Strateji	Eylem	Gerçekleşmesi Öngörülen Dönem	Sorumlu Kuruluşlar	İlgili Kuruluşlar
6	Adalar bölgesinin rekabet edilebilirlik düzeyinin artırılması	Adalarda yaşayan halkta farkındalık yaratılması için çalışmalar yapılması	Gökçeada'da adalılık ortak kültür bilincinin yerel halkta oluşturulmasına yönelik faaliyetlerin yapılması yerel halka anlatılması	Orta vade	Belediyeler, Kaymakamlıklar, Üniversite, İlçe Mili Eğitim Müdürlüğü	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, ilgili STK'lar
			Bölge halkının geri dönüşüm ve benzeri konularda farkındalığının ve çevre bilincinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması			
		Adalara turist gönderme potansiyeli olan pazarlardaki yerli ve yabancı turizm fuarlarına katılım sağlanması	Ulusal ve uluslararası fuarların belirlenerek, her yıl etkinliklerin takviminin çıkarılması ve uygun görülen etkinliklere düzenli olarak katılımın sağlanması	Orta vade	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediyeler, GMKA	Turizm İşletmeleri, STK'lar, BOZTİD
		Adalarda üretilen üzümlerden yapılan şarapların tanıtımının yapılarak marka bilinirliğinin artırılması	Ulusal ve Uluslararası Şarap etkinliklerinin belirlenmesi ve katılımın sağlanması ve adalarda bu tür etkinliklerin yapılması	Orta vade	Belediyeler	Belediyeler, Kaymakamlıklar, Turizm işletmeleri
7	Adalar bölgesinde turizm sektörünün yaşam ve mekân kalitesini artırılması	Adalardaki altyapı ve üstyapının iyileştirilmesi için gerekli adımların atılması	Bozcaada'da temiz içme suyu ve kanalizasyon sorununun çözülmesi	Orta vade	Belediye, Özel İdare, Kaymakamlık	İller Bankası,
			Adalarda geri dönüşüm sisteminin etkin kullanılması ve katı atık işleme tesislerinin kurulması			
		Adalarda sosyal imkânların çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması	Sosyal imkanlardaki eksikliklerin belirlenerek bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda sinema, tiyatro, festival ve eğlence mekanları vb. yerlerin açılmasının teşvik edilmesi	Orta vade	Belediye, Kaymakamlık,	İl özel İdaresi, Özel Sektör

3.5. Balıkesir Çanakkale İlleri 1/50.000 Ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı

Marmara Bölgesi'nde yer alan, TR-22 Düzey-II Bölgesi sınırları içerisinde kalan 646 km. kıyı uzunluğuna sahip Balıkesir ili 710 km. kıyı uzunluğuna sahip Çanakkale ili kıyıları olmak üzere toplam 1356 km. kıyı uzunluğuna sahip Bütünleşik Kıyı Planı yayımlanmıştır. Planla ilgili ÇED raporları tamamlanmıştır. Plan hükümlerinin bazılarıyla ilgili olarak hukuki süreç devam etmektedir.

Harita 21: Balıkesir Çanakkale İlleri 1/50.000 Ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı Bozcaada Bölgesi

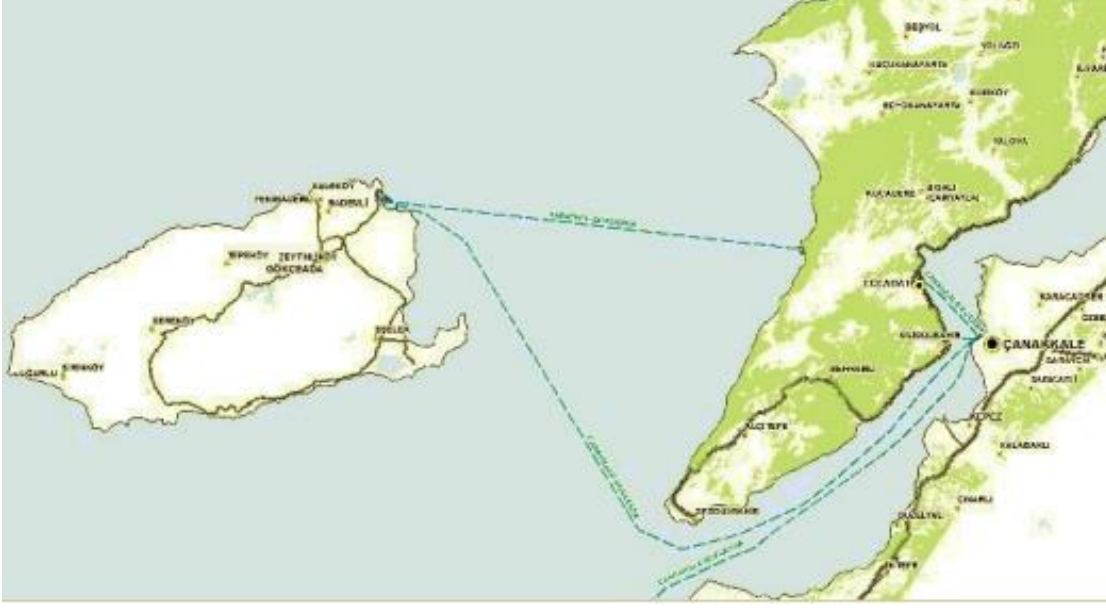

Kaynak: https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/icerikler/bc_4-20201030112141.pdf

Planda Bozcaada'nın bölgenin önemli çekim noktalarından biri olduğu, merkezinde bulunan geleneksel Rum ve Osmanlı mahalleleri ve sahip olduğu doğal plajlar ile yaz sezonunda turist akınına uğradığı, yaz aylarında feribot seferlerinin artırıldığı ancak yine de yetersiz kaldığı, şarap üretimi, balıkçılık, turizmin başlıca iktisadi etkinlikler olduğu, Bozcaada özellikle Batı Anadolu ve İstanbul için önemli bir turizm merkezi olarak iletişim ve etkileşim halinde bulunduğu ifade edilmektedir.

Deniz taşımacılığı konusunda Bozcaada-Geyikli, Bozcaada-Çanakkale deniz ulaşımına dair rota aşağıda sunulmuştur.

Harita 22: Bozcaada Deniz Ulaşımı

Kaynak: Kıyı Mevzuatı ve Planlanması Uzman Değerlendirme Raporu

Bölgede başlıca geçim kaynağı olan balıkçılığa hizmet eden 10 adet balıkçı barnağı bulunmaktadır. Raporla, Bozcaada, balıkçı barnağının kapasitelerinin plan dahilinde yeterli olduğu ifade edilmiştir. Balıkçı barınakları yerleşimlerin önünde bulunmaktadır.

Bozcaada Balıkçı Barnağı

Tablo 31: Balıkçı Barınağı Teknik Özellikleri

Koordinatı	26° 04' 21" D & 39° 50' 04" K
Ana Mendirek Boyu (m)	250
Korunan Su Alanı (ha)	1,65
Altyapı Durumu	Elektrik, Su, Fener, Çekek Yeri
Üstyapı Durumu	Balık Satış yeri
İlave Edilebilir Rıhtım Kapasitesi (adet)	80 (Toplam Kapasite : 125)
Balıkçılık Sezonunda	
Kullanan Balıkçı Teknesi Sayısı	30
Kullanan Diğer Tekne Sayısı	70
Yoğunluk (%)	80
Balıkçılık Sezonu Dışında	
Kullanan Balıkçı Teknesi Sayısı	30
Kullanan Balıkçı Teknesi Sayısı	70
	Turizm (% 70)
Sektörlerin Balıkçılık Sezonunda Kull	
Oranları	Tarım (% 30)
İşletme Şekli	Kesin Devir
İşletmecisi Kuruluş	Bozcaada Belediyesi (S. S. Bozcaada Su Ürünleri Koop.)
İmar Planı Durumu, Onay Tarihi	Yok
ÇED Durumu	-
Hinterland Ulaşım Bağlantısı	Asfalt (0 km)

Geyikli köyü kıyısında Bozcaada'ya ulaşımın sağlandığı bir feribot iskelesi bulunmaktadır. Bozcaada'da feribotların yanaştığı iskele aynı zamanda balıkçı barınağı olarak hizmet vermektedir. Son yıllarda artan ihtiyaç doğrultusunda Bozcaada Limanı Yat Yanaşma Yeri Projesi yatırım programına alınmıştır ve bu doğrultuda imar planı ve ÇED çalışmaları yapılmaktadır. 52 Aşağıda Bozcaada Limanı Yat Yanaşma Yeri Projesi'nde ilave yapılacak yapılar kırmızı renkli olarak belirtilmiştir. Bozcaada Alt Bölgesi'nde Kruvaziyer limanı öngörülmeyle beraber bu limanın Çanakkale'de yapılacağı belirtilmektedir. Halen iskeleye yanaşan feribotların kapasiteleri 1350 DWT'un altında olup, iskeleye 1350 DWT'un üzerinde deniz aracı yanaşmayacaktır. 3333

Proje Sahasının, İlave Mendirek ve Kıyı Yapıları Genel Görünüm

Harita 23: 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı 3636

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı IV Bölge Müdürlüğü, Bozcaada Balıkçı Barınağı İskelesi ve Rıhtımın Geliştirilmesi Projesi Tanıtım Dosyası 3333

3.6. Çanakkale Doğa Turizmi Master Planı

Planda Çanakkale'nin doğa turizmi açısından önemli bir bölge olduğundan hareketle, doğa turizmi yatırım projelerine uygulanmak için teşviklerin sağlanarak doğa turizmine yönelik yatırımların artırılması, sürdürülebilir doğa turizmi ürünlerinin, turistik kalkınma sürecinde zarar görmek yerine, faydalı olan yerel çevre, toplum ve yöre kültürüyle uyum içinde işlenmesi, belirlenen ve potansiyele sahip ilçelerde yerel

kalkınmada turizmin öne çıkarılması, bölgede doğa sporu kulüplerinin dönemler halinde kamp yapabilecekleri tesisler ve alanların yapılması gibi turizmin gelişimine yönelik stratejiler belirlenmiştir. Turizmde pazarlama stratejisi olarak, milletlerarası, ülke geneli, bölgesel ve yerel ölçekte markalaşmanın hedeflenmesi, ülke çapında tanıtım ve pazarlamaya ek olarak varış noktaları bazında tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine başlanması, toplumun farklı kesimlerine uygun fiyatta, kaliteli turistik ürün alternatiflerinin sunulması, faydalandırmada yüksek ekonomik güç sahibi olmanın gerekmemesi, koruma ilkeleri ve ziyaretçi yönetim kriterlerinin ile yaygınlaştırılması, bunun yanında, müşteri beklentilerine de dayalı sürdürülebilir ziyaretçi yönetiminin sağlanması öngörülmüştür.

Planda kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü (Trekking), yayla ve festival turizmi, av turizmi, sualtı dalış turizmi, bisiklet turizmi, botanik turizmi, tarım ve çiftlik (Agro) turizmi, kamp karavan turizmi, spor turizmi gibi turizm türlerinin rahatlıkla yapılabileceğinden bahsedilmiştir. Değer/Aktivite analizi yapılmış ve Bozcaada için, denizel değerler, peyzaj güzelliği/fotosafari, pansiyonculuk, kuş gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bakir küçük koylar, tarihi eserler, sit alanı, peyzaj değeri yüksek yerler, fotoğrafik yerler ön plana çıkarılmıştır. 98999

3.7. Türkiye Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı

Türkiye'nin iklim değişikliğiyle küresel mücadele kapsamında temel amacı, insanlığın ortak kaygısı olan iklim değişikliğini önlemeye yönelik uluslararası taraflarla işbirliği içerisinde, tarafsız ve bilimsel bulgular ışığında ortak akılla belirlenmiş küresel çabalara, sürdürülebilir kalkınma politikalarına uygun olarak, ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar prensibi ve Türkiye'nin özel şartları çerçevesinde katılmaktır. Türkiye bu kapsamda;

- BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesine uygun olarak ve özel koşulları çerçevesinde; iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikaları ile önlemlerini, ulusal kalkınma planlarına dâhil etmek,

- Sera gazı emisyonlarının azaltılması gayesiyle geliştirilen küresel politikalar ve önlemlere kendi imkanları ölçüsünde, sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle uyumlaştırılmış kalkınma programını sekteye uğratmadan, sera gazı emisyon artış hızını sınırlayarak katkıda bulunmak,

- Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltma ve bu etkilere uyum sağlama doğrultusunda, ulusal hazırlık seviyesi ve kapasitesini artırmak; bu çabalarda elde edeceği tecrübe ve kazanımlarını bölge ülkeleri ile paylaşmak, azaltım ve uyuma yönelik ikili ve çok taraflı ortak araştırma projeleri geliştirmek,

- Azaltım, uyum, teknoloji transferi ve finansman ana başlıklarındaki küresel stratejik amaçların, tarafların sorumlulukları göz önünde bulundurulması sureti ile tasarlanması ve yürütülmesine uyum sağlamak ve uluslararası faaliyetlerde etkin rol oynamak,

- Azaltım ve uyum faaliyetlerini yürütebilmek için ihtiyaç duyulan mali kaynaklara erişimi artırmak,
- Mevcut teknoloji ve kalkınma düzeyimiz göz önüne alınarak temiz üretime yönelik araştırma-geliştirme ve inovasyon kapasitesini geliştirmek, bu alanda rekabet ve üretimin artırılmasını sağlayacak ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarını ve teşvik mekanizmalarını oluşturmak,
- İklim değişikliği ile mücadele ve uyum kapsamındaki faaliyetleri etkin ve sürekli eşgüdüm sağlayarak, şeffaf, katılımcı ve bilimsel çalışmalara dayanan karar alma süreçleri ile geliştirmek, olarak belirlenmiştir. 53

Bozcaada, ada olması nedeniyle iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinden etkilenme düzeyi oldukça yüksektir. Bozcaada iklim değişikliğiyle mücadele anlamında karbon emisyonlarını azaltmak bağlamında yenilenebilir enerji kullanımı açısından avantajlı durumdadır. Bozcaada'nın kuzeyinde bulunan rüzgar enerji santralleri adanın elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamaktadır. Bunun ötesinde konutlarda ve turistik işletmelerde genel olarak sıcak su kullanımı için güneş enerjisi kullanılmaktadır.

Çanakkale 'Kıyı Kırılma Endeksi'ne göre ülkemizde 2. sıradadır. 42 Bozcaada da bu nedenle, deniz seviyesi yükselmesi, tsunami, taşkın ve su baskın potansiyeli, fırtına kabarması, akarsu havzaları vb. iklimsel olaylara karşı duyarlı olan bölgeler harita üzerinde deniz tsunami tehlikesi ile iklimsel olaylar sonucu deniz seviyesi yükselmesi ve taşkın tehlikesine karşı duyarlıdır. Özellikle adanın doğu kısımlarında taşkın tehlikesi daha fazladır. Doğal afet vb. durumlar için risk ve kriz planlamasının yapılması gereklidir. İklim değişikliğinin olumsuz etkileri kendisini öncelikle anakara ile ulaşım aksaklıklarıyla kendisini hissettirmektedir.. 41 Bozcaada Belediyesi 4'ü Alaybey, 2'si Cumhuriyet Mahallesi'nde olmak üzere 6 mekanı afet sonrasında toplanılmaya uygun güvenli alan, 'Afet ve Acil Durum Toplanma Alanı' olarak belirlemiştir. Adanın iklim değişikliği nedeniyle doğal afetlerden etkilenme riski de yüksek olduğundan, afet ve kriz yönetimi çalışma gruplarında turizm sektör paydaşlarının çözüm sürecine dahil olunması, gerekli eğitim ve takip sistematığının kurulması elzemdir.

Harita 24: Çanakkale Tsunami Taşkın Haritası

Marmara Bölgesi iklim değışikliği projeksiyonlarında ortalama sıcaklıkların yaz aylarında daha fazla olmak üzere 2-3°C artması beklenmektedir. Projeksiyon dönemi boyunca (2016-2099) yağış miktarında düzenli bir artış ve azalış eğilimi olmasa da yağış rejiminin düzensizliği dikkat çekicidir. Bu nedenle bölgede yağışların daha yoğun ve kısa aralıklarda gerçekleşmesi beklenmektedir. Artan sıcaklıklar; fırtına, dolu ve hortum gibi aşırı hava olaylarının sayısında ve şiddetinde artışa yol açabilecektir.

Yukarıda bahse konu planın Bozcaada için bir diğer çok önemli konu başlığı atık yönetimi olup, bu konuda devam eden çalışmaların bir an önce tamamlanması, sürdürülebilir turizm için atık yönetiminde daha bilinçlendirme çalışmalarının yaygınlaştırılması, atıkların bertarafı konusunda sürekli iyileştirme çalışmalarının yapılmasında yarar görülmektedir.

Tarım sektörünün bahse konu eylem planında özellikle tarımsal sulama konusunda ve tarımda kimyasal kullanımında dikkatli olunması önem arz etmektedir.

Ayrıca söz konusu eylem planı kapsamında özellikle tarım ve turizm sektörü açısından biyoçeşitliliğin korunması için koruma alanlarının yönetimine ve denetimine özel önem verilmesi gündeme gelmektedir. Ulusal AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi (2007-2023) kapsamında da yaban hayatın, bitki çeşitliliğinin korunması gerekmektedir.

3.8. Tarım ve Orman Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2019-2023 Stratejik Planı'nda 55 Bitkisel Üretim faaliyet alanında "Gökçeada ve Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskan Projesi" yer almaktadır. Proje ile, Gökçeada ve Bozcaada ilçelerinde mevcut doğal kaynakların en iyi şekilde değerlendirilerek tarımsal üretimin artırılması, adalarda iskân edilmiş ve iskân edilecek çiftçi ailelerinin gelir düzeylerinin yükseltilerek faal ve yerleşik bir nüfusun oluşturulması amaçlanmıştır. Gökçeada-Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskân Projesi 1993 yılından, projenin tarımsal bölümü ise 2001 yılından beri uygulanmaktadır. Projenin yapılmasına dayanak oluşturan hedeflere ulaşılıncaya kadar projenin devam etmesi öngörülmüştür. Projenin 2020 yılı bütçesi 1.000.000.- TL olup, 2021 yılı bütçesi de 1.000.000.- TL olarak planlanmıştır.

Proje kapsamında, organik zeytin ve zeytinyağı üretiminin geliştirilmesi, organik arıcılık ve bal üretiminin geliştirilmesi, organik bağcılığın geliştirilmesi, organik meyve ve sebze üretiminin geliştirilmesi, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, balıkçılık ve su ürünlerini geliştirilmesi, tıbbi ve aromatik bitkilerin yaygınlaştırılması, üretici ve tüketicilere yönelik eğitim-yayım faaliyetleri yürütülmektedir.

3.9. Gökçeada ve Bozcaada Tarım Master Planı İçin Pilot SÇD Projesi

Tarımsal Master Plan, kırsal kalkınmayı sağlamaya, Gökçeada ve Bozcaada için tarımsal verimliliği ve geliri artırmaya yönelik stratejileri tanımlamaktadır. Planla; tarımsal kaynakların belirlenmesi (toprak, su, ekoloji, işgücü, teknik bilgi seviyesi), kısıtların ortaya konulması (üretim tekniği, örgütlenme, yatırım gereksinimi, işgücü, pazarlama problemleri vb), tarımsal kaynak ve potansiyelin değerlendirilerek tarımda verimliliğın ve çiftçi gelirlerinin artırılması, ürün arzında sürekliliğın sağlanması, tarım

ve çevre, sanayi, turizm ve diğer sektörler arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve doğal kaynakların ve çevrenin korunması amaçlanmaktadır.

Bozcaada için adadaki karakteristik ürünlerde verimlilik ve kalitenin artırılarak, tarımsal gelirin iyileştirilmesi ve tarımda sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmiş, hayvansal üretimde bakım ve beslenme şartlarının iyileştirilmesi, uygun teknikle kontrollü üretim yapılması, arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi, organik bal üretiminin yaygınlaştırılması, bilinçli girdi kullanımı ve üretim maliyetinin düşürülmesi, mevcut bağ alanlarının amaç dışı kullanımının engellenmesi ile ilgili tedbirlerin alınması, bağcılığın geliştirilmesi, zeytinciliğin geliştirilmesi, tarıma elverişli kullanılmayan arazilerin değerlendirilmesi, adanın genelinin sit alanı olması nedeniyle tarım arazisi niteliği taşıyan alanların yeniden gözden geçirilmesi, iyi tarım uygulamalarının artırılması, yeni teknolojilerin üreticiye etkin olarak aktarılması, toprak özelliklerine uygun ürün seçimi, su ürünleri üretiminin geliştirilmesi, ihracata yönelik üretiminin teşvik edilmesi, su ürünleri stoklarının korunması ve üretiminin artırılmasına yönelik tedbirlerin alınması, markalaşma ve pazarlama olanaklarının iyileştirilmesi, ürünlerin muhafaza ve pazara nakledilmesinde depolama ve benzeri tesislerin yapılması, istatistiki verilerin güncellenmesi ve geliştirilmesi, arazilerin, kullanım yeteneklerine göre değerlendirilmesi, doğal kaynakların bilinçli kullanımı, ekolojik dengenin korunması, tarımsal atık arıtma sistemlerinin teşvik edilmesi ve etkin kullanımının sağlanması önerilmiştir.

Bozcaada'da, örgütlenme sorunlarının giderilmesi ve tarımsal kooperatifçiliğin geliştirilmesi stratejisi geliştirilmiş, mevcut kooperatif ve birliklerin kurumsallaştırılması, kooperatif pazarlama kanallarının zenginleştirilmesi, su ürünleri kooperatiflerinin yaygınlaştırılması önerilmiştir.

Bozcaada'da organik tarımın yaygınlaştırılması stratejisi benimsenmiş, organik tarımın geliştirilmesi, organik ürünlerde markalaşmasının sağlanması, organik ürünlerin pazarlanma olanaklarının geliştirilmesi, organik ürünlerin pazarlama olanaklarının artırılması için Ada'da "Organik Pazar" kavramının yerleştirilmesi, "Ekolojik Ada Bozcaada" imajı oluşturularak turizm sektörünün gelişmesine önyak olmak (Agroturizm) önerilmiştir.

Proje kapsamında gıda güvenliğinin sağlanmasına dair strateji vurgulanmış, kaliteli ve standartlara uygun ürün üretimi, kontrol ve denetim hizmetlerinin güçlendirilmesi önerilmiştir.

2020 yılında Gökçeada-Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskan Projesi kapsamında Eceabat Ziraat Odası'nın Müteşebbisliğinde Organik Bitkisel Üretim (zeytin/zeytinyağı, meyvecilik, bağ tıbbi ve aromatik bitkiler, tarla ve yem bitkileri vb.), Organik Ancılık (bal üretimi) ve Organik Hayvansal Üretim (büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konularında kontrol ve sertifikasyon hizmet alımı ihalesi yapılarak sertifikasyon ve kontrol çalışmalarına başlanmıştır.

3.10. Güney Marmara Kalkınma Ajansı Bölge Gelişme Planında Bozcaada

Güney Marmara Kalkınma Ajansı Bölge Gelişme Planı'nda, Bozcaada'nın kıyı turizminin yanı sıra alternatif turizm potansiyeline sahip olan merkezi olduğu, Bozcaada sahip olduğu üzüm bağları ve kekik tarlaları ile eko-turizmin geliştirilebilmesi için zengin bir ekosisteme sahip olduğu, son yıllarda popüler hale gelen ve otantik binalarda kaliteli hizmet sunmayı amaçlayan butik oteller ile hizmet verildiği ve turizm beldelerinin betonlaşmasının önüne geçildiği, Türk ve Rum kültürünün birlikteliğiyle oluşan zengin mutfağı, dünyaya sunulabilecek özgün bir gastronomik değeri bulunduğu, düzenlenen Meryem Ana ayinleri inanç turizmi kapsamında çok sayıda turist çeken etkinlikler olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Bozcaada'da hastanenin bulunmaması, sağlık hizmetlerine erişimi daha da güçleştirdiği vurgulanmıştır.

Planda, "Ada'larda öncelikli olarak altyapının güçlendirilerek ihtiyaca cevap verecek hale getirilmesi gerekmektedir. Ada'ların sahip olduğu turist potansiyeli doğrultusunda nitelikli turizm tesislerinin artırılması ve mevcut turizm işletmelerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bozcaada ve Gökçeada'nın Yunan adaları ile bağlantı imkânına sahip olması, adalardaki turist profilinin çeşitlenmesine ve adaların rekabet edebilirliğinin uluslararası tanıtımla artmasına katkı sağlayacaktır. Adalarda üretilen ürünlerin katma değeri yüksek ürünler hale getirilmesi için markalaşma ve butik üretim konusunda farkındalık artırılmalıdır." ifadeleri mevcuttur.

Tüm bu üst ölçekli strateji ve planlar dikkate alındığında Bozcaada'da turizm endüstrisi ile ilgili öncelikler aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 32: Üst ölçekli strateji ve planlarda Bozcaada turizm endüstrisi ile ilgili öncelikler

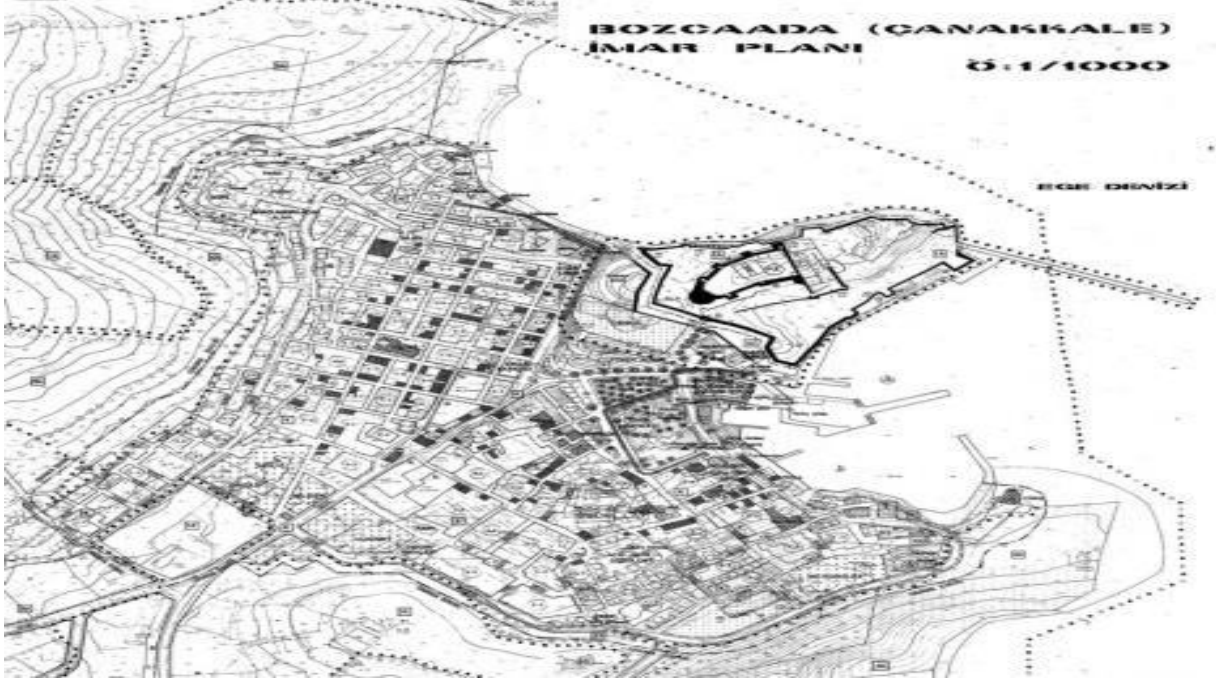
Türkiye Turizm Stratejisi 2023	Türkiye 3. Turizm Şurası	11. Kalkınma Planı	Çanakkale Destinasyonu Turizm Envanteri ve Strateji Çalışması	Balıkesir Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanları Planı	Türkiye Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı	Tarım ve Orman Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı	Gökçeada ve Bozcaada Tarım Master Planı İçin Pilot SÇD Projesi	Güney Marmara Kalkınma Ajansı Bölge Gelişme Planı
Doğal kaynakların ekolojik ve ekonomik verimlilik ilkesine bağlı olarak sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde korunması ve kullanılması	Farklı turizm türlerine ve yeni tüketici tercihlerine dayalı bir planlama anlayışına geçilmesi amacıyla Bozcaada'da arkeolojik, gastronomik, mitolojik, sportif, kültürel, tarımsal, odaklı turizm çeşitliliğinin artırılması	Değişen tüketici eğilimleri ile teknolojik gelişmeler doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi	Adalar bölgesindeki turizm arzının niteliksel ve nicelik olarak iyileştirilmesi	Bozcaada Limanı Yat Yanaşma Yeri Projesi	İklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile mücadele kapsamında yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması	Gökçeada ve Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskân Projesi	Bağcılığın ve zeytinciliğin geliştirilmesi	Ekoturizmin geliştirilmesi
Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile agroturizm, macera turizmi, spor turizmi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için eylem planlarının hazırlanması	Destinasyon odaklı bir turizm alan yönetimine geçilmesi için bölgede turizm ile ilgili, bütçesi, görev tanımları belirlenen bir "Turizm Kurulu" nun oluşturulması	Nitelikli personel istihdamını kolaylaştırmak ve personelin barınma ihtiyacının daha konforlu ortamlarda karşılanması için tesislere personel lojman alanı tahsis edilmesi	Adalar bölgesine yönelik turistik talebin artırılması için tanıtım, tutundurma ve imaj çalışmalarının yapılması		Atık yönetimi	Organik üretimi teşvik etmek amacıyla üretici ve tüketicilere yönelik eğitim-yayın faaliyetlerinin yürütülmesi	İyi tarım uygulamalarının ve organik tarımın artırılması	Nitelikli turizm tesislerinin artırılması

	"Yeşil büyüme" yaklaşımı doğrultusunda turizm işletmelerinde sınırlı ve yenilenemeyen kaynakların kullanımının asgariye indirilmesi		Adalar bölgesinde turizmden elde edilen gelirin artırılması ve sezonun uzatılması için alternatif turizm ürünlerinin değerlendirilmesi		Biyocoşetliliğin korunması		Tarımsal kooperatifçiliğin geliştirilmesi	
--	---	--	---	--	-------------------------------	--	---	--

3.11. Bozcaada İlçesi Nazım İmar ve Uygulama Planları

Bozcaada Belediye Meclis kararlarında 1/100000 Nazım İmar Planı ve Bozcaada Koruma Amaçlı 1/5000 Nazım Plan ve Koruma Amaçlı 1/1000 Uygulama planları dikkate alınmaktadır.

Harita 25: Bozcaada 1/1000 İmar Planı

Bununla beraber zaman içerisinde planların revizyonu gerekmiştir. Bozcaada Belediyesi nazım imar ve uygulama plan revizyon çalışmaları devam etmektedir.

4. BOZCAADA TURİZM PLANININ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BOYUTU

4.1. Bozcaada Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımının İncelemesi

Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, diğer bir deyişle Küresel Amaçlar, yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak için evrensel eylem çağrısıdır. Ekonomik ve sosyal yapı ile çevre etkileşiminin bütüncül bir şekilde değerlendirilerek bugünkü ve gelecekteki nesillerin kalkınmanın getirdiği fırsatlardan hakkaniyetli bir şekilde yararlanmasının sağlanması temeline dayanmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin bugünün ihtiyaçlarını karşılayabilecek kalkınmayı sağlamaktır. Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için, yoksullukla mücadele etmek, sağlıklı yaşam, nitelikli eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliği, temiz su ve sıhhi koşulların sağlanması, erişilebilir ve temiz enerji, insana yakışır iş ve ekonomik büyüme, alt yapı, sanayi ve yenilikçiliğin geliştirilmesi, eşitsizliklerin azaltılması, sürdürülebilir şehir ve

yaşam alanlarının sağlanması, sorumlu üretim ve tüketimin uygulanması, iklim değişikliğinin durdurulması ve uyumun sağlanması, suda yaşama saygı, karada yaşayan canlıların korunumu, barış ve adaleti sağlamaya katkıda bulunmak ve bütün bunların temini için ortaklıkların kurulması, işbirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. 2222

Bozcaada'da sürdürülebilir kalkınmanın temini için sürekli ve etkili bir risk değerlendirmesi ve risklerin olumsuz etkilerinin bertarafı elzemdir.

Plan çalışmasında risk algısı olabildiğince yüksek tutulmuş, Bozcaada'da can ve mal güvenliği ve bunlara dair güvencelerle ilgili, demografik, çevresel, doğal varlıklar, tarihi ve kültürel varlıklar, sürdürülebilir iş ve hizmet, ekonomik, politik, jeopolitik, stratejik, coğrafik, meteorolojik, teknolojik, ulaştırma, finansal konularla ilgili riskler dikkate alınmış, iklim değişikliği ve yol açtığı, sıcaklıkların artması, kuraklık, kıtlık, denizlerin ısınması, asidite, kirlilik vb., deniz seviyesinin yükselmesi, düzensiz yağışlar/kara-kıyı erozyonu, fırtına, yıldırım, doğal afetler (deprem, tsunami, sel vb.), yangın gibi tehlikeler değerlendirilmiş, acil durumlara müdahale kapasitesinin düşmesi, iletişim ve ulaşımda aksaklıklar, biyoçeşitliliğin korunamaması, tarihi ve doğal güzelliklerin zarar görmesi, alt yapı ve kamu hizmetlerin kesintiye uğraması, yapı stoğunun artması, tatlı suya erişimin kesilmesi ya da azalması, sağlık hizmetlerinde aksama, salgın vb., deniz kazaları, bağcılığın terk edilmesi, geleneklerin sürdürülememesi, azınlıkların sayısının azalması, turist yoğunluğunun artması, sorumlu turist bilincinin olmaması, yöresel lezzetlerin kaybolması, sosyal dayanışmanın zarar görmesi gibi oluşabilecek zararlar değerlendirilmiştir.

Bozcaada için sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşmada kültürel geçmişi, doğal kaynakları, enerjiye kolay erişebilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği bilinci, entellektüel sermayesinin yüksek oluşu avantaj olarak değerlendirilmektedir. Buna karşın coğrafi ve jeopolitik konumu nedeniyle iklim değişikliklerine karşı kırılgan yapısının güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bozcaada için BM Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerine uyum kapsamında, Çölleşme ile Mücadele Türkiye Ulusal Eylem Programı doğrultusunda son yıllarda giderek artan erozyonların önlenmesi, mera ve ormanlık alanların, biyolojik çeşitliliğin korunmasına önem verilmesi gündeme gelmektedir.

Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan Yeşil Mutabakat planı, 2030 yılına kadar Avrupa'nın karbon salımını 1990 düzeyine göre %55 düşürmeyi, AB'yi de 2050 yılına kadar dünyanın ilk karbon-nötr kıtası noktasına taşımayı hedeflemektedir. Bozcaada Belediyesi ve Troya Çevre Derneği iş birliğiyle, Horizon 2020 kapsamında Fransa'dan Marsilya Üniversitesinin önderliğinde yürütülecek olan "VPP4ISLANDS" projesi kapsamında, Avrupa'daki adalar baz alınarak, karbon salımlarının yok edilmesi, enerji üretimi ve tüketiminde kendi başlarına yeten coğrafyalar olmalarını sağlanması hedeflenmektedir. VPP4Islands projesi, yenilenebilir sistemlerin entegrasyonunu kolaylaştırmayı, akıllı ve yeşil enerjiye geçişi hızlandırmayı, adaların enerji verimliliği potansiyeli ve yenilikçi depolama yaklaşımlarından faydalanmalarını, vatandaşların aktif katılımını teşvik etmeyi ve

adaların enerji konusunda kendi kendine yeterli olmalarını sağlamayı ve maliyeti düşürmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için, VPP4Islands projesi, mevcut Sanal Enerji Santrallerinde devrim yapmayı ve akıllı enerji toplulukları oluşturmayı öngörmektedir. Proje ayrıca tüketicilerin davranışlarını inceleyerek ve öz-tüketimi teşvik ederek Talep Tepki Yeteneğini artırmayı öngörmektedir. 4444 Proje ile karbon nötralizasyonu için önemli aşama kaydedileceği gerçektir. Bunun yansısı atık yönetimi ve ulaşımda karbon nötr çözümler üzerine çalışılmasında yarar görülmektedir.

Adada turizm sezonunun yıl boyunca yayılması, yaz döneminden, ilkbahar ve sonbahar dönemine de uzatılması kalkınmayı olumlu etkileyecektir. Turizmde maviliklerin yansısı yeşilin de önceliklendirilmesi, doğa dostu yapılaşmadan ziyade, doğa dostu tüketim bilincinin yaygınlaştırılması kaçınılmazdır.

Sürdürülebilir kalkınma amaçlarından 11.'si Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar başlıklı olup, Sürdürülebilir Bozcaada bağlamında, adanın ekonomik, ekolojik, sosyal, çevresel boyutlarıyla korunması, öncelikle alt yapı çalışmalarının tamamlanması, sürdürülebilir kalkınmanın temini için insana yakışır iş ve ekonomik büyümenin sağlanması, bu kapsamda Bozcaada'da çalışanların refahı için barınma sorununun çözümü ve ulaşımın kesintisiz sağlanması, yaşlılar ve engelliler için yaşamın kolaylaştırılması, zanaatkarlığın özendirilmesi, anakaraya bağımlılığın asgariye indirilmesi, kendine yeten bir yapının temini esastır.

Bozcaada'da sürdürülebilir kalkınmada öncelikli sektör olan turizmin sürdürülebilirliği için, turizmin çevreye ve ekonomiye etkileriyle ilgili bilinci artırmak, kalkınmada eşitliği desteklemek, Bozcaada'da yaşayan halkın yaşam kalitesini desteklemek, öznel değerlerini korumak turistlere yüksek kalitede hizmet vermek, bunlarla birlikte çevrenin kalitesini sürdürmek ve arttırmak gerekmektedir.

Sürdürülebilir kalkınmada turizmin önemi tartışılmaz olan Bozcaada'da eşitsizliklerin giderilmesi, turizmde kayıt dışılığın önlenmesi kaçınılmazdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile belediyelerden yatırım ve/veya işletme belgesi almak suretiyle konaklama hizmeti veren otel işletmelerden 25.01.2022 tarihi itibarıyla faaliyette bulunanlar 1.7.2022 tarihine, 25.01.2022 tarihinden sonra faaliyete başlayanlar ise, faaliyete başladıkları ayı izleyen dördüncü ayın başına kadar başvurularını ve fiili geçiş hazırlıklarını tamamlayarak e-Fatura ve e-Arşiv uygulamasına geçmeleri gerekmekte, e-Fatura düzenleme zorunluluğu bulunan bu işletmelerin 1.01.2023 tarihi itibarıyla e-Defter uygulamasına geçme zorunluluğu bulunmaktadır. Mali disipline uyum turizmin sürdürülebilirliğini olumlu etkileyecektir.

Turizm Ana Planı çalışmaları kapsamında Kaymakamlık ve Belediye'nin bağlı birimleri, ticaret sicil, sosyal güvenlik kurumu, gelir idaresine dair kayıtlar incelenmiş, turizmde kayıt dışılığın önlenmesi için sistemlerin veri güvenliği dikkate alınarak entegrasyonunun önemi ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir Bozcaada ve sürdürülebilir turizm için "Taşıma Kapasitesi"nin belirlenmesi ve aşılmaması önem arz etmektedir. Bu çalışmada elde edilen veriler dahilinde taşıma kapasitesi hesaplanmaya çalışılmıştır.

4.2 Bozcaada Taşıma Kapasitesi

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından belirlenen sürdürülebilir turizm ilkelerinden biri olan kaynakların verimli kullanılması ilkesi, turizm tesislerinin ve hizmetlerinin gelişimi ile kıt ve yenilenemeyen kaynakların kullanımını asgari düzeye indirmek, doğal, kültürel ve tarihi değerlere sahip çıkılması, ulusal ve uluslararası bilinirliğinin artırılması, turizmde koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi üzerine odaklanmaktadır. Bir diğer ilke olan çevresel etkinin gözetilmesi ise; turizm işletmeleri ve ziyaretçilerden kaynaklanan hava, su ve toprak kirliliğini ve atık üretimini asgari düzeye indirmek, yöre halkını, işletme çalışanlarını ve misafirleri çevresel etki bağlamında bilgilendirmek ve “sorumlu işletme”, “sorumlu turist” gibi kavramları yaygınlaştırmaktır. Bu iki önemli ilke turizmde taşıma kapasitesi kavramının temelidir.

Turizmde taşıma kapasitesi, fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik çevreyi bozmadan ve turistlerin deneyim kalitesi düşmeden bir bölgeyi, mekanı kullanabilecek en fazla insan sayısı olarak ifade edilebilir. Taşıma kapasitesi; fiziksel, ekonomik, sosyal, ekolojik olarak dört alt grupta değerlendirilir. Sosyal taşıma kapasitesi toplumun ziyaretçilerden etkilenmemeye düzeyidir. Ekonomik taşıma kapasitesi, turizmin bir bölgeye ekonomik olarak yararları ve maliyetleri arasındaki dengeyi ifade eder. Turizmin fiziksel çevreye etki derecesiyle ilgili olan ekolojik taşıma kapasitesi, turizmin ve ziyaretçilerin doğa üzerindeki etkilerinin kabul edilebilir düzeylerdeki sınırının belirlenmesini ifade eder. Turizmde fiziksel taşıma kapasitesi, turistik alanın rekreasyon alanlarının fiziki özellikleri ve fiziki olanakları açısından 1 günde/yılda taşıyabileceği maksimum ziyaretçi sayısını ifade etmektedir. Turizmin sürdürülebilirliği için taşıma kapasitesinin aşılmaması gerekmektedir. 33

Taşıma kapasitesi hesaplamaları yapılırken Bozcaada Belediyesi ve ilgili diğer kamu kurumlarından alınan veriler dikkate alınmıştır. Plan çalışmaları sürecinde nazım imar ve uygulama plan çalışmalarının bitmemesi, mekânsal kapasiteye dair çalışmaları sınırlandırmış, ayrıca farklı kurumlardan alınan verilerin birbirini doğrulamaması plan çalışmalarının en önemli kısıtı olarak değerlendirilmiştir.

Nüfus ve Turist Yoğunluğu

TÜİK adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre 2020 yılında Bozcaada'nın nüfusu 3052'dir. Bozcaada Belediyesi'nden alınan verilere göre adada 1040 konut, 504 bağ evi bulunmaktadır. Bağ evlerinin 54 tanesi resmi olarak turizm amacıyla kullanılmaktadır. Turizm sezonunda bağ evlerinin çoğunun turistik işletme olarak kullanıldığı bilinen bir gerçektir. Adada yaz döneminde kalan kişi sayısının hesaplanmasında aşağıdaki veri ve varsayımlar dikkate alınmıştır.

Tablo 33: Bozcaada Nüfus ve Turist Yoğunluğu

TÜİK NÜFUS	3052		
Mesken	1040	4	4160
Bağ Evi	430	6	2580

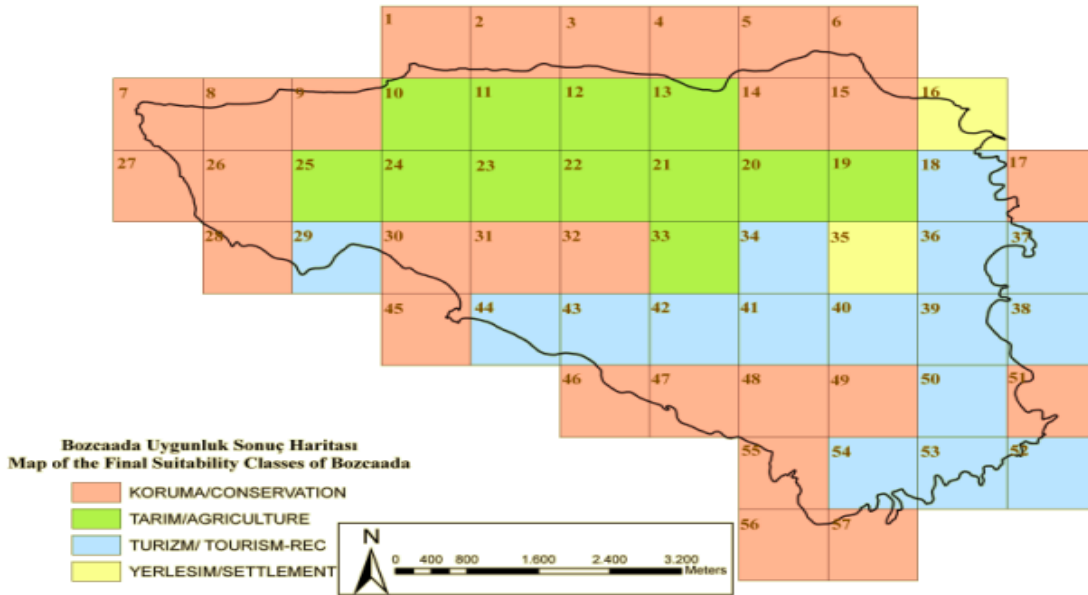
İnşası Devam Eden Konut ve Diğer	100	4	400
İnşası Devam Eden Konaklama Tesisi	7	20	140
Belgesiz Tesis Sayısı	20	6	120
Turistik Bağ Evi	54		
Konaklama Tesisi	276		
Belgeli Tesis Toplam Yatak Sayısı			4194
Çanakkale İl Kültür Turizm Mdl. Fark Yatak			388
Yat	1050	3	3150
Kamp	250		250
Günübirlik Turist			-2000
Genel Toplam			17382

- Bozcaada'da devam eden 100 inşaat bulunmaktadır. Bu inşaatların bağ evi, konaklama tesisi, ticarethane vb. olup olmadığı bilgisine ulaşılamamıştır. Bu inşaatların tamamı mesken olarak varsayılmış ve çalışmada ortalama 4 kişi ile hesaplamalara 400 kişi olarak dahil edilmiştir.
- 2020 yaz döneminde 1050 adet yelkenli vb. deniz taşıtı gelmiş olup taşıt başına ortalama 3 turist öngörülerek toplamda 3150 kişi hesaplamalara dahil edilmiştir.
- Yukarıdaki tabloda sunulduğu üzere Bozcaada Belediyesi'nden alınan verilere göre adada turizm amaçlı kullanımı yasal olarak beyan edilen 54 bağ evi de dahil olmak üzere 276 konaklama tesisi bulunmakta olup bu tesislerin kapasitesi 4194 yataktır.
- Bozcaada Mal Müdürlüğü'nden alınan verilerde Avrupa Topluluğu'ndaki Ekonomik Faaliyetlerin İstatiksel Sınıflandırılması (NACE) kodlamasına göre turizm konaklama hizmeti veren işletmelerin sayısı 2020 yılı için 296, 2021 yılı için 346'dır.
- Bozcaada Belediyesi ve Mal Müdürlüğü arasındaki işletme sayılarına dair farkın gelir vergisini ödeyen ancak belediyeden işletme izni almayan bağ evleri olduğu değerlendirilmiştir.
- Kamp alanlarındaki konaklama kapasitesi 250 kişidir.
- Alınan verilere göre günübirlik gelen turist sayısı günlük ortalama 2000 kişidir.
- 2020 yılında sezonda aynı anda bulunan kişi sayısı toplam 17382 kişiye ulaşmaktadır. Bu hesaplama barınma sorunu nedeniyle günübirlik gelip giden kamu ya da özel sektör çalışanları dahil değildir.
- Bozcaada Belediye'sinden alınan verilere göre yapı stokunun Cumhuriyet Mahallesi'nde 1.866, Alaybey Mahallesi'nde 1.105 olmak üzere toplam 2.971 olduğu bilgisi alınmıştır. 2019 yılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çanakkale İl Müdürlüğü verilerine göre yapı kayıt belgesi başvuru sayısı 1.594'tür. Bunlardan yaklaşık 130 tanesinin yıkıldığı öğrenilmiştir. Bunun yansısı 2021 sonu itibarı ile yapı kayıt belgesi alıp tapuda tescil işlemi tamamlanan yapı olmadığı

belirlenmiştir. Bu tespitler taşıma kapasitesi metrekare/kişi hesaplamasında kısıt teşkil etmiştir.

- Tarihi kent dokusu başta olmak üzere, doğal, arkeolojik ve kentsel sit koruması altında bulunan özgün peyzaj özellikleriyle Bozcaada; önde gelen kimlik öğelerinden tarım ve şarapçılıktan farklı olarak son yıllarda turizm ve rekreasyon amaçlı yoğun bir mekânsal kullanım talebi ve baskısı altında olan Bozcaada için önemli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan birinde, halen geçerli imar planı esas alınarak, özgün peyzaj değerlerine sahip mekanlara yönelik bir peyzaj planlama yöntemi üretilmiş ve bu yöntem, Bozcaada özelinde uygulanarak adanın mevcut/gelecekteki mekânsal kullanım taleplerine ve önceliklerine rehberlik etmek amaçlanmıştır. Bu süreçte ada, daha detaylı irdeleyebilmek amacıyla 1km x 1 km ölçülerinde toplam 57 kareye bölünmüştür. Uygulanan yöntem sonucunda, koruma 27 karede, turizm-rekreasyon 16 karede, tarım 12 karede ve yerleşim ise 2 karede I. öncelikli kullanım olarak saptanmıştır. 58

Harita 26: Bozcaada Uygunluk Sonuç Haritası 58

Tablo 34: Bozcaada Alan Dağılımı

Kullanım	Öncelikli Kare Sayısı	Oran	Ada Yüzölçümü
Koruma	27	47%	17,39
Yerleşim	2	4%	1,48
Tarım	12	21%	7,77
Turizm/Rekreasyon	16	28%	10,36
Toplam	57	100%	37

Tabloda görüleceği üzere, Bozcaada'nın %47'si koruma alanıdır. Yerleşim ve turizm/rekreasyon alanları toplamı %11,84'dür. Nüfus ve turist yoğunluğunun 17854 kişi olduğu dikkate alındığında, turizm sezonunda kargaşa, trafik, alt yapı hizmetlerinde aksamalara olabilecek ve Bozcaada cazibe merkezi olmaktan çıkacaktır.

Yiyecek-İçecek Hizmetleri Kapasitesi

Bozcaada Belediyesi kayıtlarına göre; Bozcaada'da 56 lokanta, 6 kahvaltı salonu, 6 çay bahçesi, 34 kafe (22'si içki ruhsatlı), 3 dondurmacı, 17 büfe bulunmaktadır. Bu yiyecek-İçecek tesislerinin masa sayısı 2091, kuver sayısı ise 7792'dir. Aşağıdaki tabloda bu işletmelerin turistlere verdiği hizmete dair zamanlar dikkate alınarak yapılan hesaplamaların sonucu sunulmaktadır.

Tablo 35: Yeme-İçme Tesisleri Kapasitesi

	Merkez Harici Lokanta (İçkili)	Lokanta-Otel Lokanta (İçkili)	Lokanta-Otel Lokanta (İçkisiz)	Ev Yemekleri (İçkisiz)	Cafe (İçkili)	Cafe-Otel Cafe (İçkili)	Cafe (İçkisiz)	Pastahane	Çay Bahçesi (içkili)	Kahvaltı Salonu	Büfe (İçkili)	Toplam
İşletme Sayısı	5	34	2	11	9	16	7	3	6	5	Çanakkale İli 10	108
Oturma Süresi	3	4	4	2	3	4	2	2	2	3	2	
Çalışma Süresi	15	8	8	14	15	8	14	14	14	9	17	
Frekans	5	2	2	7	5	2	7	7	7	3	9	
Kuver	670	2.988	94	637	610	893	227	170	1.286	115	102	7792
Kapasite	3.350	5.976	188	4.459	3.050	1.786	1.589	1.190	9.002	345	918	31853

Bozcaada'da genel olarak kahvaltı hizmeti veren işletme sayısı görünürde az olmakla beraber bazı lokantaların sabah kahvaltı hizmeti de verdiği bilinmektedir.

Tabloda görüleceği üzere, Bozcaada'da yeme içme hizmetlerinde azami taşıma kapasitesi yaklaşık 31.853 kişidir.

Plajlar

Bozcaada'da Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne ecri misil bedeli ödeyen plajlarla ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Hesaplamalar, 4 m²'ye 1 kişi ve ortalama güneşlenme saati, 6 saat alınarak yapılmıştır.

Tablo 36: Bozcaada Plajlar Taşıma Kapasitesi

Mevki	Şemsiye Şezlong Alan Büyüklüğü m ²	m ² başına Düşen Kişi (4 m ² 1 kişi)	Güneşlenebilecek Saat Toplamı	Güneşlenme saati/Ortalama)	Frekans	Kapasite
Ayazma	7250	0,25	12	6	2	3.625
Habbale	5652	0,25	12	6	2	2.826
Tuzburnu	713	0,25	12	6	2	357
Sulubahçe	9174	0,25	12	6	2	4.587
Tuzburnu	788	0,25	12	6	2	394
Ayana	5.175	0,25	12	6	2	2.588
Tekirbahçe	2.200	0,25	12	6	2	1.100
Akvaryum	300	0,25	12	6	2	150
Çayır	4351	0,25	12	6	2	2.176
Çanak koyu	380	0,25	12	6	2	190
Beylik	3600	0,25	12	6	2	1.800
Toplam	39.583					19.792

Yapılan hesaplamalar neticesinde plaj kullanımında fiili durumda maksimum kapasite yaklaşık 19.800 kişidir. Plajlarla ilgili en büyük problem, temel insani ihtiyaçların bütün plajlarda karşılanamamasıdır. Atık su yönetiminde 1 insan için ortalama günlük atık suyun 1 lt olduğu, bunun yaklaşık 1/3'ünün gün içinde atıldığı varsayımı altında ortalama 6.600 lt atık suyun atılacağı göz ardı edilmemelidir.

Ormanlık Alanlar

Bozcaada'da ormanlık alanlar yıllar içerisinde giderek azalmıştır. Mevcudu korumak için yoğun yaz dönemlerinde ateş yakmak yasaklanmıştır. Yapılan araştırmalarda 160 ha için 100 insan öngörülmektedir. Bozcaada'da 115 hektar ormanlık alan olduğu dikkate alındığında; ormanlık alan taşıma kapasitesinin azami 72 kişi olacağı hesaplanmaktadır. 33

Otoparklar-Trafik Yoğunluğu

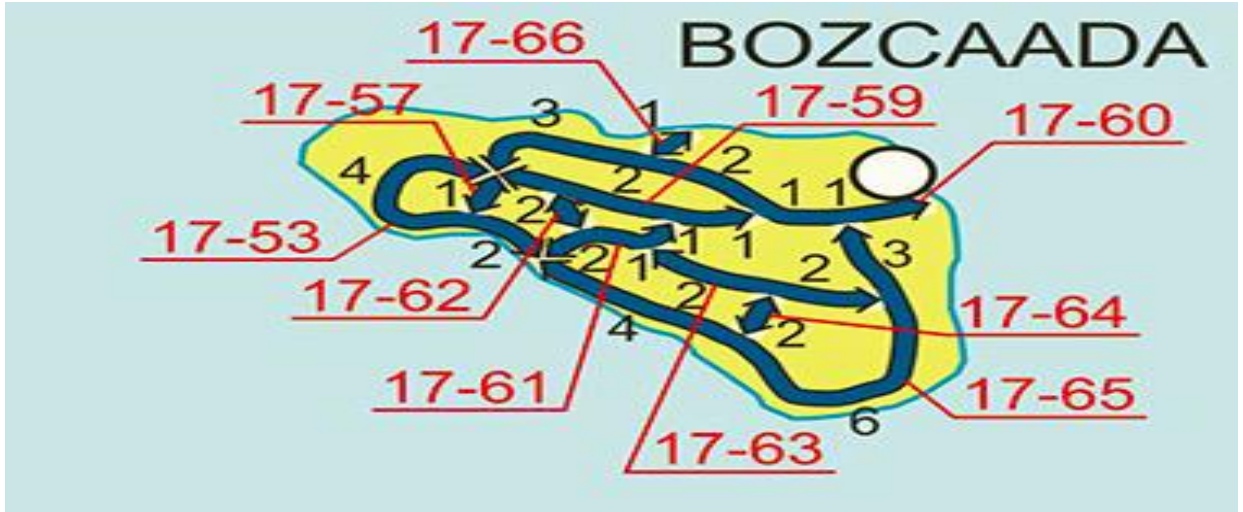
Bozcaada'nın en büyük problemlerinden biri trafik yoğunluğu ve otopark sorunudur. 2.110 m² kale arkası, 1.900 m² taş ocağı, 2.687 m² bir turistik işletme yakını ve 4.800 m² jandarma önü olmak üzere toplamda 11.497 m²'lik otopark alanı mevcuttur.

Otopark Yönetmeliği'nin 4. madde ç fıkrasına göre binek otomobiller için ortalama 20 m² standart alan belirlendiği dikkate alındığında, Bozcaada'da bulunan mevcut otoparklarda azami 575 binek otomobilin park etmesi mümkündür. 58,5 Mevcut yatak arzının 4.564 olduğu dikkate alındığında sit alanlarının yoğunluğu, yeni geniş otopark alanlarının inşa edilmesinin imkansızlığı bilindiğine göre Bozcaada'ya araç girişinin minimize edilmesinin daha doğru olacaktır. Bunun yansısı ada içi eko hareketlilik çalışmaları yapılması, akıllı uygulamalarla insan odaklı, düşük hızla seyredilen ya da araçsız yolların, gerekli noktalar için doğa dostu toplu taşımının geliştirilmesi gerekmektedir.

Daimi olarak Bozcaada'da seyreden araç sayısı bilinmemekle birlikte, Bozcaada-Geyikli arasında deniz ulaşımını sağlayan GESTAŞ'tan alınan verilere göre pandemi sürecinde Temmuz 2020 döneminde yaklaşık 23.000 aracın adaya geldiği, gelen yaklaşık 20.000 otomobilin, yaklaşık 16.000 adedinin Geyikli'ye geri döndüğü belirlenmiştir. Bu durumda; yaklaşık 4.000 otomobilin Bozcaada'da kaldığı tahmin edilebilir. Bunun yansısı; aynı dönemde ortalama 40 kamyon, 1.600 kamyonetin lojistik amaçla ada trafiğinde dolaştığı ayrıca aynı dönemde yolcu taşımada kullanılan ortalama 140 minibüsün de trafikte bulunduğu belirlenmiştir. Bütün bu araçların yol kenarlarına park ederek trafiği olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Karayolları Genel Müdürlüğü verilerine göre, Bozcaada'nın karayolu trafik uzunluğu 43 km'dir. Aşağıdaki haritada Bozcaada'da bulunan karayolları ve mesafeler gösterilmektedir.

Harita 27: Bozcaada'da Bulunan Karayolları ve Mesafeler (km)

Kaynak:<https://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMImages/Bolgeler/14/Bolge/Subeler/Canakkale.jpg>

Taşıt hızının 50 km, takip mesafesinin ortalama 15 m ve ortalama araç uzunluğunun 5 m olduğu dikkate alındığında Bozcaada'da karayolunda ardı ardına seyri halinde bulunabilecek azami araç sayısı yaklaşık 2150'dir. Pandemiye rağmen turizmin en yoğun olduğu dönemlerden biri olan Temmuz 2020 döneminde 4.000 aracın Bozcaada'da kaldığı ve daimi ikamet eden kişilere ait araç bilgisinin mevcut olmadığı

dikkate alındığında; Bozcaada'nın trafik taşıma kapasitesinin fazlasıyla aşıldığı ve hem yerli halk hem de turistlerin ciddi bir gürültü ve eksoz kirliliğine maruz kaldıkları görülmektedir.

Ayrıca Bozcaada'da motosiklet ve bisiklet kullanımına dair veriler bulunmamaktadır. Ulaşım konusunda yapılan bir çalışmada, yolların bisikletliler için güvenli olup olmadığı sorusuna anket yapılan kişilerden % 27.75'i çok güvenli, % 26'sı orta düzeyde güvenli olduğu, % 46.3'ü ise güvenli olmadığını ifade ettikleri belirtilmektedir. 44

Gün Batımı Alanı Bozcaada Trafik Yoğunluğu

Kaynak: Bozcaada Haber, Serkan İLİK

Ada Merkezi Ziyaretçi Yoğunluğu

Kaynak: Bozcaada Haber, Serkan İLİK

Ada Merkezi Araç Yoğunluğu

Kaynak: Bozcaada Haber, Serkan İLİK

Ada Merkezi Çıkışı Araç Yoğunluğu

Kaynak: Bozcaada Haber, Serkan İLİK

Bozcaada Kalesi

Bozcaada kale hendeklerinin turizme kazandırılması gündemdedir. Yapılan araştırmalarda tarihi alanlarda her 1,6 km²'lik alan için aynı anda azami 30 kişinin bulunmasının koruma kullanma dengesi için gerekli olduğu belirlenmiştir. 33

Yeşil Alanlar

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı şehir planlamasına ilişkin "Standartlar ve Asgari Alan Büyüklükleri" tablosuna göre 34 75.000 nüfus büyüklüğüne kadar olan yerleşimlerde kişi başına ortalama 10 m² yeşil alan düşmesi gerekmektedir. Belediye verilerine göre Bozcaada'nın yeşil alan büyüklüğü Çamlık, 1.260 m², Zübeyde Hanım

4.542 m² ve Namazgah 2.000 m² olmak üzere toplam 7.208 m²'dir. Konaklama kapasitesi de dikkate alındığında yaz döneminde yaklaşık 13.000 kişinin yaşadığı adada yeşil alanların yeterli olmadığı görülmektedir.

Temiz Su Kapasitesi

Bozcaada Belediyesi'nden alınan verilere göre 2020 yılında anakarada bulunan su kuyularından toplam 115.000 m³ içme suyu temin edilmiştir. Bozcaada Belediyesi aynı yıl abonelerden tahsil ettiği su bedeline esas tüketimin 111.026 m³ olduğu bilgisini vermiştir. Aradaki fark nazara alınmadan turizmin yoğun olduğu aylara rotasyon faktörü uygulanarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur. Kişi başına su tüketimi TÜİK tarafından belirlenen günlük ortalama 228 lt baz alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 37: Bozcaada Temiz Su Tüketimi

Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Rotasyon faktörü	1	1	1	1	3	4	6	5	3	1	1	1
m ³												
(Toplam 115.000)	4107	4107	4107	4107	12321	16428	24642	20535	12321	4107	4107	4107
Litre	4107000	4107000	4107000	4107000	12321000	16428000	24642000	20535000	12321000	4107143	4107143	4107143
Temiz Su Kişi	600	600	600	600	1801	2402	3603	3002	1801	600	600	600

Tablodan görüleceği üzere turizmin en yoğun olduğu Temmuz 2020 döneminde şehir şebekesinden yaklaşık 3600 kişiye temiz su verilebildiği görülmektedir. Bu durum Bozcaada'da yoğun bir kuyu suyu kullanımı olduğunu göstermekte olup, iklim değişikliği ile tehdit altında olan yeraltı sularının kıtlığı açısından önemli risk teşkil etmektedir. Bu nedenle Bozcaada Belediyesi deniz suyundan içme suyu eldesine dair proje üzerinde çalışmaktadır.

Kullanma suyu temini taşıma kapasitesi planlamalarında ciddi tehdit oluşturmaktadır.

Atık Su ve Hijyen

Bozcaada'da mevcut sorunlardan en önemlilerinde biri atık suların toplanması ve deşarjıdır. Umumi tuvaletlerin 24 saat üzerinden günde 3 kez 10 dakika, her saat başı 5 dakika temizlik esasına göre toplamda 135 dakika temizlik için ayrıldığında, 1 tek tuvalet kabininin günde ortalama 260 kişi tarafından kullanılabileceği dikkate alındığında iskelede bulunan umumi tuvaletlerin yetersizliği ortadadır.

Plajlarda duş ve tuvaletlerin yeterli olmadığı görüşlerine karşılık, Kıyı Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında plajlarda fosseptik tuvaletler yapılamamaktadır. Kıyılarda mobil, kompost tuvaletlerin yaygınlaştırılması gündeme gelebilir. Duşlarda su ayak izini azaltacak yöntemlerin kullanılması uygun olacaktır.

Bozcaada Belediyesi'nden elde edilen verilere göre adada yıllık toplam 90.000 m³ atık su deşarj edilmektedir. Aşağıdaki tablo atık su üretimi ve nüfus yoğunluğuna göre oluşturulmuştur. Alt yapı çalışmalarında Bozcaada atık su miktarı 10000 kişi baz alınarak hesaplanmıştır.

Turizmin yoğun olduğu aylara rotasyon faktörü uygulanarak aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo38: Bozcaada Atık Su Miktarları

Aylar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Rotasyon Faktörü	1	1	1	1	3	4	6	5	3	1	1	1
Atık su m ³	3214	3214	3214	3214	9643	12857	19286	16071	9643	3214	3214	3214

Kaynak: Bozcaada Belediyesi

Kişi başı atık su üretimi ulusal standartlara göre günde ortalama 1 lt üzerinden hesaplanmaktadır. Varsayılan rotasyon faktörlerine göre Temmuz 2020 döneminde Bozcaada'da yaklaşık 19000 kişinin bulunduğu hesaplanabilir. Ayazma bölgesinde kanalizasyon alt yapısının olmadığı da dikkate alındığında taşıma kapasitesinin fazlasıyla aşıldığı görülmektedir.

Bozcaada'daki yerleşik nüfusun, kayıtlı konaklamalı ve günübirlik turist sayısının toplamı 17382 kişi olarak hesaplandığında; Temmuz 2020 döneminde adada yaklaşık 19.000 kişinin bulunması, yaklaşık 1600 kişinin kayıt dışı olarak konakladığını göstermektedir. Bu durum mevcut alt yapı kullanımının planlanan kapasitenin üzerine çıkması sonucunu doğurmaktadır.

Katı Atık Kapasitesi

2020 yılı Çanakkale İli Çevre Durum Raporu'na göre, katı atık yönetiminde Bozcaada'nın yazlık nüfusu 10000 kişi olarak belirlenmiştir.

Tablo 39: Bozcaada Belediyesi Katı Atık Yönetimi

Nüfus		Toplanan Katı Atık Miktarı		Kişi Başı Katı Atık Miktarı		Atık Yönetim Tesisi				
Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Düzenli Depolama	Ön İşlem/Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon	Yakma	Düzensiz Depolama	Depo Gazından Enerji Üretimi
10000	1000	24	1	240	1	-	-	-	X	-

Kaynak: 2020 Yılı Çanakkale İli Çevre Durum Raporu

Genel Değerlendirme

Yörenin turizm cazibesini artıran en önemli kaynakların başında doğal güzellikler gelmektedir. Bozcaada'nın koruma kullanma dengesinin sağlanabilmesi için özellikle turizm hareketlerinin yoğun olduğu dönemlerde taşıma kapasitesinin aşılması gerekmektedir. Elde edilen veriler, yapılan analizler, mevcut alt yapı incelemeleri sonucunda Bozcaada'nın anakara ile olan bağlantısının yaz dönemlerinde kesilemeyeceği varsayımıyla, gününbirlik turistlerin araçsız giriş yapmaları koşuluyla, korumacı yaklaşımla 10000 kişinin üzerinde bir yoğunluğun, yeşil alanlar, rekreatif alanlar, tarihi alanlar, sit alanları dikkate alındığında Bozcaada'nın sürdürülebilirliğini tehdit edeceği, analizler sonucu belirlenen yaklaşık 17000 kişilik nüfus ve turist yoğunluğunun turizmin sürdürülebilirliği üzerinde ciddi baskı yaratacağı ve yıkıcı etkilerinin olacağı değerlendirilmektedir.

TURİZM ANA PLANI VİZYON, HEDEF, STRATEJİ ve EYLEMLERİ

1. Master Planı Kapsamında Değerlendirilen Vizyon, Hedef ve Stratejiler

Bozcaada Turizm Vizyonu: Doğal ve kültürel değerleri ile ada kimliğinin yaşatıldığı, tarım ile turizmin bütünleştirilerek uzun vadeli faydaların gözetildiği, yerel halkın yaşam kalitesinin ön planda tutulduğu, nitelikli hizmet anlayışı ile çevreye duyarlı misafirin buluşturulduğu, geçmişin mirası geleceğin emaneti Bozcaada.

Adadaki turistik ürün seyri, turizmin ada haklı üzerindeki etkileri, Türkiye ve dünyada turizm endüstrisinin durumu, ada halkı ve turizm paydaşlarından elde edilen geri dönüşler, adanın halihazırdaki durumu dikkate alınarak Bozcaada'da turizmin gelişme yönünün belirlenmesi ve turizm endüstrisinin yeniden yapılandırılması amacıyla aşağıda belirtilen ana hedefler, temel stratejiler ve eylem planları oluşturulmuş ve aşağıda değerlendirilmiştir. Eylemlerin uygulanmasında sinerjik bir etki yaratılması amacıyla eylemler "Sorumlu Kişi/Kurum", ve "Destekleyici Kişi/Kurum" olarak ve gerçekleştirilme önceliklerine göre "kısa", "orta" ve "uzun" olmak üzere dönemlere ayrılarak Tablo 40 da verilmiştir (Bkz. Tablo 40).

- (1) Adada turizmin sürdürülebilir gelişmesi Bozcaada'nın doğal, kültürel, tarihi mirasının korunması, turizmi doğal, kültürel ve tarihi mirasa zarar vermeyecek şekilde planlanması ile mümkündür. Ayrıca nitelikli turist çekebilmek için Bozcaada'ya özgü somut ve soyut kültürel mirasın turizme kazandırılması gerekmektedir. Bu bağlamda planlama sürecine katılımcı, kapsayıcı, korumacı, eşitlik ilkelerine bağlı bir anlayış çerçevesinde yerel dinamiklerin dahil edilmesi, Bozcaada tarihinin ve kültürünün gelecek nesillere ve turistlere doğru aktarımının sağlanması ve Bozcaada'nın kültür ve sanat adası haline getirilmesi temel stratejileri benimsenmiştir. Adada turizmin sürdürülebilir gelişimi için tüm paydaşların planlama sürecine dahil edilmesi büyük önem taşımaktadır.
- (2) Turizm endüstrisinin gelişmiş olduğu yörelerde turizm olumlu ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel katkılar yansın pek çok olumsuz etkiye de neden olmaktadır. Özellikle turizmin yarattığı ekonomik girdiler halkın refah düzeyini artırmaktadır. Bu bağlamda Bozcaada turizminin gelişmesi için etik ve sorumlu yönetim anlayışının benimsenmesi ile etik ilkeler, sorumlu üretim ve tüketim döngüsü esas alınarak ulusal ve uluslararası sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasının sağlanması temel stratejiler olarak benimsenmiştir.
- (3) Bozcaada yüzyıllardır Türk ve Rum kültürünü yaşatan farklı dokusu, doğal kaynakları, mimarisi ve kimliği ile eşsiz bir destinasyondur. Turizm faaliyetlerinin bu değerleri göz ardı etmeyecek hatta bu değerler ile bütünleşecek şekilde planlanması önemlidir. Bu haliyle, Bozcaada kentsel tasarımının, turizme özgü bileşenleriyle uyumlu olması, kent kimliği ile turizm kimliğinin bütünleşmesi, adaya ait olmayan değerler arzının kontrol altına alınması; Bozcaada'ya özgü mimari dokunun korunması ve yeniden hayata döndürülmesi; hediyelik eşyaların Bozcaada'ya özgü, el yapımı olması ve Bozcaada'da üretilmesinin sağlanması; gastronomik değerlerin yaşatılarak, ön plana

çıkarması; adaya özgü yeni ürün ve markaların geliştirilmesi, harcama kapasitesi yüksek ve sorumlu ziyaretçilerin gelmesinin sağlanması stratejileri benimsenmiştir. Bu bağlamda, doğal dokuya ve kültürel yapıya uygun bir yapılaşma anlayışı geliştirilmeli, tarihi yapıların koruma-kullanma dengesi gözetilerek kullanılması, mekânsal planlamanın doğal dokuya, kültürel geleneklere, yaşam biçimlerine uygun olması sağlanmalıdır. Ayrıca adanın gastronomik değerlerini, kimliğini dikkate alan turizm faaliyetleri ve özgün hediyelik eşyalar geliştirilmelidir.

- (4) Turizm özellikle deniz-kum-güneş turizminin hakim olduğu yerlerde mevsimlik bir yoğunlaşmaya ve turistik kalabalığa neden olmaktadır. Bu nedenle bu yoğunluğun olumsuz etkilerini azaltmak için turizm faaliyetlerinin oniki aya yayılması, çevreye duyarlı ve nitelikli yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Bu amaçla araştırma ve bilgi sistemlerinin kullanılması; ziyaretçi deneyimi, ürün ve hizmet kalitesi, ulaşım hizmetlerinin, sağlık, güvenlik ve trafik alt yapılarının iyileştirilmesi ve turizm altyapı ve üstyapısının geliştirilmesi temel stratejiler olarak belirlenmiştir.
- (5) Tarımsal faaliyetler özellikle bağcılık Bozcaada'nın ana yaşamsal kaynaklarından biridir. Ada bağcılık ve şarapçılıkla ilgili olarak haklı bir üne sahiptir. Planda bu tarımsal değerlerden yararlanılabilmesi için turizmin tarımla entegrasyonunun sağlanması, tarım turizminin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla, tarımsal örgütlerin planları ile turizm planlamalarının uyumun sağlanması; adaya özgü tarımsal ürünlerin çeşitliliğinin korunması ve artırılması; balıkçılık ve hayvancılığın geliştirilmesi stratejileri benimsenmiştir. Böylece, Bozcaada'da tarım turizmi faaliyetleri geliştirilerek atıl tarım arazileri yerel ekonomiye kazandırılabilir.
- (6) Hem adadaki doğal ve kültürel kaynakların korunması hem de yerel haklı yaşam kalitesinin devamlılığı açısından turizmin sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda gelişmesi gerekmektedir. Bu kapsamda planda sürdürülebilir kentler ve turizm kapsamında, tehditleri önlemek/bertaraf etmek, gelecek kuşakların yeteneklerine uyumu sağlamak temel hedef olarak belirlenmiştir. Bu amaçla Bozcaada'da sürdürülebilir kent yönetimi ilkelerinin uygulanması stratejisi benimsenmiş bu kapsamda atıkların bertarafı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması, plastik atıkların azaltılması, turiste yönelik çevre duyarlılığı çalışmalarının yapılması, turizm işletmelerinde doğa dostu uygulamaların özendirilmesi, adadaki trafik ve gürültü sorununa çözüm üretilmesi gibi pek çok eylem planlanmıştır.
- (7) Tüm dünyada pek çok engelli birey turizm faaliyetlerine erişme imkanından yoksundur. Bunun temel nedeni turistik alt ve üstyapı ile turizm faaliyetlerinin engellilere göre planlanmamasıdır. Bu planda temel hedeflerden biri turizmin tüm bireylerce erişilebilir olmasını sağlamaktır. Bu amaçla, Bozcaada turizminin turistik alt ve üstyapı bakımından ulusal ve uluslararası erişilebilir turizm ilkeleri dikkate alınarak planlanması temel strateji olarak belirlenmiştir.

(8) Turizm endüstrisi konjonktürel değişimlere, ekonomik krizlere, salgın hastalıklara, terör olaylarına, doğal felaketlere son derece duyarlı olduğundan riskli bir yapısı vardır. Bu bağlamda turizmle ilgili risklerin mümkün olduğu ölçüde önceden öngörülmesi ve kriz yönetiminin geliştirilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu amaçla, ulusal ve uluslararası gelişmeler ve örgütlenmelerle, küresel iklim değişikliğine, doğal afet, ekonomik, politik, vb. gelişmelere uyumun sağlanması temel strateji olarak benimsenmiştir.

3. Yatırım Önerileri (Prof. Dr. Muharrem Tuna)

3.1 Bozcaada İlçesi Gelişme Odağı

3.2 Bölge ve İl Ölçeğinde Turizm Gelişme Eksenleri

3.3 Alternatif Gelişme Alan ve Odakları

Tablo 40: Bozcaada Turizm Ana Planı Eylem Önerileri

No	Hedef	Strateji	Eylemler	Sorumlu Kişi/Kurum	Destekleyici Kişi/Kurum	Tamamlanacağı Zaman Aralığı
1	Yerel dinamiklerin planlama ve icra sürecine dahil edilmesi	Katılımcı, kapsayıcı, korumacı, eşitlik ilkelerine bağlılık	Bozcaada Destinasyon Yönetim Örgütü'nün kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Md. İlçe Kaymakamlık Birimleri Bozcaada Kooperatifleri BOZTİD ve İlgili Diğer STK	Kısa
			Turizm Ana Planı İzleme Komitesi'nin oluşturulması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi, BOZTİD Bozcaada Kooperatifleri, İlgili Diğer STK	Kısa
			Nazım imar ve uygulama planlarının tarım, turizm ve yöresel dokuya dair önceliklerin dikkate alınarak ivedilikle tamamlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa/Orta
			Turizm de kooperatifçilik vb. sivil örgütlenmelerin desteklenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa

2	Tarımın geliştirilerek turizmin tarımla entegrasyonunu sağlamak	Ata mirası bağlara sahip çıkarak devamlılığını sağlamak, kültürel mirası korumak	Bozcaada'da tarımsal kalkınmanın iyileştirilmesi için, tarımsal faaliyetlerin teşvik edilmesi, gerekli çalışmalarının planlanması ve uygulanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Tarım Md.	Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Tarımsal teşkilatlanmaların teşviki; kooperatif, birlik vb. kuruluşların kurumsal kapasitelerinin artırılması, bağıcılığı güçlendirme projesinde etkin rol almasının sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa/Orta
			Bozcaada'nın yerel üzümleri olan "Çavuş, Kuntra, Vasilaki, Karalahna" çeşitlerinin üretimi desteklenerek, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi.	Kısa
			Bozcaada Çavuş'u dışında kalan diğer yerel üzümler için de coğrafi tescil alınması konusunun araştırılarak uygun olanların tescilinin sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi.	Kısa
		Tarımsal örgütlenmelerin planlamaları ile turizm planlamalarının uyumun sağlanması	Tarım alanlarının, tapu bilgileri ile fiili kullanımlarının karşılaştırılarak yasal kayıtlara uygun olmayan tarım arazilerinin usulüne uygun kullanımının sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi.	Kısa/Orta
			Tarım ekonomisi kapsamında her türlü envanter çalışmasının yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Atıl tarım arazilerinin mülkiyet durumlarının tespit edilmesi, sahiplerinin üretime teşvik edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa

2	bağcılık, üzüm çeşitleri ve üretim kapasitesi hakkında öngörülebilir bulunmak ve planlamak	Atıl bağların, sağlıklı bağlara hastalık bulaştırmasının önüne geçilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi.	Orta
		Atıl bağların bakımının yapılabilmesi için destek sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
		Kullanım hakkı veya bakımı devredilmek istenen bağların tespit edilerek gerekli çalışmaların yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
		Bozcaada'da tarıma elverişli boş duran (sahibince işlenmeyen veya kamu, vakıf elinde olan) uygun arazilerin ıslah edilerek kamu yararına Bozcaada'ya özgü yerel üzümlerin (Çavuş, Kuntra, Vasilaki, Karalahna) dikilmesinin sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
		Üretim kapasiteleri arttırılan yerel üzümlerin, katma değerli ürünlere dönüştürülmesi, öncelikle kooperatif eliyle markalaştırılarak, satış, pazarlama faaliyetlerine destek olunması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. BOZTİD S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
		Dijital tarım platformu oluşturularak alıcı ve satıcının bir araya getirilmesi	Bozcaada Belediyesi S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. BOZTİD	Kısa
		Bağ rotaları oluşturulması ve içeriğe uygun atölye çalışmalarının düzenlenmesi	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale İl Tarım Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. BOZTİD	Kısa/Orta
		Bozcaada'da faaliyette bulunan turizm işletmelerine	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi	

2			bağcılık ve adaya özgü üzüm çeşitleri hakkında eğitimler verilmesi, bilgilendirici dokümanların hazırlanması ve bu bilgileri turistler ile paylaşımlarının teşvik edilmesi	Çanakkale İl Tarım Md.	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Üzüm hasadı zamanı turistik işletmelerde turistlere üzüm ve üzümünden mamul ürünlerin ikram edilmesinin teşviki ve bu yolla üzüm satışlarının desteklenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Turistlere Bozcaada üzümü, şarabı ve bağcılık kültürünü tanıtıcı yazılı/elektronik dokümantasyonun hazırlanması ve gerekli bilgilendirmenin yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Yiyecek içecek işletmelerinin menülerinde şarap-yemek eşleştirme çalışmalarının yapılması	BOZTİD S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Bozcaada Belediyesi	Kısa
			Adanın muhtelif yerlerine Bozcaada üzümü ve şarapları hakkında bilgilendirici tabelalar asılması	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Bağcılık ve şarapçılık konusunda deneyimlerinden faydalanabilecek yeni kardeş şehir projelerinin yürütülmesi	Bozcaada Belediyesi	S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa/Orta
			Bozcaada'da bağlarda çalışmaya gelen tarım ve turizm işçilerinin konaklama ihtiyaçlarına çözüm üretilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa/Orta
			Ada da yetişen tarım ürünlerinin işlenmesine ve saklanmasına yönelik, depolama, üretim ve paketleme tesisi kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Orta
			Adada tarım arazilerinin etkin kullanımı için arazi yapısına uygun tarımsal ürün üretimine paralel katma değerli ürün gamının genişletilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.	Orta
			Bağcılık ve şarapçılıktan yola çıkarak turizm inşa etmek			

2			(Pekmez, üzüm çekirdeği, sirke, şıra, pestil, zeytinyağı, süt ürünleri vb.)		Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Bozcaada Kadın Koop.	
			Üretim artışına paralel olarak yeni kooperatiflerin kurulmasının desteklenmesi (bal üreticileri, süt üreticileri vb.)	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.	Orta
			Tarımsal faaliyetlerde lojistik hizmetleri destekleyici önlemlerin alınması (Depolama, dağıtım vb. konularda finansal destek ve kolaylık sağlanması)	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Orta
		Adaya özgü tarımsal ürünlerin çeşitliliğinin korunması ve artırılması	İncir, badem gibi, yöreye uygun meyve ağaçlarının çoğaltılması, tarımsal ürünlerin katma değerli ürünlere dönüştürülmesi (atıl tarım arazilerinin, ilçe tarım müdürlüğü tarafından uygun görülmüş diğer alanlarda üretimin desteklenmesi)	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.	Orta
	Balıkçılık ve hayvancılığın geliştirilmesi		Balıkçılığın yasal düzenlemelere uygun yapılmasının sağlanması	Çanakkale Valiliği, Bozcaada Kaymakamlığı,	Bozcaada Belediyesi, S.S. Bozcaada Su Ürünleri Koop. Sahil Güvenlik Komutanlığı	Kısa
			Su ürünleri üreticiliği konusunda eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi	Çanakkale Valiliği, Bozcaada Kaymakamlığı,	Bozcaada Belediyesi, S.S. Bozcaada Su Ürünleri Koop.	Kısa
			Bozcaada Balıkçı Barınağı ve Yat Limanı Projesinin bir an önce tamamlanması için gerekli çalışmaların yapılması, projenin yapım aşamasında denizin korunması için gerekli önlemlerin alınması	Çanakkale Valiliği, Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi, S.S. Bozcaada Su Ürünleri Koop	Kısa/Orta
			Küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi, işletmelerde mümkün olduğunca et ve süt ürünlerinde Bozcaada'da üretilen ürünlerin sunulmasının sağlanması	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	Kısa/Orta

2			Kuzey Ege Arısı Projesi kapsamında Bozcaada'da arıcılığın geliştirilmesi ve tanıtılması	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.	Kısa
			Kaybolmaya yüz tutmuş hayvan türlerinin popülasyonlarının artırılması (ada tavşanı, ada keçisi)	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	Kısa
			Adaya özgü hayvan türlerine zarar veren diğer türlerin uzmanlardan destek alınarak belirlenmesi, ada dışına alınarak popülasyonunun dengelenmesi (tavşan-tilki dengesi)	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
		Ada genelinde doğal peyzajın düzenlenerek kent kimliğine uygun hale getirilmesi	Üniversitelerin turizm, tarım, çevre mühendisliği vb. bölümlerinin Bozcaada ile ilgili araştırma/geliştirme projelerine destek olunması ve bu çalışmaların çıktılarının faydalanılması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Kısa
			Bitki ve ürün sağlığı ile toprak ve yeraltı sularının korunması için zararlı mücadelesi ve gübrelemenin kontrol altına alınması, iyi tarım-organik tarım üretiminin teşvik edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Orta
			Belediyenin, kent peyzajında adaya özgü endemik ve sulama ihtiyacı fazla olmayan bitkiler kullanması	Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	Kısa/Orta
			Adaya özgü bitki çeşitliliğinin korunması ve çoğaltılması (kekik, alıç, meşe, fıstık çamı, vb.)	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.	Kısa/Orta
			Tıbbi ve aromatik bitkiler üretiminin geliştirilmesi, bu konuda özellikle kekik tarımı için uygun arazilerin tespiti ve gerekli oluşumunun ilgili paydaşlar tarafından kurulması	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. S.S. Bozcaada Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Bozcaada Belediyesi Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	Kısa/Orta

3	Turizm kaynaklı kalabalığın olumsuz etkilerini azaltmak		Taşıma kapasitesinin planlanması ve plandan sapmaları önleyici tedbirlerin alınması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
			Günübirlik turların taşıma kapasitesi planlaması dahilinde, rezervasyon sistemi ile alınması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	.	Kısa
			Bozcaada'ya tek ulaşım aracı olan GESTAŞ'ın sefer saatleri ve fiyat politikaları hususunda Bozcaada halkının menfaatleri gözetilerek, karşılıklı iletişim ve anlayışla belirlenmesi	Çanakkale Valiliği Çanakkale Kaymakamlığı GESTAŞ	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Kısa
			Yaz aylarında Bozcaada'nın günübirlikçi yoğunluğunun alt yapı yetersizliği ve güvenlik sebebiyle hafifletilmesi ihtiyacının GESTAŞ'ın Bozcaada-Geyikli seferlerini gece geç saatlerinde yapmamasının sağlanması	Çanakkale Valiliği Çanakkale Kaymakamlığı GESTAŞ	Bozcaada Belediyesi	Kısa
			Yeni liman projesinin uygulamaya geçirilmesi, gemi araç giriş- çıkışlarının ada merkezinin güneyine çekilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu Bozcaada Liman Başkanlığı	Orta/Uzun
	Güvenlik alt yapılarının iyileştirilmesi	Kalıcı olarak kolluk birimlerinin artırılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada İlçe Emniyet Md. Bozcaada İlçe Jandarma Komutanlığı	Orta	
		Gece saatlerinde ada merkezinde ve çevresinde devriye gezen güvenlik görevlilerinin sayılarının artırılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada İlçe Emniyet Md. Bozcaada İlçe Jandarma Komutanlığı	Kısa	
3	Araştırma ve bilgi sistemlerinin kullanılması	Araç girişlerinin sınırlandırma çerçevesinin belirlenmesine yönelik, ilgili tarafların katılacağı çalıştay düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu Bozcaada Taşıyıcılar Koop	Kısa	
		Otopark alanlarının otoparkların iyileştirilmesi, yönlendirici tabelalar ile yol kenarlarına araç park edilmesinin önüne geçilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa	
	Ulaştırma faaliyetlerinin iyileştirilmesi	Otopark kullanımına uygun hazine arazilerinin tespit edilerek, gerekli girişimlerin yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa	
		Trafik yoğunluğunu akıllı trafik uygulamaları ile kontrol altına alınması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu	Kısa/Orta	

3	Ada genelinde trafik yoğunluğunu azaltmak	Kasis, gezici radar, trafik kontrolleri uygulamalarıyla yoğun yaz sezonunda trafiğin etkin bir biçimde kontrol altına alınması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu Bozcaada Taşıyıcılar Koop	Kısa
		Taksi, minibüs gibi toplu taşıma araçlarına takometre takılarak hız kontrolü sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu Bozcaada Taşıyıcılar Koop	Kısa
	Yaya ve yolcu güvenliğini arttırmak	Minibüs ve taksi durağının ada merkezi çıkış yönüne doğru olan alana alınması (kapanların dışına veya kale arkasına)	Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu Bozcaada Taşıyıcılar Koop.	Kısa
		Gün batımı alanının ziyaretçi ve trafik yükünün kaldıracak şekilde organize edilmesi	Bozcaada Belediyesi	Bozcaada İlçe Trafik Komisyonu	Kısa
		Gemi giriş-çıkış saatlerinde trafik polisleri ve zabıta ada merkezinin en yoğun bölgesinde görevlendirilmeleri	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa
	Trafik alt yapısını iyileştirmek	Talebi arttırma potansiyeli taşıyan tüm etkinliklerin, taşıma kapasitesi göz önünde tutularak yoğun sezon dışında düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa
		Mevcut sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Sağlık Md.	Bozcaada Belediyesi	Orta
		Olası sağlık sorunlarına acil ve etkili müdahale yapılabilecek personel, ekipman ve araç tahsisi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Sağlık Md.	Bozcaada Belediyesi	Kısa/Orta
	Turizm faaliyetlerinin mevsimsel dağılımını planlamak	Kamu kurumlarının kalıcı personel sayısının artırılması ve buna yönelik lojman ihtiyaçlarının giderilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi	Kısa/Orta
	Yangın tehlikesinin önlenerek olası durumlarda acil	Karada ve kıyıda yangın söndürme sistemlerinin geliştirilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Bozcaada Sahil Güvenlik		Kısa
		Çöplük ve yangın tehlikesi oluşturan alanların etrafında yangın emniyet yolu ile şerit açılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
		Ormanlık alanlardan geçen yolların kenarlarının temiz tutulması ve yola yakın ağaçların usulüne uygun,	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md.	Bozcaada Belediyesi	Kısa

3	ve etkili müdahale edilebilmesi	zamanında budanmasının sağlanması	Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md.			
		Orman, mera ve tarım alanlarında yangın tehlikesi oluşturabilecek maddelerin düzenli olarak temizlenmesi, ormanlık alanlarda hastalık taşıyan ağaçların rehabilitasyonu, bakımı	Çanakkale İl Tarım ve Orman Md. Bozcaada İlçe Tarım ve Orman Md	Bozcaada Belediyesi		Kısa
		Yangına hızlı ve etkin müdahale edilebilmesi amacıyla gerekli ekipmanların temin edilmesi (Yangın topu vs.)	Bozcaada Belediyesi			Kısa
	Genel alt yapı hizmetlerinin iyileştirilmesi	Sokak aralarına yangın hidrant sisteminin kurulması	Bozcaada Belediyesi			
		Telekomünikasyon ve elektrik iletim hizmetlerinin iyileştirilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı	Türk Telekom Genel Md. UEDAŞ		Kısa
		Gümrük Muhafaza Müdürlüğü'nün ihdası, liman işletmesiyle ilgili tescil işlemlerinin tamamlanması	Bozcaada Kaymakamlığı, Çanakkale Valiliği			Kısa
		Bozcaada'nın alt yapı hizmetlerinin iyileştirilmesi (yol, su, kanalizasyon, katı atık toplama ve imhası vb.)	Bozcaada Belediyesi			Kısa/Orta
		Kurumlar arası koordinasyonu güçlendirecek mekanizmaların geliştirilmesi (etkili iletişim, sorunlara hızlı çözüm vb.)	Bozcaada Belediyesi			Kısa
		Devam eden su, yol, otopark, katı atık ve liman projelerin sorunsuz ve kısa sürede tamamlanmasının sağlanması	Bozcaada Belediyesi			Kısa/Orta
		Olası depremde zarar görececek binaların riskinin azaltılmasına yönelik, yapı stoku envanteri çalışması, halka acil durum eğitimleri verilmesi	Bozcaada Belediyesi			Orta
		Atık yönetiminin etkin bir biçimde uygulanması	Bozcaada Belediyesi			Kısa
		Plajlarda duş, kabin gibi temel toplu kullanım alanlarının modernizasyonunun yapılması, temizliğinin ve kapasite artışının sağlanması	Bozcaada Belediyesi			Kısa
		Deniz-kum-güneş turizmi hizmetlerinde, alt yapı-üst yapı bileşenlerinin revizyonu (tuvalet, duş, kabin gibi temel toplu kullanım alanlarının modernizasyonunun ve kapasite artışının) sağlanması	Bozcaada Belediyesi			Kısa
Yoğun sezonda yaşanan çadır-karavan yoğunluğunun yol	Bozcaada Belediyesi			Orta		

			açtığı çevre ve güvenlik problemlerinin önüne geçilmesinin sağlanması (Çadır-karavan turistlerine uygun görülen yerlerin alt yapılarının tamamlanması)				
			Uluslararası sürdürülebilir destinasyon yönetimi, sertifikasyon ilkelerinin gerçekleştirilmesi	Bozcaada Belediyesi		Orta	
			Alternatif, ada içi/dışı yeşil ulaşım modlarının geliştirilmesi	Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Bozcaada Belediyesi	Kısa	
		Turizm Alt ve Üst yapısının iyileştirilmesi	Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince temin edilecek ses seviyesi ölçer kalibrasyonu ile ada şartlarında belirlenmiş ses eşiği aşımının engellenmesi	Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Bozcaada Belediyesi		Kısa	
			Bir işletmenin yanında başka bir işletme ve/veya konut bulunduğu takdirde, mekanların toplu olarak aynı müzik yayını yapması ile uygun desibel kontrolünün sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa	
			Turistik tesislere (hizmet kalitesi/çevreci politikaları/ hijyen standartlarının yüksekliği vb.) ayırt edici özellikler belirleyerek turistin gözünde farklılaştırabilecek ödüllendirici, motive edici simgeler belirlemek	Bozcaada Belediyesi BOZTİD		Orta	
			Yemek atıklarından kompost gübre üretimi ve değerlendirilmesi için gerekli organizasyonun yapılması	Bozcaada Belediyesi		Orta	
		Sürdürülebilir kentler ve turizm kapsamında, tehditleri önlemek/bertaraf etmek, gelecek kuşakların yeteneklerine uyumu sağlamak.	Sürdürülebilir kent yönetimi ilkelerinin uygulanması.	Atık yağların kanalizasyon/fosseptik sistemine karışmamasının sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
				Turizm işletmelerinin gıda üretim yerlerinin alt yapılarında, yağ tutucu/ayırıcı kullanılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
				Atık yağların ev ve işletmelerden belirli periyotlarla çevre lisanslı tesisler tarafından toplanmasının sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
Atık pillerin mevzuata uygun toplanması (Sezon sonu işletmelerden klima/tv	Bozcaada Belediyesi				Kısa		

4	Yüksek kalitede çevreye duyarlı yeni ürün ve hizmet çeşitliliğini sağlamak		kumandası pilleri toplanması organizasyonu vb.)			
			Ada genelinde sıfır atık projesinin uygulanması, özellikle plastik kullanımının minimal düzeyde tutulması, olağanüstü haller dışında tek kullanımlık ürünlerin kullanımının asgari düzeyde tutulması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa/Orta
			Sahillerde, ormanlık alanlarda ve ada genelinde sigara izmariti, cam ya da plastik şişe, yiyecek artıkları vb atıkların çevrenin kirletilmemesinin sağlanması, etkin denetlemelerin yapılması ve ihlal edenler hakkında cezai işlemlerin ivedilikle uygulanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Deniz ve kıyı temizliği için profesyonel ve gönüllü ekiplerin oluşturulması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Bozcaada'ya gelen turiste çevre duyarlılığı kazandırma amaçlı çalışmaların yapılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Bisiklet rotası/yollarının geliştirilmesi	Bozcaada Belediyesi		Kısa/Orta
			Oteller bölgesinden merkez içine kadar yaya yolları yapılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Adada motorsuz ulaşım ve toplu taşımanın özendirilmesi, bu yolla trafik sorununun ve trafik kaynaklı hava ve gürültü kirliliğinin azaltılması	Bozcaada Belediyesi		Orta
			Doğa dostu turistik işletmeler ve konutların artırılması, bu kapsamda enerji ve su tasarrufu sağlayacak önlemlerin uygulamaya geçirilmesi (Yağmur suyu hasadı vb. uygulamaların yeni imar plan notlarına eklenerek zorunlu hale getirilmesi)	Bozcaada Belediyesi		Orta
			Mevcut konut ve turistik işletmelerin belediyenin belirlediği 'doğa dostu' kriterleri ile çevre dostu konut etiketi alan tesislere vergi, su indirimi gibi teşviklerle ödüllendirilmesi	Bozcaada Belediyesi		Orta
			Çöp kutularının ihtiyaca göre artırılması ve düzenli kontrollerinin yapılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
Bozcaada merkezinde, plajlara ve yol kenarlarına çevre bilinci	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa			

			geliştirmeye yönelik tabelalarının yerleştirilmesi			
			Kanalizasyon ve atık su sistemlerinin iyileştirilmesi, doğru kullanımıyla ilgili farkındalıkların artırılması (yağ filtresi vb.)	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Kentsel Tasarım Rehberi'nin güncellenerek, uygulanmasının sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Kent kimliğini zedeleyen varlık ve fiillerin engellenmesi (duvarlardaki grafitlerin silinmesi, binalarda belediyenin belirlediği dış cephe kaplaması ve boya renklerinin kullanılması, tabela yönetmeliğine uyulması vb.)	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa
			Yöreye özgü mimarinin korunması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa
			Kırsal alanlarda mevzuata uygun, doğal dokuya ve kültürel yapıya uygun yapılaşmaların sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa/Orta
			Yel değirmenlerinin eski sayısına döndürülerek tamamlanması	Bozcaada Kaymakamlığı İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi	Orta/Uzun
			Yel değirmenlerinden en azından birinin buğday öğütmek adına işlevsel hale getirerek, halkın kullanımına açılması	Bozcaada Kaymakamlığı İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi	Orta/Kısa
5	Bozcaada'nın kent kimliğini korumak	Bozcaada kentsel tasarımının, imar planlama ve uygulama ilkelerine, turizme özgü bileşenleriyle uyumlu olması, kent kimliği ile turizm kimliğinin bütünleşmesi, adaya ait olmayan değerlerin arzının kontrol altına alınması	Yerel ürün ve hediyelik eşya satıcılarının bir noktada toplanarak sokak araları ve meydanaaki karmaşık görüntünün önüne geçilmesi	Bozcaada Belediyesi		Orta
			Ada girişinde Bozcaada kimliği ve kültürünü yansıtan heykel yerleştirilmesi (üzüm, Tenedos parası, Tenes heykeli vb)	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Kale dibi (kordon) ve liman içindeki işletmelerin sahil projesi kapsamında değerlendirilerek düzenlenmesi	Bozcaada Belediyesi		Orta
			1/5000 Nazım İmar Planı ve 1/1000 İmar Uygulama Planlarında turizm bölgelerinin koruma kullanma dengesi gözetilerek planlanması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Kısa/Orta
			Plan uygulamalarının takip edilmesi, kaçak veya imar plan	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	Kısa

5	Bozcaada'ya özgü mimari dokunun korunması ve yeniden hayata döndürülmesi	notlarına aykırı yapılaşmanın etkin bir şekilde denetlenmesi		Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	
		Tarihi yapıların koruma-kullanma dengesi gözetilerek yaşatılması	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Kaymakamlığı	Orta
		Adada renovasyon ve restorasyon yapılacak tarihi eserlerin belirlenerek uygun fonlama ve iş planı dahilinde turizme kazandırılması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Orta
		Kıyı alanlarında gerçekleştirilecek mekânsal planlamanın doğal dokuya ve yerel kültüre uygun olarak revizyonu	Bozcaada Belediyesi Çevre ve Şehircilik Md.	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Orta
		Ada'nın antik çağlardan bugüne denizcilik tarihindeki değerlerin turizme kazandırılması; Fenerler, limanlar, tepeler/gözetleme kulelerine dair turistik öykülerin sunulması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Orta
		Bozcaada'ya özgü gastronomik değerlerin envanterinin çıkarılması	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Kısa
	Bozcaada'ya özgü gastronomik değerlerin yaşatılarak, ön plana çıkarılması	Yöresel yemeklerin yiyecek içecek işletmelerin menülerinde daha fazla yer almasının sağlanması	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
		Şarapçılık, bağcılık ve Bozcaada yemekleri üzerine butik organizasyonlar düzenlenmesi	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım Md.	Kısa
		Yiyecek içecek işletmeleri menülerinde, deniz ürünleri çeşitliliğinin artırılması	BOZTİD		Kısa
		Yöresel yemek kültürünün yerel işletmelerde yaşatılmasının ve turistlere sunulmasının teşvik edilmesi (Kahve yanında ada da üretilmiş üzüm, kuru üzüm, pestil v.b. ikramı)	Bozcaada Kaymakamlığı BOZTİD	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım Md.	Kısa
	Ürün- hizmet kalitesinin iyileştirilmesi	Hızlı yemek (fast food) tarzı yeme içme işletmelerinin sınırlandırılması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
		Yerel turistik ürün tasarım ve üretiminin sağlanması, bu amaçla akademik etkinlikler, yarışmalar düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım Md. BOZTİD	Kısa/Orta

5	Alternatif destinasyonlardan farklılıklarını ön plana çıkarmak,	Ada'ya özgü ürün ve markalar kazandırmak		Bozcaada Belediyesi		
			Restoranların sunum kalitelerinin artırılması, bu konuda işletme sahipleri ve çalışanlarına eğitimler verilmesi	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa
			Konaklama ve diğer turistik işletmelerin hizmet kalitesinin artırılması (iletişim, sosyal medya, gastronomi, hijyen, müşteri ilişkileri eğitimi v.b.)	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
			Kalite-fiyat dengesinin sağlanması, tavsiye edilen fiyat listelerinin oluşturulması, etkin denetim sistematığının kurulup işletilmesi	Sanayi ve Ticaret Odası Esnaf ve Sanatkarlar Koop.	Bozcaada Belediyesi	Kısa
			Dijital yatırımlar aracılığı ile adaya özgü ürün ve markaları ön plana çıkarmak (ulusal/uluslararası)	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
	Ziyaretçi deneyimlerinin iyileştirilmesi	Deniz Kültürünün Öneminin Su Sporları Faaliyetleri ile Vurgulanması	Spor ve yat turizminin çeşitlendirilmesi, sualtı sporları, rüzgâr sörfü vb. sporların geliştirilmesi için gerekli altyapının oluşturulması, mevcutların iyileştirilmesi	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Adanın coğrafi şartlarına uygun sportif faaliyetlere yönelik bir spor kulübü kurularak, Bozcaada gençlerinin dahil edilmesinin teşvik edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Bozcaada Belediyesi Çanakkale Gençlik ve Spor İl Md.	Kısa
			Bozcaada dalış noktalarının tespit edilerek, Türkiye dalış rotalarına dahil edilmesi üzerine çalışmaların yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale Gençlik ve Spor İl Md. Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bozcaada Su Ürünleri Koop. Bozcaada Spor Kulübü	Kısa/Orta
	Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin	Deniz Eko Sisteminin Koruma Altına Alınması	Bozcaada'ya özgü mercan resiflerinin, süngercilik ve sünger dalgıçlığının, deniz canlılarının, yapay resif koruma alanının tespit edilerek korunması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bozcaada Su Ürünleri Koop.	Orta

	hedef pazar ile ilişkili olmasının sağlanması		Bozcaada Denizel Kültür ve Bilim Merkezi" ile "Bozcaada Dalış Merkezi" kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bozcaada Su Ürünleri Koop.	Orta
			Bozcaada deniz mağaraları ve batık gemilerde biyoçeşitlilik, sualtı fotoğrafçılığı ve dalış turizminin canlandırılması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bozcaada Su Ürünleri Koop.	Orta
5			Hedef pazarın adaya çekilebilmesi için ampirik çalışmalarla turizm pazarının belirli aralıklarla analiz edilmesi, işletmelerin ve yerel yönetimlerin pazarlama politikaları ve stratejilerinin bu yönde değiştirilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
			Bozcaada'nın uluslararası turizm platformlarında tanıtılmasının sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	BOZTİD	Kısa/Orta
			Destinasyon Yönetim Örgütü adına uygun görülen tarihi yapılardan birinin çalışma mekânı olarak tahsis edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		Orta
			Bozcaada'nın kültür/sanat faaliyetlerin kısa-orta- uzun vadede planlanarak, projelerin yürütüldüğü komisyon kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		Kısa
			Bozcaada ile ilgili kitap, makale vb. yazılı ve görsel dokümanların bir birimde/merkezde toplanarak dijital arşiv oluşturulması	Bozcaada Kaymakamlığı		Kısa/Orta
			Geçmişten günümüze Bozcaada ile ilgili tüm kitap ve görsellerin bir satış noktasında toplanarak ilgililere ulaştırılmasını sağlamak	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa

			Tematik basılı/sanal haritaların yapılması	Çanakkale İl Kültür Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
6	Bozcaada'nın doğal, kültürel, tarihi mirasını korumak, turizmi doğal, kültürel ve tarihi mirasa zarar vermeyecek şekilde planlaması ve yürütülmesi	Harcama kapasitesi yüksek ve sorumlu ziyaretçilerin gelmesinin sağlanması	Ada Merkezi Kültür Rotası Projesinin hayata geçirilerek ziyaretçilerin yönlendirilmesinin sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
			Doğal, kültürel, tarihi mirasın korunması için, yerel halkın, kamu otoritesinin, özel sektörün iş birliğinin sağlanarak sistematik olarak raporlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Orta
			İlgili ulusal ve uluslararası örgütlere (Avrupa Kaleli Kentler Birliği vb.) dahil olunması, iyi uygulama örneklerinin deneyimlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa
			Somut ve somut olmayan kültürel miras ürünlerinin envanterinin çıkarılması ve geri kazandırılması	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi	Kısa / Kısa
		Bozcaada tarihinin ve kültürünün gelecek nesillere ve ziyaretçilere doğru aktarımının sağlanması	Kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması için kültürlerarası diyalogun geliştirilmesine yönelik etkinliklerin (ortak festivaller, sanat ve bilimsel etkinlikler v.b.) planlanması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Tematik rota (şarap yolu; bağlardan başlayarak şarabın tarih, üretim, satış vb. dahil olduğu bir tur) oluşturulması	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Kısa
			Bozcaada'ya özgü ürünlerin tasarımı ve eğitimi konulu atölyeler ve yarışmalar yapılması (Seramik, resim, heykel, cam, toprak işlemler, süs eşyaları vb.)	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
			Uluslararası düzeyde Bozcaada konserleri (inancın müzikleri, klasik müzik vb.) düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Orta
			Uluslararası sempozyum/söyleşi vb. düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	BOZTİD	Kısa/Orta
			Bozcaada'nın kültür ve sanat adası haline getirilmesi	Tematik Bozcaada (Arkeopark/Bağcılık/Deniz/Ada vb.) müzelerinin kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD Bozcaada Su Ürünleri Koop.

					Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	
		Kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapabilecek, sokak, depo, şarap fabrikaları, tarihi alanlar vb. yerlerin tespit edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		BOZTİD	Kısa
		Taş ocağının kültür/sanat organizasyonları için amfi tiyatro tarzı örnek alınarak inşa edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.			Orta
		Ege adaları ile buluşma etkinlikleri düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		BOZTİD	Kısa
		Adalar Dans Festivali düzenlenmesi yoluyla adaların yöresel dans gösterilerinin sergilenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		BOZTİD	Kısa
		Anadolu Mirası: Troas Kültür Rotaları ile Ada rotalarının entegre edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		BOZTİD	Kısa/Orta
		Her yıl düzenli olarak tematik sergiler açılması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
		Ulusal ve uluslararası resim, heykel, seramik sanatçılarının eserlerinin sergilendiği alanların oluşturulması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
		Bozcaada sanatçılarının ve dışarıdan ev sahipliği yaptığı diğer sanatçılara etkinlik yapılabilecek sanat merkezinin oluşturulması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Orta
6		Tarihi alanlarda kazı çalışmalarının desteklenerek uygun fonların sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.		Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	Kısa/Orta
		Arkeolojik bilimsel kazıların tamamlanması sonrasında kazı	Bozcaada Kaymakamlığı		Bozcaada Belediyesi	Orta

alanının "Arkeopark" olarak düzenlenmesi (Kazı Alanı 1)	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	
Bozcaada kazılarında çıkan arkeolojik eserlerin tanıtılması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Orta/Uzun
Bozcaada Kalesi içerisindeki tarihi çalışmaların desteklenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	Orta
Bozcaada Kalesi'nin yaşayan bir kale olmasının sağlanması (Bozcaada tanıtımlarında daha fazla ön plana çıkarılması; kale içinde daha kapsamlı, arttırılmış gerçeklik uygulamaları ile müze oluşturulması; özellikle yaz aylarında kalenin temizliğine özen gösterilmesi)	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	Orta/Uzun
Bozcaada Kalesi taşıma kapasitesi hesaplamaları değerlendirilerek, uygun etkinlikler yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	Kısa
Bozcaada Kalesi'nin bakım, onarım çalışmalarının düzenli olarak yapılarak çevre düzenlemesinin sağlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi	Orta
Ada girişindeki atıl görüntünün düzenlenmesi amacıyla kale hendeği projesinin hayata geçirilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale Onsekiz Mart Ünvt.	Orta
Bozcaada Kalesi'nin UNESCO Dünya Mirası listesine girmesi için çalışmalar yapılması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	BOZTİD	Orta/Uzun
Eski Bozcaada hikâyelerinin derlenerek turistler ile paylaşılması, ada kültürünün hikayelerle yaşatılması	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa/Orta

6	6		Mitolojide geçen Bozcaada hikayelerinin derlenerek paylaşılması ve bu hikayelere atıfla etkinlikler düzenlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. BOZTİD	Kısa/Orta
			Bozcaada mitolojik hikayelerinde geçen sembol isimlerin ve Bozcaada kargasının ikonografilerinin, kent kimliğine dahil edilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.	Orta
			Bozcaada hikayelerinde geçen mitolojik söylemlerin semboller ile ön plana çıkarılması (Homeros "Tanrı insanlar uzun yıllar yaşasınlar diye Tenedos'u (Bozcaada) yarattı" , "Tenes'in baltası ile kesti" vb.)	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa/Orta
			Bozcaada'da ölen gökbilimci Thales'in hikayesine atıfla gökyüzü gözlem noktaları belirlenmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.	Kısa
			Bozcaada ve bu bölgeye ait mitolojik hikayelerin temsil edildiği sanatsal, kültürel ve bilimsel etkinliklerin yapılması	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	BOZTİD	Orta
			Ada merkezinde belli bir alana toplanan turist gruplarını "Ada Kültür Rotaları" aracılığı ile farklı alanlara yönlendirilmesi, Rota içerisinde adanın kültürel ve tarihi değerlerin tanıtılması	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Kısa/Orta
			Turizm işletmelerinde, ada içi kültür rotalarının tanıtılarak ziyaretçinin yönlendirilmesi	BOZTİD		Kısa/Orta
			Bozcaada'yı temsil edebilecek simgelerin oluşturulacak bir kültür-sanat komisyonu tarafından belirlenerek hediyelik eşyalara yansıtılması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Kaybolmuş veya kaybolmaya yüz tutmuş el sanatlarının belirlenerek yeni nesillere öğretilmesi (Yunan keteni, delik işi, dantel angles vb.)	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Orta
Hediyelik eşyaların Bozcaada'ya özgü, el yapımı	Hediyelik eşyalarda üzüm, şarap, zeytin gibi unsurların ön plana çıkarılması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa		

		ve Bozcaada'da üretilmesinin sağlanması	Bozcaada kazılarında ortaya eserlerin replikalarının hediyeelik eşya olarak sunulmasına yönelik çalışmalar yapılması (Amforalar/paralar vb.)	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Bozcaada Belediyesi BOZTİD	Orta
			Hediyeelik eşyaların el yapımı ve Bozcaada'da üretilmesini sağlamak amacıyla oluşturulacak komisyon tarafından sanat atölyelerinin açılması ve eğitimlerin verilmesi	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
			Hediyeelik eşya satıcılarında sadece yörede üretilen ürünlerin satışının teşvik edilmesi	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
6			Bozcaada Belediyesi'nin gelir kaynaklarını arttıracak girişimlerde bulunulması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Kamu girişimlerinin işletme hakkının, adil ve yasal şartlar gözetilerek yalnızca Bozcaada halkının oluşturduğu sivil toplum kuruluşlarına devredilmesinin sağlanması	Bozcaada Belediyesi	Bozcaada Kaymakamlığı Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Kıyı kenar çizgisi ile deniz arasında kalan koylara giden yollarda güvenli erişimin sağlanması, kıyı kanunu gereğince kıyıların halkın kullanımının sağlanması için gerekli kamulaştırılma vb. prosedürlerin tamamlanması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi		Kısa/Orta
			Turizm gelirlerinin olabildiğince adil dağılımının sağlanması (Tarımsal üretimin desteklenmesi, hediyeelik eşya gibi turistik tüketim mallarının Bozcaada'da üretilmesi)	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa/Orta
7	Bozcaada halkının refah düzeyini artırmak	Etik ilkelerle, sorumlu yönetim anlayışının benimsenmesi	Turizm kapsamında verilen hizmetlerin, fiyatlamanın, davranış şekillerinin ve çevre duyarlılıklarının belirlenecek etik ilkeler kapsamında uygulanması	Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
			Turizm işletmelerin, Bozcaada Turizm Derneği'ne dahil olması özendirilerek, birlik ruhu yakalanmasının sağlanması. Bozcaada Turizm Derneği paydaşları tarafından etik ilkeler manifestosu oluşturulması, bu sayede kendi için de öz denetim sağlanması	BOZTİD	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md.	Kısa

7		Etik ilkelerle üretim ve tüketim döngüsü esas alınarak, Ulusal ve Uluslararası sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasının sağlanması	Denetim mekanizmasının etkin bir biçimde gerçekleştirilerek, turizm sektöründe kayıt dışılığın önüne geçilmesi	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
			Şikâyet süreçlerinin etkin hale getirilmesi, yasal çerçevede yaptırımların uygulanarak caydırıcılığının sağlanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Kaçak olduğu tespit edilen işletmelere uygulanacak cezai müeyyidelerin tavan fiyatı üzerinden uygulanması	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Ruhsatsız ev pansiyonculuğu yapanların denetlenerek kayıt altına alınması	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa
			Turizme yönelik verilerin (turizm istatistikleri; konaklama, yeme-içme, araç girişi, ziyaretçi sayısı, yat sayısı v.b.) düzenli tutularak, çevrimiçi (online) ortamda güncel olarak paylaşılması	Bozcaada Kaymakamlığı Bozcaada Belediyesi	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. BOZTİD	Kısa
		Ulusal ve uluslararası erişilebilir turizm ilkeleriyle planlama yapmak.	Kamuya ait iş yerlerinde, işletme devirlerinin Bozcaada Belediye'si kontrolünde gerçekleştirilmesi	Bozcaada Belediyesi		Kısa
			Açık alanların düzenlenmesi (engelliler için park alanları, araç indirme bindirme uygulamaları, yol düzenlemeleri, plajların erişilebilirliği vb)	Bozcaada Belediyesi	Bozcaada Kaymakamlığı BOZTİD	Kısa
			Turistik işletmelerde iç alanların erişilebilirlik ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi (Odalar, toplantı salonları, giriş holleri, vb. alanlarda dönüş yerleri vb.)	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Orta
			Yeme-içme ünitelerinin erişilebilirlik ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi (yükseklik ayarları vb.)	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Orta
			Sosyal alanların erişilebilirlik ilkeleri çerçevesinde düzenlenmesi (Dokunsal/kontrast tabelalar, görsel-işitsel simgeler, uygulamalar vb.)	Bozcaada Belediyesi	BOZTİD	Kısa/Orta
8.	Turizme dair risk ve kriz yönetimini geliştirmek	Ulusal ve uluslararası gelişmeler ve örgütlenmelerle, küresel iklim değişikliğine, doğal afet,	Bozcaada turizmi risk analiz ve değerlendirmelerinin ve deprem, tsunami, yangın, salgın, deniz kirliliği acil durum yönetim planı yapılması, sürecin periyodik olarak izlenmesi ve revizyon sistematığının kurulması	Bozcaada Kaymakamlığı	Bozcaada Belediyesi Çanakkale İl Kültür ve Turizm Md. Çanakkale İl Tarım Md.	Orta

		ekonomik, politik, vb. gelişmelere uyumun sağlanması.			Çanakkale Çevre ve Şehircilik Md. BOZTİD	
--	--	---	--	--	--	--

